

**COVID-19
RESPONSE**

COVID-19

PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU RĂSPUNS ȘI REDRESARE SOCIOECONOMICĂ

Versiune actualizată – septembrie 2020

Credit foto: UNDP Moldova

Credit foto: UN Women Moldova

Credit foto: WHO Moldova

Credit foto: UNFPA Moldova

Cuprins

PLANUL DINTR-O PRIVIRE	5
I. INTRODUCERE	6
II. TEORIA SCHIMBĂRII	7
III. EVALUĂRI	9
IV. CINCI PILONI STRATEGICI: IMPACTUL COVID-19 ÎN R. MOLDOVA ȘI RĂSPUNSUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE	12
V. PUNEREA ÎN APLICARE A MĂSURILOR DE RĂSPUNS	27
VI. COMUNICARE	29
VII. MOBILIZAREA RESURSELOR ȘI PARTENERIATELE	30
VIII. ANEXE	37
ANEXA I: REPROGRAMAREA RESURSELOR EXISTENTE ȘI PROIECTELE NOI DE RĂSPUNS LA COVID-19	37
ANEXA II: PORTOFOLIUL PROGRAMULUI COMUN PRIVIND COVID-19	40
ANEXA III: EVALUĂRI EFECTUATE DE ENTITĂȚILE ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE	62
ANEXA IV: ANALIZA IMPACTULUI ASUPRA GRUPURILOR VULNERABILE	64
ANEXA V: INDICATORII PLANULUI RR SE	69
ADDENDUM: RECOMANDĂRI STRATEGICE SUPLIMENTARE	72
ACRONIME	74

Pandemia de COVID-19 afectează toată lumea. La nivel global milioane de oameni au fost infectați cu acest virus, iar sute de mii și-au pierdut viața.

În Republica Moldova pandemia pune o presiune tot mai mare asupra sistemelor de îngrijire a sănătății și de protecție socială, cauzând întreruperi majore ale proceselor economice și limitări ale vieții sociale, aprofundând inegalitățile și dovedind cât de vulnerabili suntem.

În timp ce luptăm cu pandemia un lucru a devenit clar: provocările globale necesită un angajament puternic și eforturi și acțiuni coordonate la toate nivelurile și din partea tuturor părților interesate, solidaritate și parteneriate durabile.

În baza evaluării impactului, Planul de răspuns și redresare de la COVID-19, întocmit de ONU Moldova, este destinat să ofere sprijin pentru răspunsul socioeconomic imediat, dar și pe termen lung și redresarea de după pandemia de COVID-19.

Planul se conformează, de asemenea, cu planurile naționale de redresare și dezvoltare ale țării pentru a atenua efectele pandemiei și a asigura că Republica Moldova trece prin acest moment dificil și poate continua cu agenda sa de reformă pre-pandemică.

DI Ion Chicu,
Prim-ministru al Republicii Moldova

La 31 ianuarie, Directorul General al Organizației Mondiale a Sănătății a declarat izbucnirea bolii coronavirus 2019 (COVID-19) drept o urgență de sănătate publică la scară internațională.

În Republica Moldova primul caz a fost confirmat pe 7 martie. A urmat o perioadă de izolare și declararea stării de urgență în sănătatea publică. Cu toate acestea, asistăm încă la o creștere constantă a cazurilor confirmate pozitiv. Trebuie să recunoaștem că pandemia de COVID-19 este mult mai mult decât o criză de sănătate: ea afectează întreaga Republică Moldova și aproape toate aspectele vieții sociale și economice.

Organizația Națiunilor Unite în Moldova a fost implicată activ în planificarea pregătirii pentru COVID-19 înainte de declararea urgenței de sănătate publică de interes internațional. A fost în comunicare permanentă cu Guvernul Republicii Moldova și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS), oferind sprijin în trei domenii principale: pregătirea sistemului de sănătate, asistență tehnică și consolidarea capacităților, și informare și comunicare cu privire la COVID-19.

Prezentul Plan de redresare și răspuns și portofoliul programelor care îl însoțește sunt oferta de sprijin a Organizației Națiunilor Unite. Designul și scopul planului scoate în evidență angajamentul ONU Moldova de a sprijini conducerea și asumarea responsabilității la nivel național prin legăturile acestora cu Planurile de acțiune ale Guvernului și în baza principiului de redresare mai bună. Sunt oferite soluții de politici integrate, având la bază egalitatea de gen și drepturile omului.

Aștept cu interes să dezvoltăm această ofertă în continuare pentru a ne asigura că, împreună, cu Guvernul și partenerii de dezvoltare, suntem capabili să atenuăm efectele pandemiei într-un mod în care nicio parte a populației să nu fie lăsată în urmă.

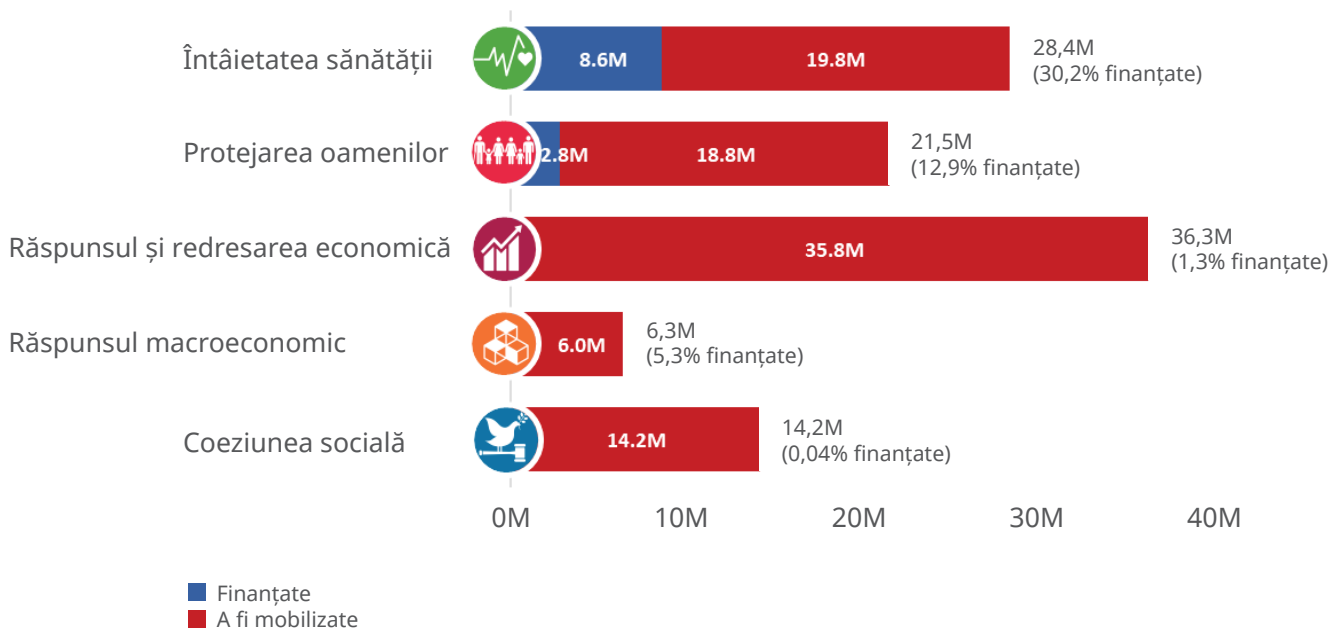
Dr Simon Springett

Coordonator Rezident al Organizației Națiunilor Unite

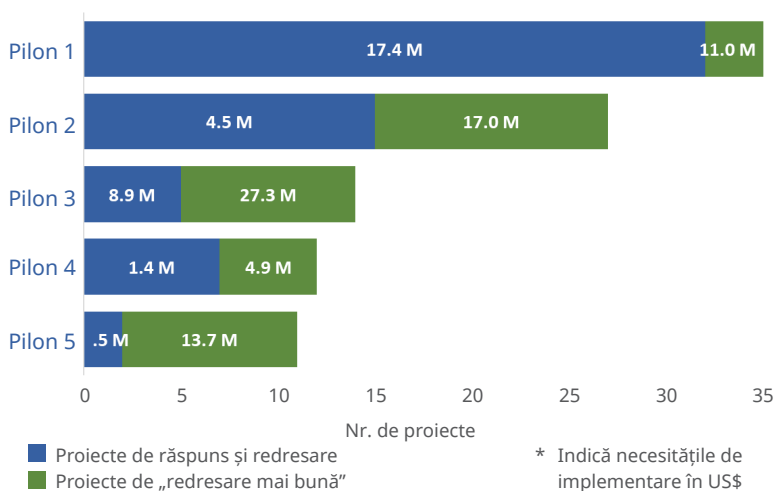
Planul dintr-o privire

Acțiuni / proiecte	Cerințe	Finanțate	Fonduri reprogramate din bugetul 2020
99	\$ 106.7 M	11.4%	7%

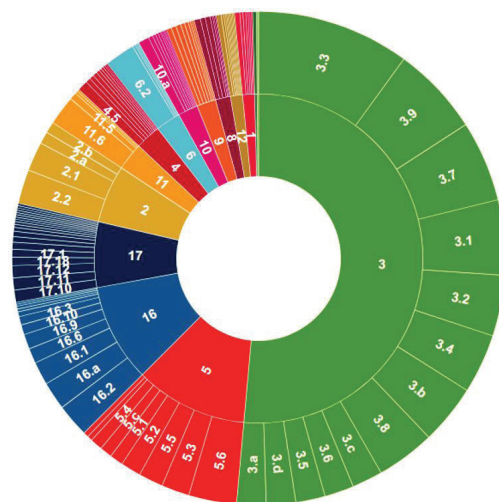
Solicitare și finanțate per Pilon

Răspuns și redresare și proiectele de „redresare mai bună”

Lista ODD-urilor și a țintelor acoperite de Plan

I. Introducere

Ca ofertă imediată de sprijin pentru Republica Moldova, Organizația Națiunilor Unite a elaborat un Plan de răspuns și redresare, cu un orizont de 18 luni (iunie 2020 - decembrie 2021), bazat pe evaluările în curs și pe cadrul Organizației Națiunilor Unite pentru un răspuns socioeconomic imediat la COVID-19. Planul actualizat în cauză a fost revizuit în mod interdisciplinar de partenerii de dezvoltare și funcționarii guvernamentali pentru a asigura o consecutivitate adecvată a priorităților și o coerență generală a politicilor.

Pandemia de COVID-19 este mult mai mult decât o criză a sănătății: ea afectează întreaga Republică Moldova și are un impact asupra aproape tuturor aspectelor vieții sociale și economice. Scopul planului de răspuns și redresare este de a ancora ferm răspunsul socioeconomic la COVID-19 în cadrul planurilor naționale de răspuns la COVID-19 și a planurilor de dezvoltare pe termen lung, precum și de a nu lăsa pe nimeni în urmă. Ca atare, Planul susține și rămâne pe deplin conștient de:

- [Planul național de răspuns la COVID-19 și versiunea actualizată a acestuia](#)¹;
- Planul strategic de pregătire și răspuns al Organizației Mondiale a Sănătății;
- [Planul de acțiune al Guvernului pentru anii 2020 - 2023](#);
- Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”²;
- Constatările [Evaluării Naționale Voluntare a Agendei 2030 în Republica Moldova](#);
- Obiectivele de dezvoltare durabilă.

De asemenea, Planul aplică o abordare bazată pe drepturile omului, iar agențiile vor fi ghidate de un set de [indicatori naționalizați ai drepturilor omului](#), elaborați

de OHCHR, atât în elaborarea proiectelor, cât și a programelor, dar și în procesul de evaluare și monitorizare a măsurii în care implementarea proiectelor și programelor contribuie la respectarea, protecția și exercitarea drepturilor omului.

De la lansarea planului inițial în iunie 2020, sistemul Organizației Națiunilor Unite a efectuat zece evaluări, a inițiat 11 proiecte noi (cu o valoare totală de 898.900,01 dolari SUA) și a convocat 10 reuniuni ale Grupului operativ socioeconomic cu partenerii și Guvernul. Valoarea totală a răspunsului implementat de Organizația Națiunilor Unite la data de azi constituie 12.165.635,00 dolari SUA, iar entitățile Națiunilor Unite au reprogramat 7% din resursele alocate pentru 2020 (înainte de COVID-19 bugetul planificat pentru 2020 pentru sistemul Organizației Națiunilor Unite alcătuita 26 milioane de dolari SUA).

Actualizarea Planului a beneficiat de contribuțiile și expertiza a 23 de Agenții, Fonduri și Programe ale Națiunilor Unite (a se vedea coperta din spate) prin conducerea și coordonarea Biroului coordonatorului rezident și cu conducerea tehnică a PNUD privind formularea și consolidarea. Prezentul Plan și portofoliul programelor au fost actualizate pe baza datelor din evaluările impacturilor (a se vedea Anexa III) și a dialogului continuu cu partenerii și comunitatea. Planul actualizat include:

- o actualizare a situației aferente răspunsului;
- analize suplimentare privind impactul COVID-19; și
- actualizarea portofoliului programelor de răspuns și redresare.

Planul de răspuns și redresare rămâne un document viu și va fi actualizat în baza evaluărilor continue.

---

1 Guvernul R. Moldova a elaborat Planul național de pregătire și răspuns la COVID-19 cu sprijinul OMS (disponibil la <https://covid19partnersplatform.who.int/country-info>), și Planul a fost aprobat pe 13 martie de către Prim-ministru. Include 7 piloni operaționali (2 urmează să fie adăugate). Actualizarea Planului național va fi încheiată până în septembrie 2020.

2 Aprobat prin Hotărârea Guvernului 377/2020 și prezentat Parlamentului național spre adoptare.

II. Teoria schimbării

Planul de răspuns și redresare socioeconomică este axat pe sprijinirea Guvernului Republicii Moldova în abordarea urgenței de sănătate, precum și a impactului social și economic al pandemiei, precum și în contribuirea la principiul de a „nu lăsa pe nimeni în urmă” (LNOB). De asemenea, este menit să reducă vulnerabilitatea țării la pandemie, făcând posibil un proces de redresare eficient, sensibil la dimensiunea de gen, conform drepturilor omului și transparent, acordând atenție populațiilor pentru care urgența a agravat marginalizarea preexistentă, inegalitățile și vulnerabilitățile.

Organizația Națiunilor Unite în Moldova a început cu protecția sistemului de sănătate în timpul crizei COVID-19; în același timp, și la fel de urgent, noi:

- Îi cartografiem pe cei mai expuși riscului de a fi lăsați în urmă (înțelegând atât cauzele principale ale motivului din care oamenii sunt lăsați în urmă, cât și efectele pe termen lung ale acestui fapt);
- Contribuim la protecția oamenilor prin protecție socială și servicii de bază pentru a le permite să aibă acces și să își revendice drepturile;

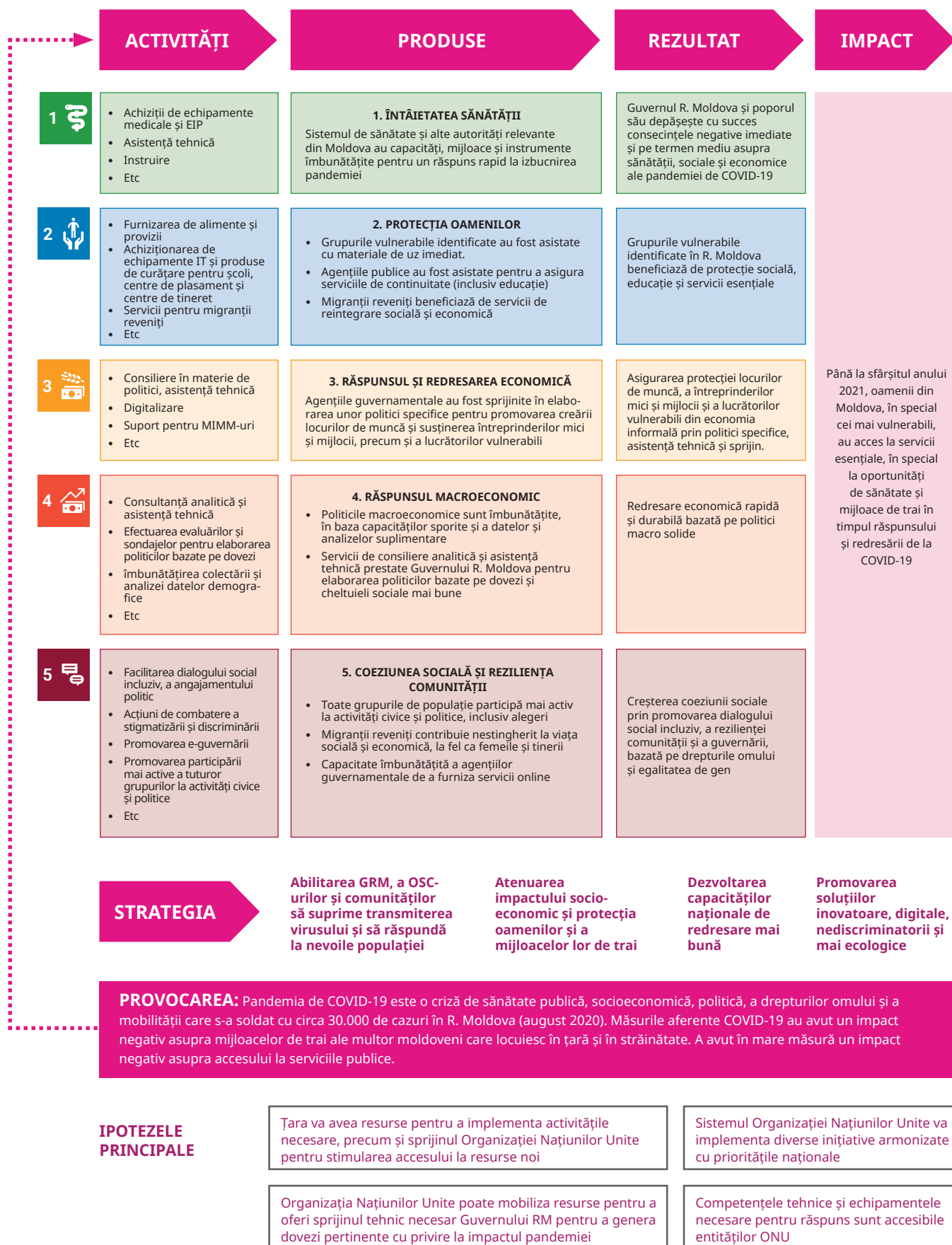
- Protejăm locurile de muncă, întreprinderile mici și mijlocii și lucrătorii vulnerabili din sectorul informal prin redresarea economică, inclusiv sporind responsabilitatea socială a întreprinderilor față de forța lor de muncă;
- Contribuim la îndrumarea creșterii necesare a stimulentei fiscale și financiare pentru a face cadrul macroeconomic să funcționeze pentru cei mai vulnerabili și marginalizați, a încuraja dezvoltarea durabilă și a consolida răspunsurile multilaterale și regionale;
- Promovăm coeziunea socială și consolidarea încrederii prin dialog social și angajament politic și investiții în sistemele de reziliență și răspuns conduse de comunitate prin toate intervențiile noastre.

Teoria schimbării (TS) a Planului se bazează pe avantajele de colaborare ale sistemului Națiunilor Unite pentru a extinde oportunitățile de parteneriat și a dezvolta un răspuns coerent la criza COVID-19. De asemenea, este legat de contribuțiile în cadrul rezultatelor Cadrului de cooperare al Organizației Națiunilor Unite și de ODD-uri.

Credit foto: IOM MOLDOVA

Figura 1: TS al Planului de răspuns și redresare socioeconomică a ONU Moldova

III. Evaluări

Organizația Națiunilor Unite în Moldova a fost implicată activ în planificarea pregătirii pentru COVID-19 înainte de declararea urgenței de sănătate publică de interes internațional³. Acest sprijin pe termen lung pentru evaluarea capacității, elaborarea politicilor, instruire, sprijin clinic, informarea comunității și comunicarea riscurilor, alături de furnizarea materialelor și proviziilor, a plasat Organizația Națiunilor Unite, împreună cu partenerii de dezvoltare, în fruntea sprijinirii răspunsului Guvernului.

De la începutul crizei, sistemul Organizației Națiunilor Unite s-a axat pe viteză și a lucrat cu Guvernul, societatea civilă și partenerii pentru a evalua, programa și răspunde aproape simultan, nu consecutiv. Actualizarea Planului de răspuns și redresare a fost concepută având în vedere acest lucru, utilizând o serie de evaluări inter-

ne și externe și feedback pentru a revizui și actualiza în permanență prioritățile programului.

Organizația Națiunilor Unite lucrează pentru a asigura integrarea perspectivelor multidimensionale în evaluările existente și cele noi. Ca parte a promisiunii și angajamentului nostru de a „nu face rău” și a sensibilității la conflicte, toate evaluările includ o analiză a drepturilor omului și a impactului de gen, pentru a informa conceperea politicilor care abordează riscurile în cauză și a proteja progresele în materie de dezvoltare.

Programele vor asigura că toată lumea este protejată și inclusă în răspunsul la această criză. Astfel, sprijinul Organizației Națiunilor Unite, de la evaluare la programe, de la consiliere în materie de politici la advocacy, va fi determinat de următoarele întrebări orientative:

SCOPUL NOSTRU	ÎNTREBĂRI DE ÎNDRUMARE ALE ONU
Abordarea urgenței imediate	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cine a fost vizat atunci când au fost elaborate măsurile de sănătate și socio-economice de răspuns ale țării? ➤ Care este demografia și unde locuiesc oamenii? ➤ Care sunt lipsurile?
Concentrarea pe impactul social și măsurile economice de răspuns	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ce bariere împiedică accesul populației la infrastructură, servicii, locuri de muncă și alte măsuri socio-economice de răspuns?
„Reconstruire Mai Bună”	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cum pot fi incluse persoanele excluse, marginalizate și vulnerabile? Cum poate reziliența acestora la șocuri și crize să fie consolidată? ➤ Cum pot măsurile de răspuns contribui la eliminarea și evitarea exacerbării factorilor structurali ai excluziunii, inegalităților și discriminării?

3 Declarată pe 30 ianuarie 2020.

Întrebările de mai sus au fost consolidate prin elaborarea de către Organizația Națiunilor Unite în Moldova a Notelor de politici privind COVID-19 în următoarele domenii:

1. [Pactul Internațional cu Privire la Drepturile Civile și Politice, Restricții și Limitări](#) (OHCHR)
2. [Drepturile lucrătorilor în contextul COVID-19. Ce prevede Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale](#) (OHCHR)
3. [Comunicări conforme cu drepturile omului în timp de criză](#) (OHCHR) - elaborate pentru profesioniștii din mass-media
4. [Ghid privind comunicarea de criză conformă cu drepturile omului](#) (OHCHR) - elaborat pentru ofițerii de comunicare ai autorităților statului
5. [Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale. Dreptul la cel mai înalt standard realizabil de sănătate](#) (OHCHR)
6. [Drepturile persoanelor cu dizabilități și COVID-19](#) (OHCHR)
7. [Persoanele în vârstă în contextul COVID-19](#) (OHCHR)
8. [Către persoanele în vârstă: cunoașteți-vă drepturile în timpul pandemiei de COVID-19 și dincolo de aceasta](#) (OHCHR), disponibil și în rusă și română
9. [Rolul protecției sociale în răspunsul la pandemia de COVID-19](#) (OHCHR)
10. [Declarație comună privind COVID-19 în penitenciare și alte medii închise](#) (UNODC, OMS, UNAIDS și OHCHR)
11. [Asigurarea accesului la servicii de calitate, sigure și nediscriminatorii pentru populațiile-cheie HIV și pentru migranți în contextul pandemiei de COVID-19. Declarația Grupului de lucru interinstituțional privind populațiile-cheie](#) (UNODC, UNAIDS, UNFPA și PNUD) al Programului comun ONU pentru HIV/SIDA (UNAIDS)
12. [Impactul COVID-19 asupra educației în Moldova și cum să-l transformăm într-o oportunitate de a construi un sistem de educație mai rezistent \(Grupul operativ pentru educație\)](#)
13. [Evaluarea impactului social și economic al COVID-19 în Republica Moldova: o abordare bazată pe drepturile omului](#) (ABDO) (OHCHR)

În plus, Echipa de țară a Organizației Națiunilor Unite a inițiat o serie de dialoguri politice cu privire la COVID-19 pentru a asigura complementaritatea cu evaluările în curs. Până în prezent, aceasta a inclus următoarele publicații:

1. [Rezumat tematic privind migrația în contextul COVID-19](#) (OIM)
2. [Rezumat tematic privind impactul asupra lumii muncii în contextul COVID-19](#) (ILO)
3. [Rezumat tematic privind impactul asupra lanțurilor agricole și alimentare în contextul COVID-19](#) (FAO)

4. [Rezumat tematic privind dezvoltarea industrială în contextul COVID-19](#) (UNIDO)
5. [Rezumat tematic despre transformarea ecologică în contextul COVID-19 - Acum e momentul](#) (PNUD)
6. [Rezumat tematic privind investițiile în comunitățile reziliente din Moldova în contextul COVID-19](#) (PNUD)
7. [Rezumat tematic în contextul COVID-19 cu privire la utilizarea în colaborare a noilor dovezi pentru a sprijini răspunsul Guvernului Republicii Moldova la criza COVID-19](#) (PNUD)
8. [Digitalizarea serviciilor publice în Moldova în epoca COVID-19](#) (PNUD)

În același timp, peste 20 de evaluări tematice, conduse de ONU (dintre care 10 au fost finalizate), vor completa activitatea în cauză prin axarea pe și aprofundarea analizei în domenii specifice. Pentru lista completă a evaluărilor, a se vedea Anexa III.

O evaluare globală și cuprinzătoare a impactului socio-economic al pandemiei de COVID-19 asupra grupurilor și sectoarelor vulnerabile din Republica Moldova este condusă de PNUD, în parteneriat cu UNFPA și în colaborare strânsă cu agențiile sistemului ONU. Evaluarea este menită să sprijine Guvernul în evaluarea efectului imediat și în proiectarea impactului pe termen mediu și lung al crizei COVID-19. În iulie 2020 a fost întocmit un [Raport inițial de evaluare a impactului](#) și rezultatele sale au fost integrate în versiunea actualizată a Planului de răspuns și redresare socioeconomică al Organizației Națiunilor Unite (Planul RRSE ONU), plasând un accent special pe impactul crizei asupra celor mai vulnerabili și a „noilor vulnerabili”. Evaluarea a analizat, de asemenea, impactul COVID-19 și răspunsul asupra sectorului privat și a întreprinderilor mici și mijlocii din toate sectoarele economiei. În baza tematicilor scoase în evidență în timpul cercetărilor și consultărilor, studiul s-a axat pe șapte grupuri vulnerabile (copii și tineri, gospodăriile sărace, femeile vulnerabile, tinerii neîncadrați în muncă, educație sau formare (tinerii NEET), migranții reveniți, populația vârstnică și liberii profesioniști) și șapte sectoare economice (comerțul cu ridicata și cu amănuntul nealimentar, transportul și depozitarea, industria ospitalității, industria ușoară, sănătate, educație și agricultură).

Pe lângă impactul social și economic, Evaluarea analizează dimensiunea de mediu și modul în care criza afectează durabilitatea generală a R. Moldova, în raport cu progresele realizate până în prezent în vederea realizării [ODD-urilor naționalizate](#). Raportul de evaluare a impactului socio-economic revizuit și final va fi gata în septembrie 2020, cu recomandări de politici specifice și oportunități programatice pentru Guvern, agențiile sistemului ONU și partenerii de dezvoltare.

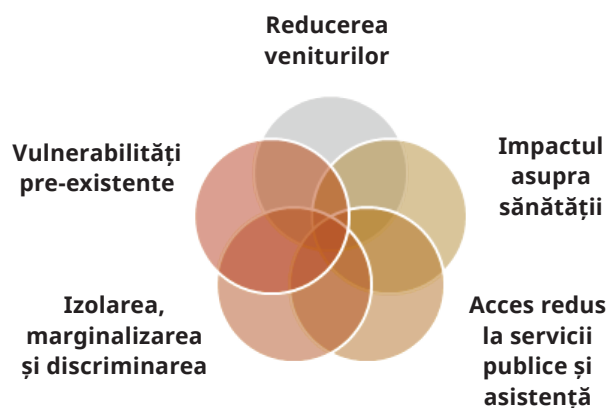
POPULAȚIILE VULNERABILE

Pandemia de COVID-19 a expus mai multe populații, deja expuse riscului, la o marginalizare socioeconomică suplimentară; acest lucru necesită o atenție specifică în răspuns. Echipa de țară a Organizației Națiunilor Unite (EȚONU) a identificat mai multe grupuri vulnerabile cu risc sporit de a fi lăsate în urmă și care totodată suferă de vulnerabilități multiple în timpul situației de urgență. Pandemia are un impact disproporționat și diferit asupra grupurilor vulnerabile, unele grupuri confruntându-se cu mai multe constrângeri în același timp. Aceasta întărește nevoia de a introduce sisteme de captare și monitorizare a vulnerabilităților multidimensionale ale grupurilor de populație identificate și de a concepe răspunsuri de politici în mod corespunzător.

În plus, având în vedere provocările diverse cu care se confruntă grupurile, este necesar sprijin integrat privind sănătatea, mijloacele de trai, serviciile sociale, coeziunea socială.

- **Femeile**, inclusiv supraviețuitoare ale violenței în familie, mame singure și femei cu copii de vârstă preșcolară;
- **Persoanele în vârstă**;
- Persoanele din **penitenciare** și alte instituții de detenție;
- **Minoritățile** etno-lingvistice, inclusiv comunitatea romilor;
- **Copiii, adolescenții și tinerii**, în special fetele și femeile tinere, inclusiv cele din instituții și tinerii neîncadrați în muncă, educație și formare (tinerii NEET);
- Persoanele cu **dizabilități** și persoanele cu afecțiuni de sănătate mintală;
- Adulții și copiii din medii **instituționalizate** (de ex., persoanele aflate în îngrijire psihiatrică, centre de dezintoxicare și case de bătrâni și instituțiile pentru persoane cu dizabilități);
- Persoanele care trăiesc cu **HIV și SIDA** și alte persoane cu afecțiuni medicale preexistente și/sau cronice;
- Grupurile care sunt deosebit de **vulnerabile și marginalizate**, deoarece legile, politicile și prac-

Figura 2. Impactul asupra grupurilor vulnerabile

ticile nu le protejează de discriminare și exclude (de ex., lesbiene, gay, bisexuali și persoanele transgender și intersexuale (LGBTI));

- Lucrătorii din **prima linie** (în primul rând **lucrătorii medicali**);
- **Migranții reveniți și migranții** în condiții de muncă informale, solicitanții de azil, refugiații și apatrizii;
- Persoane aflate în **sărăcie extremă**, șomerii, lucrătorii sezonieri, persoanele care se confruntă cu muncă și venituri nesigure și informale, inclusiv ca urmare a pierderii sau scăderii veniturilor din remitențe, sau care revin din străinătate după pierderea locului de muncă sau a veniturilor;
- Micii **fermieri**, muncitorii **din zonele rurale** de pe piețele informale și formale și alte persoane care trăiesc în zone rurale îndepărtate, precum și sectorul informal urban și lucrătorii independenți care depind de piața alimentelor;
- **Liberii profesioniști** și micii antreprenori;
- Persoanele care consumă **droguri** și persoanele care urmează un tratament pentru dependența de droguri.

O descriere detaliată a impactului pandemiei asupra grupurilor vulnerabile este furnizată în secțiunea următoare și, de asemenea, în Anexa IV.

IV. Cinci piloni strategici: Impactul COVID-19 în R. Moldova și răspunsul Organizației Națiunilor Unite

Acest cadru de răspuns socioeconomic constă din cinci fluxuri de acțiuni pentru protejarea nevoilor și drepturilor omului ale persoanelor care trăiesc sub efectele pandemiei, cu accent deosebit pe grupurile cele mai vulnerabile și marginalizate și persoanele expuse riscului de a fi lăsate în urmă. Cele cinci fluxuri sunt legate de

un accent pe durabilitatea mediului, egalitatea de gen și drepturile omului, și un imperativ de redresare mai bună. Construirea unui viitor post-pandemic mai bun va necesita astăzi intervenții sociale și economice pentru o rezistență mai mare la șocurile viitoare.

1 ÎNTÂIETATEA SĂNĂTĂȚII: Protejarea serviciilor și sistemelor de sănătate în timpul crizei

Entități ONU

10

Parteneri

14

Proiecte

35

Buget/necesități (dolari SUA)

\$ 28.4 M

Organizația Națiunilor Unite va sprijini acțiuni specifice pentru menținerea serviciilor medicale vitale esențiale și un efort complementar pentru a viza recuperarea, pregătirea și consolidarea sistemului de sănătate. Accentul va fi pus pe asistența medicală primară (AMP) și asigurarea de sănătate universală (ASU), precum și pregătirea pentru viitoarele valuri de COVID-19.

Acest lucru se va face prin sprijinirea răspunsului Guvernului la COVID-19 în următoarele domenii:

- Furnizarea sprijinului analitic și în materie de politici și îndrumări tehnice rapide;
- Furnizarea consumabilelor și echipamentelor;
- Realizarea comunicărilor și informărilor cu privire la risc, inclusiv pentru persoanele cu deficiențe de auz;

- Furnizarea asistenței tehnice pentru implementarea programului;
- Îmbunătățirea capacităților la punctele de intrare pentru a asigura controlul și gestionarea infecției;
- Urmărirea și acoperirea populațiilor vulnerabile și marginalizate fără discriminare;
- Asigurarea continuității serviciilor esențiale de sănătate, cum ar fi sănătatea sexuală și reproductivă, precum și serviciile de sănătate maternă, nou-născuți, copii și adolescenți, inclusiv vaccinarea;
- Digitalizarea asistenței medicale, inclusiv telemedicina (e-soluții) pentru serviciile esențiale de sănătate, precum și pentru cei afectați de COVID-19.

Redresarea mai bună necesită o nouă perspectivă asupra modului de realizare a ODD-urilor în domeniul sănătății - inclusiv marcarea legăturilor dintre sănătate și natură. Pașii către redresare vor include:

- Ajutorarea și consolidarea sistemelor de asistență primară;
- Consolidarea sistemelor de monitorizare și informare, inclusiv abilitarea titularilor de drepturi să înțeleagă nevoile de recuperare;
- Consolidarea capacității sistemului de sănătate de a răspunde la urgențele de sănătate publică;
- Susținerea implicării societății civile și a sectorului privat pentru a optimiza serviciile și a satisface mai bine nevoile oamenilor.

IMPACTUL PANDEMIEI

Urgența de sănătate publică creată de COVID-19 este încă în desfășurare. Sistemul de sănătate din Republica Moldova a funcționat relativ bine, având în vedere presiunea puternică exercitată asupra sa. Acest lucru pare să confirme evaluările anterioare bazate pe reglementările internaționale de sănătate, care au dezvăluit că sistemul de sănătate al țării are capacități bune sau medii.⁴

Echipamente și materiale medicale:

La începutul epidemiei am avut deficit de echipament individual de protecție (EIP) și de medicamente antivirale specifice. Lanțurile internaționale de aprovizionare au fost întrerupte, iar procesele de achiziții publice ale Guvernului nu erau suficient de pregătite pentru a răspunde unei urgențe de sănătate publică atât de mare. Acest lucru s-a datorat, în parte, provocărilor de lungă durată asociate procesului anual de achiziții, dar în mare parte legat de lipsa globală de aprovizionare cu servicii medicale.⁵

Pentru a răspunde nevoilor urgente de a achiziționa echipamente în timpul pandemiei, Guvernul a stabilit o serie de mecanisme pentru a facilita achizițiile (Hotărârea Guvernului 493/2020). Pentru acces permanent la echipamente în instituțiile medicale se recomandă încheierea contractelor multianuale pentru a asigura disponibilitatea echipamentelor medicale vitale strategice, materialelor, medicamentelor, vaccinurilor și contraceptivelor.

Pandemia a creat un flux de deșeuri (EIP de unică folosință și deșeuri susceptibile de a fi contaminate) care necesită tratament sau o prelucrare specifică.

La etapele inițiale ale pandemiei, toate cazurile suspecte au fost testate în 4 laboratoare publice și 3 private din Chișinău, cu o capacitate totală de testare de circa 470 de teste pe zi. În ultimul timp, capacitatea de laborator a fost extinsă la 10 laboratoare, cu o capacitate totală de testare de circa 2.200-2.300 de teste pe zi.

Coordonarea răspunsului:

a fost elaborat un Plan național de pregătire și răspuns la situații de urgență și aprobat de Comisia națională extraordinară pentru sănătate publică pe 31 ianuarie 2020⁶. Comisia Națională pentru Situații

cepționale (CNSE) a declarat stare de urgență în 17 martie 2020, în vigoare până în 15 mai 2020⁷, cu impunerea unor măsuri de carantină și de sănătate stricte.

După 15 mai, stresul economic și factorii socioeconomi ci au dus la o relaxare a restricțiilor. Deși opiniile experților din sănătate au fost luate în considerare la luarea

deciziilor strategice importante, în general au predominat factorii socioeconomi ci.

În timpul răspunsului, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a trebuit să consilieze alte ministere de resort cu privire la elaborarea politicilor publice, a reglementărilor și măsurilor privind funcționarea actorilor publici și privați în contextul COVID-19 și nu numai (de exemplu, redeschiderea grădinițelor și a școlilor, a piețelor agricole închise și deschise, și așa mai departe). Acest lucru a scos în evidență lipsa capacității intersectoriale pentru situațiile de urgență din domeniul sănătății publice, inclusiv la nivel local.

La începutul pandemiei, punctele de intrare în Republica Moldova (aeroporturile, punctele de trecere terestre și porturile) erau pregătite insuficient pentru a răspunde cererii, întrucât necesitau coordonare și pregătire specializată mai bună și duceau lipsă de EIP. La punctele de intrare, poliția de frontieră nu avea suficientă capacitate și echipament pentru a identifica cazurile suspecte de COVID-19.

Comunicațiile:

A fost înființat un Grup de lucru al comunicatorilor (prezidat de MSMPS) pentru a asigura coordonarea eficientă a comunicării cu privire la riscuri și implicarea comunității ca parte a structurii naționale de răspuns. Grupul facilitează coerența în mesaje din partea partenerilor de dezvoltare și a părților interesate naționale și satisfacerea nevoilor specifice ale publicului-țintă. Guvernul a inclus o strategie de comunicare în Planul său de pregătire și răspuns la noua infecție cu coronavirus (COVID-19).

71.6% de spitale nu au medic epidemiolog

R. Moldova a suferit din cauza răspândirii informațiilor false sau inexacte despre virus, efectele acestuia și acțiunile pe care publicul larg sau autoritățile trebuie să le ia ca răspuns. În plus, pandemia este folosită ca o oportunitate pentru diverse escrocherii și atacuri cibernetice. Toate acestea sunt periculoase pentru încrederea publicului în răspuns.

Sistemul de sănătate:

Pandemia a avut un efect complex asupra sistemului de sănătate, care va continua să-l afecteze în perioada post-pandemică. Pe de o parte, regulile de gestionare financiară au fost relaxate și, dacă acest lucru nu se inversează, ar putea afecta rezistența pe termen lung a sistemului. Pe de altă parte, anumite măsuri introduse

4 OMS, 2018, Evaluare externă comună a capacităților de bază ale RSI ale Republicii Moldova, la www.who.int/ihr/publications/WHO-WHE-CPI-2019-54/en/.

5 OMS și UE, monitorul răspunsului sistemului de sănătate la COVID-19, la www.covid19healthsystem.org/countries/moldova/livinghit.aspx?Section=2.1%20Physical%20infrastructure&Type=Section

6 Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ordine COVID-19, la <https://msmps.gov.md/legislatie/COVID-19/ordine/>

7 Parlamentul Republicii Moldova, Hotărârea nr. 55 din 17 martie 2020, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120817&lang=ro

În timpul răspunsului - precum supravegherea bolilor, parteneriatele publice-private și telemedicina - au potențialul de a consolida sistemul pe termen lung. Dificultățile (sau lipsa completă) a contactului între medic și pacient, întârzierile în diagnosticare și lipsa accesului la tratament, toate evidențiază necesitatea digitalizării serviciilor de sănătate și introducerii telemedicinii.

Numărul specialiștilor
în controlul infecțiilor la
250 de paturi alcătuiește doar **0,8**

Provocările survenite ca rezultat al urgenței de sănătate au evidențiat sau aprofundat problemele sistemice și structurale mai grave care afectează sistemul de sănătate, cum ar fi infrastructura de sănătate supradimensionată, depășită și costisitoare, capacități tehnice reduse și lipsa profesioniștilor în domeniul sănătății, în special în zonele rurale. Furnizorii privați și ONG-urile au jucat doar un rol minor în răspunsul la pandemie.

Există un deficit general de personal medical, în special în zonele rurale. Tinerii profesioniști părăsesc țara pentru că nu sunt motivați de condițiile de muncă și salarii. Numărul medicilor de familie scade în fiecare an. Planul de pregătire și răspuns la COVID-19 evidențiază deficitul specific de medici și asistenți medicali specializați în epidemiologie și prevenirea și controlul infecțiilor. În total, 71,6% din spitale nu au epidemiologi și există doar 0,8 specialiști în controlul infecțiilor (inclusiv 0,3 medici de control al infecției) la 250 de paturi.

Impactul asupra altor servicii de sănătate: inițial, gestionarea cazurilor clinice de COVID-19 avea loc doar în spitale desemnate, alte spitale continuând să ofere asistență medicală ordinară. Totuși, pe măsură ce pandemia evolua, capacitatea spitalelor pentru alte servicii a fost redusă, iar serviciile de sănătate ordinare au fost suspendate pentru a evita contactul personal și pentru a concentra resursele asupra pandemiei⁸. Acest lucru a provocat întârzieri și chiar lipsă de îngrijire pentru o mare parte a populației. Cele mai afectate domenii de asistență medicală includ:

- gestionarea bolilor cronice netransmisibile;
- sănătatea sexuală și reproductivă (inclusiv planificarea familiei și contracepția; asistența pentru avorturi în condiții de siguranță; prevenirea și tratamentul HIV și a altor infecții cu transmitere sexuală; depistarea și gestionarea clinică a violenței de gen, inclusiv cazurile de violență sexuală;

prevenirea și gestionarea cancerului de reproducere);

- îngrijirea prenatală, intrapartum și postnatală;
- asistența medicală neonatală, pentru copii și adolescenți; și
- serviciile de imunizare și screening.

Durata izolării induse de starea excepțională a avut un efect negativ și asupra sănătății mintale. **Acest lucru a afectat în special tinerii, femeile, persoanele cu dizabilități, persoanele care trăiesc cu HIV și supraviețuitorii violenței domestice.** Sănătatea psihologică și mintală a femeilor este afectată la cote mai mari decât cea a bărbaților (49%) din cauza impactului disproporționat al măsurilor restrictive, care duce la creșterea muncii de îngrijire neremunerată, la eforturile de menținere a unui loc de muncă remunerat și la expunerea sporită la violența domestică. **Populația penitenciarelor este deosebit de vulnerabilă la răspândirea COVID-19** din cauza densității mari de ocupare a penitenciarelor.

Întreruperea asistenței medicale a fost mai gravă în zonele rurale unde accesul la serviciile de sănătate este mai limitat⁹. Acest lucru se datorează parțial lipsei de personal medical, lipsei adaptării la noua situație și diminuării sau suspendării prestării serviciilor din cauza fricii de contaminare¹⁰. În plus, măsurile de izolare au redus serviciile de transport care facilitează accesul la serviciile medicale. Mai mult de jumătate dintre femeile chestionate care au raportat o nevoie de servicii de sănătate sexuală și reproductivă au raportat dificultăți în accesarea serviciilor respective. Persoanele în vârstă, dintre care majoritatea sunt femei în vârstă, nu dispun de resursele financiare de care au nevoie pentru a avea acces la asistență medicală.

Dificultățile economice și restricțiile de circulație au făcut, de asemenea, dificilă achiziționarea medicamentelor pentru grupurile vulnerabile, chiar și cele plătite de Guvern. În pofida alocațiilor sporite pentru sistemul obligatoriu de asigurări de sănătate, protecția financiară a populației s-a deteriorat în timp¹¹. În timp ce accesul la serviciile de sănătate s-a îmbunătățit, sporind gradul de utilizare a serviciilor medicale de către oameni, a sporit, de asemenea, expunerea acestora la plățile din buzunarul propriu, în special pentru medicamente. În contextul pandemiei de COVID-19, trebuie acordată o atenție specială extinderii gamei de medicamente ambulatorii esențiale acoperite de Compania Națională de Asigurări Medicale (CNAM) și, în același timp, introducerii scutiilor de la coplăți pentru gospodăriile sărace și utilizatorii ordinari de asistență medicală, inclusiv persoanele în vârstă, pentru a evita cheltuielile de sănătate catastrofale.

8 OMS și UE, 2020

9 UNFPA, iunie 2020, Impactul COVID-19 asupra persoanelor în vârstă: riscuri și vulnerabilități.

10 PNUD și PWC, iulie 2020, Evaluarea inițială a impactului social și economic al COVID-19 în Republica Moldova, la <https://moldova.un.org/en/89779-social-and-economic-impact-assessment-covid-19-republic-moldova>.

11 OMS, 2020, Își permit oamenii să plătească pentru asistență medicală? Noi dovezi privind protecția financiară în Republica Moldova, la <https://www.euro.who.int/en/countries/republic-of-moldova/publications/can-people-afford-to-pay-for-health-care-new-evidence-on-financial-protection-in-the-republic-of-moldova-2020>

Entități ONU

12

Parteneri

21

Proiecte

27

Buget/necesități (dolari SUA)

\$ 21.5 M

Răspunsul Organizației Națiunilor Unite în domeniul protecției sociale și al serviciilor de bază va sprijini Guvernul în adaptarea și extinderea serviciilor în mai multe domenii:

- Sisteme de protecție socială rezistente și pro-săraci;
- Servicii esențiale de hrană și nutriție;
- Servicii de apă de calitate și sanitație neîntrerupte;
- Învățare susținută pentru toți copiii și adolescenții, de preferință în școli și educație non-formală;
- Servicii și programe neîntrerupte pentru tineri prin centre de tineret și alte instituții locale, inclusiv programe privind bunăstarea mentală;
- Servicii sociale neîntrerupte și identificarea unui tip alternativ de servicii de îngrijire
- Asistență socială orientată către familiile vulnerabile afectate de scăderea veniturilor din remitențe și indemnizațiile de șomaj pentru migranții veniți eligibili;
- Servicii publice neîntrerupte (poliție, penitenciare, Biroul Național de Statistică etc.)

- Reconceperea și digitalizarea serviciilor publice;
- Asigurarea unui cadru pentru o migrație sigură și ordonată pentru migranții veniți care decid să emigreze din nou;
- Dezvoltarea serviciilor de reintegrare socială și economică pentru migranții veniți și familiile acestora;
- Servicii de sănătate neîntrerupte pentru tuberculoză/HIV (prevenire (inclusiv prevenirea transmiterii de la mamă la copil), tratament antiretroviral, îngrijire și sprijin, inclusiv pentru femei);
- Furnizarea asistenței psiho-sociale și legale online și acces la centre de plasament pentru supraviețuitorii violenței de gen (SVG);
- Servicii pentru persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități, refugiații și alte grupuri vulnerabile;
- Campanii de sensibilizare cu privire la riscurile COVID-19 și promovarea ideii că oamenii sunt responsabili social pentru încetarea răspândirii.

Redresarea mai bună trebuie să se axeze pe consolidarea progresului către protecția socială universală; continuarea sporirii acoperirii în timpul răspunsului la COVID-19, reconceperea sistemelor de protecție socială astfel încât să fie mai receptivă la șocuri, inclusiv la șocurile climatice și consolidarea sistemelor de îngrijire, astfel încât acestea să răspundă nevoilor femeilor și bărbaților, dar și ale grupurilor vulnerabile și marginalizate pe tot parcursul ciclului de viață, fără discriminare.

IMPACTUL PANDEMIEI

Pandemia de COVID-19 a început ca o criză de sănătate publică, dar a avut impact socioeconomic și a evoluat într-o criză de dezvoltare, cu ramificații mult mai largi care afectează diferite grupuri și drepturile acestora.

Măsurile luate pentru a controla pandemia au dus la **situația în care mai multe grupuri din societatea moldovenească au rămas și mai în urmă**, inclusiv **copii, femei, persoane în vârstă, adolescenți și tineri (în special tinerii NEET), refugiați, romi, persoane cu dizabilități și aflate în îngrijire instituționalizată; persoane care trăiesc cu HIV și persoane care trăiesc la nivelul sau sub pragul sărăciei**¹². În plus, au apărut noi

12 OHCHR, iunie 2020, Asigurarea drepturilor omului în Republica Moldova în contextul pandemiei de COVID-19. Cele mai afectate grupuri sunt: romii; persoanele care trăiesc cu HIV și SIDA; femeile care au suferit violență în familie; persoanele în vârstă; persoane cu dizabilități; mamele singure; femeile cu mai mulți copii; și persoanele cu boli cronice.

grupuri vulnerabile în timpul crizei, cum ar fi migranții reveniți și familiile acestora, precum și lucrătorii independenți (în special în agricultură)¹³.

Sărăcia:

Gospodăriile sărace au fost afectate mai grav de pandemie, deoarece duc lipsă de bunurile de primă necesitate pentru a combate în mod adecvat COVID-19 și impactul economic aferent. În martie s-a constatat că principalul program anti-sărăcie al Guvernului este insuficient și că acoperă prea puțini dintre cei mai săraci pentru a atenua situația. Cei cu mai puțin spațiu și acces la apă și sanitație - precum și echipamente de protecție și igienă - au mai puține oportunități de a adopta măsuri preventive și de izolare. Toate acestea se întâmplă într-un context deja dificil, în care 31,6% din populația rurală și 10,6% din populația urbană trăiește în sărăcie. Gospodăriile cu trei sau mai mulți copii, dintre care 42% sunt deja sub pragul sărăciei, sunt expuse unui risc sporit¹⁴.

Educație:

În 11 martie, ca răspuns la izbucnirea focarului, Guvernul R. Moldovei a închis toate școlile. La circa 434.000¹⁵ de elevi din toate instituțiile academice de la toate nivelurile li s-a cerut să rămână acasă, iar școlile au fost însărcinate să ofere oportunități de învățare la distanță.

Elevii din toate categoriile de vârstă nu au putut accesa în mod egal educație online de calitate din cauza lipsei dispozitivelor, a problemelor de conectivitate și a familiarizării limitate a profesorilor cu metodele online. Peste 150.000 de copii de vârstă preșcolară nu au putut să frecventeze școala și să urmeze cursurile școlare.

În iunie 2020, aproape 50% dintre elevii din sistemul de educație și formare profesională au raportat primirea feedbackului constructiv limitat de la profesori, 16% raportând feedback foarte limitat și alte 7% raportând zero feedback. Acest lucru i-a demotivat pe elevi și a crescut nivelul de incertitudine și frustrare¹⁶.

Securitatea alimentară: Pentru mulți copii, programele de alimentare școlară au alcătuit o parte importantă a consumului zilnic de alimente. Închiderea școlilor, combinată cu venituri reduse, poate însemna o înrăutățire a ratelor de malnutriție în țară. Înainte de criză s-a raportat că fiecare al optulea adolescent are greutate corpo-

rală excesivă și că fiecare al cincilea este subponderal, în timp ce doar jumătate dintre adolescenții iau micul dejun în fiecare zi. Peste 20% dintre femeile și bărbații care au răspuns la o evaluare rapidă s-au confruntat cu limitări în încercarea de a accesa alimente din cauza restricțiilor de COVID-19.

Gen:

Femeile au fost afectate mai grav de pandemie decât bărbații, din cauza inegalităților de gen deja persistente, înregistrate înainte de criza COVID-19. Pandemia a făcut ca femeile să-și piardă locurile de muncă sau veniturile, deoarece acestea au trebuit să gestioneze munca la distanță în același timp îndeplinind toate responsabilitățile casnice și de îngrijire, care au crescut semnificativ odată cu măsurile restrictive. Normele și stereotipurile de gen existente referitoare la rolurile femeilor și bărbaților în societate au dus la faptul că femeile suportă o povară disproporționată de activități casnice, îngrijirea copiilor și sprijinirea acestora cu învățarea online, continuând în același timp să își îndeplinească responsabilitățile de muncă (pentru femeile care lucrează) la distanță de acasă, care a devenit un spațiu nesigur din cauza riscului crescut și expunerii la toate formele de violență de gen.

Indicele poverii¹⁷ indică numărul de activități casnice pentru care femeile (sau bărbații) au raportat creșteri ale intervalelor de timp implicat în timpul pandemiei de COVID-19. În medie, femeile au raportat o creștere a timpului dedicat pentru cel puțin trei treburi gospodărești - 3,2 activități per femeie, comparativ cu 2,3 activități per bărbat¹⁸.

Creșterea cu 30%
a apelurilor de urgență legate
de violența domestică

A fost observată o creștere semnificativă a violenței domestice și a lipsei de protecție pentru femei și copii din cauza măsurilor care impun persoanele să rămână izolate în casă. În R. Moldova, în primele cinci luni ale anului 2020 au fost înregistrate 5.157 de plângeri de violență domestică,¹⁹ o creștere de 2,4% față de 2019²⁰. În același timp, apelurile de urgență legate de violența domestică au crescut cu până la 30% față de 2019. Situația victi-

13 PNUD și PWC, iulie 2020.

14 PNUD și PWC, Idem.

15 BNS, Educația în Republica Moldova, Publicație statistică 2019/2020, la https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Educatia/Educatia_editia_2020.pdf

16 Consiliul Național al Elevilor VET, iunie 2020, Evaluarea învățării la distanță în rândul elevilor VET

17 Indicele variază de la 0 la 11, unde 0 reprezintă lipsa creșterii sarcinilor casnice, iar 11 corespunde unei creșteri a tuturor sarcinilor.

18 UN Women, 2020, Femeile în fruntea răspunsului la COVID-19 în Europa și Asia Centrală, la www2.unwomen.org/-/media/fieldoffice%20eca/attachments/publications/2020/07/the%20impact%20of%20covid19%20on%20womens%20and%20omens%20lives%20and%20livelihoods%20in%20europe%20and%20central%20asia.pdf?la=en&vs=5703

19 MSMPs, iunie 2020, Pandemia a crescut numărul cazurilor de violență domestică, <https://msmps.gov.md/comunicare/buletin-informativ/pandemia-a-crescut-numarul-cazurilor-de-violenta-domestica/>

20 Date furnizate de Inspectoratul General de Poliție al Republicii Moldova.

melor violenței a fost în continuare agravată de faptul că centrele de plasament și asistență pentru victimele violenței și-au suspendat activitățile în perioada stării excepționale.

Tinerii NEET, care alcătuiesc circa 25,9% din toți cei cu vârste cuprinse între 15 și 29 de ani²¹, **au pierdut oportunități de angajare**. Lipsa locurilor de muncă formale sau a oportunităților de învățare și a soluțiilor alternative pentru asigurarea mijloacelor de trai ale acestora (cum ar fi oportunitățile restrânse de migrație), corelate cu scăderea remitențelor – una dintre cele mai importante surse de venit pentru o mare parte din NEET²² – îi va constrânge în continuare la un nivel mai ridicat de inactivitate, stres mental crescut și anxietate.

Persoanele în vârstă, dintre care 60% sunt femei²³, erau deja vulnerabile din cauza veniturilor lor scăzute, mai ales confruntându-se cu dificultăți cei care locuiesc în comunitățile rurale. Accesul lor la serviciile publice a fost limitat în perioada de izolare și ei au avut dificultăți în accesarea bunurilor vitale. Un alt factor care afectează persoanele în vârstă este singurătatea, care a fost agravată de pandemie²⁴. Izolarea a fost și este principala măsură de protecție pentru persoanele în vârstă de-a lungul pandemiei, întrucât 29% au declarat că nu își permit să cumpere EIP de bază. Femeile în vârstă au fost afectate de violența de gen, unele fiind expuse mai multor agresori în cadrul aceleiași gospodării (partener și alți membri ai gospodăriei), iar 50% dintre ele au declarat că nu vor raporta cazurile de VG. Doar 10% dintre persoanele în vârstă au acces regulat la internet, atât din cauza lipsei de competențe și echipamente, cât și a accesibilității financiare limitate. Pe termen scurt și lung, acest lucru le limitează accesul la informații și crește impactul negativ al izolării. Pentru a reduce riscul răspândirii în continuare a infecției, s-a decis livrarea pensiilor la domiciliu, deoarece mulți pensionari nu folosesc carduri bancare. Cu toate acestea, pentru alte alocări sociale, cum ar fi numerar pentru a acoperi costurile transportului public, destinarii trebuie să meargă în persoană pentru a le colecta la oficiul poștal.

Adolescenți și tineret:

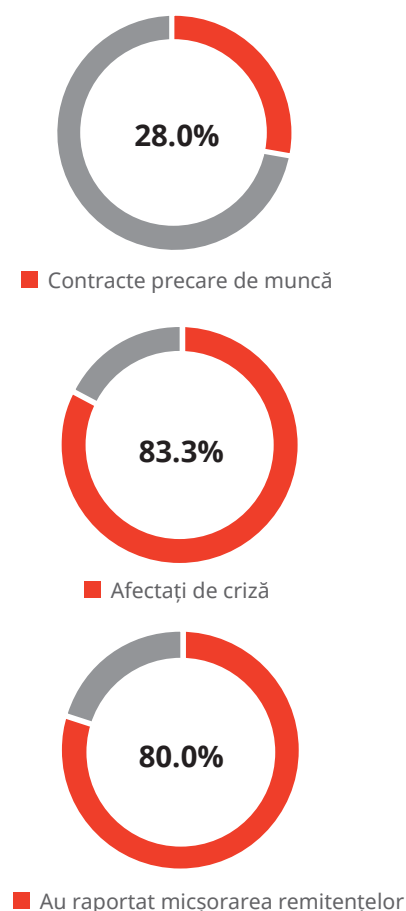
Într-un sondaj național și o analiză²⁵ a impactului COVID-19 asupra bunăstării mentale a tinerilor, 20% dintre tineri au raportat o înrăutățire a bunăstării lor mentale în timpul crizei, comparativ cu primele luni ale anului înainte de urgența de sănătate publică. Izolarea socială a dus la creșterea consumului de alcool și tutun și la alte comportamente nesănătoase în rândul tinerilor. În total, 40% dintre tineri au raportat sporirea fumatului în

timpul izolării sociale. Efectele negative ale măsurilor de izolare socială au avut un impact mai mare asupra fetelor, tinerilor din zonele urbane și celor cu venituri mici.

Migranții reveniți și familiile acestora au fost puternic afectate de pandemie:

OIM estimează, deocamdată, în mod conservator că, începând cu luna iulie, circa 55.000 de moldoveni au revenit în țară din cauza pandemiei de COVID-19 și un număr total de circa 250.000 de migranți intenționează să revină în viitorul apropiat²⁶. Din acest număr, 32% au planificat să rămână în Republica Moldova pentru a lucra sau a începe o afacere²⁷. Cei mai afectați sunt migranții sezonieri, mulți dintre aceștia revenind fără oportunități de a se întoarce la locul de muncă din străinătate și de a-și întreține familiile; de multe ori, ei nu au economii și se confruntă cu dificultăți în găsirea unui loc de muncă în țară.

Figura 3. Mesaje cheie de la evaluarea privind migrația, 2020, IOM

Sursa: IOM

21 BNS, Ancheta forței de muncă din Moldova, Trimestrul 1 2020. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6681>

22 PNUD, UNFPA, CNTM și INCE, 2017, Incluziunea tinerilor neîncadrați în educație, muncă sau formare (Tinerii NEET)

23 Biroul Național de Statistică

24 UNFPA, iunie 2020, Impactul COVID-19 asupra persoanelor în vârstă: riscuri și vulnerabilități.

25 UNFPA și Centrul de parteneriat pentru dezvoltare, 2020, Impactul COVID-19 asupra bunăstării mentale a tinerilor din Republica Moldova

26 OIM, 2020, Evaluare rapidă pe teren a impactului COVID-19 asupra bunăstării diasporei moldovenești, la [https://moldova.iom.int/sites/moldova/files/documents/IOM Diaspora Survey Report-EN_FINAL_3.pdf](https://moldova.iom.int/sites/moldova/files/documents/IOM%20Diaspora%20Survey%20Report-EN_FINAL_3.pdf)

27 IOM, Idem

Lucrătorii independenți și micii antreprenori au rămas fără acces la muncă, oportunități de afaceri și sprijin financiar. În mod deosebit au fost afectați cei care lucrează în locuri de muncă agricole sezoniere²⁸.

Asistență socială specifică:

Principalul program anti-sărăcie (Ajutor Social: Program de beneficii în numerar, testate pe baza mijloacelor, lansat în 2010) are acoperire redusă, deși este considerat a fi bine direcționat, majoritatea beneficiarilor fiind cele mai sărace familii. Dintre cele mai sărace 20% din populație, doar 19% beneficiază de Program, iar mărimea lui este inadecvată, întrucât alcătuiește doar 8% din veniturile totale ale beneficiarilor²⁹.

În **regiunea transnistreană**, potrivit ONG-urilor locale, în timpul carantinei majoritatea serviciilor sociale au fost încetate de structurile de facto. Singurul sprijin social disponibil grupurilor vulnerabile a fost oferit de voluntari și ONG-uri.

Pandemia de COVID-19 a dezvăluit lipsa de pregătire a serviciilor publice pentru a lucra de la distanță și online în majoritatea sectoarelor, inclusiv protecția socială. O proporție semnificativă a serviciilor publice (servicii ordi-

nare de sănătate, permis de muncă și prelucrarea vizeelor, înmatriculare auto etc.) au fost întrerupte.

Apă și sanitație:

Accesul la sanitație și articole de igienă la domiciliu și în instituțiile de învățământ este crucial pentru a combate răspândirea virusului. În total, 79% din populația din mediul rural și 16% din mediul urban nu beneficiază de servicii de sanitație (alimentare cu apă și canalizare) și baie sau duș în locuințele lor³⁰. Potrivit Agenției Naționale de Sănătate Publică, în 20,7 la sută din școli, starea sanitară a toaletelor este nesatisfăcătoare, iar peste 80 la sută din școlile din sat au doar toalete în exterior³¹.

Grupurile vulnerabile sunt afectate de lipsa produselor alimentare și de igienă și a echipamentelor de protecție, cum ar fi măștile. 13 la sută din populația R. Moldova nu dispune de articole de igienă elementare, cum ar fi blocuri de spălare a mâinilor, inclusiv apă și săpun. În primele două luni ale situației excepționale măștile nu erau disponibile în farmacii sau magazinele locale. Din luna mai a fost posibil de a le achiziționa la nivel local. Cu toate acestea, o mare parte din populație nu își poate permite costul ridicat al acestor articole de bază.

3

RĂSPUNSUL ȘI REDRESAREA ECONOMICĂ:

Protejarea locurilor de muncă, a întreprinderilor mici și mijlocii și a lucrătorilor din sectorul informal

Entități ONU	Parteneri	Proiecte	Buget/necesități (dolari SUA)
9	11	14	\$ 36.3 M

Protejarea și îmbunătățirea sectoarelor productive, protejarea locurilor de muncă și promovarea muncii decente vor fi în centrul răspunsului Organizației Națiunilor Unite. Aceasta va include:

- Evaluări socioeconomice rapide și adaptabile la gen și sfaturi cu privire la soluțiile bazate pe natură pentru dezvoltare, inclusiv pentru întreprinderile mici și mijlocii;
- Consiliere integrată, specifică țării și sprijin pentru programe;
- Sprijin pentru tineri și parteneri sociali pentru antreprenariat și inovare socială ca răspuns la COVID-19 (inclusiv antreprenariat social);

- Sprijin pentru strategii pentru pachete de stimulare fiscală ecologică;
- Sprijinirea serviciilor de stabilire a relațiilor și consultanță pentru afaceri, extinderea serviciilor de sprijin pentru înființarea întreprinderilor mici, astfel încât să ofere grupurilor afectate - inclusiv migranților reveniți și persoanelor afectate de reducerea remitențelor - oportunități de mijloace de trai profitabile;
- Abordarea nevoilor specifice și a vulnerabilităților migranților reveniți și a gospodăriilor afectate de declinul veniturilor provenite din remitențe și valorificarea abilităților și activelor acestora;

²⁸ PNUD și PWC, iulie 2020.

²⁹ Organizația Națiunilor Unite și Oxford Economics, 30 aprilie 2020, Pregătirea pentru șocuri interne și externe aferente COVID-19, la <https://moldova.un.org/en/44744-republic-moldova-bracing-domestic-and-external-covid-19-shocks>

³⁰ Biroul Național de Statistică, Statistici pentru Obiective de Dezvoltare Durabilă. 2020, p.18.

³¹ Agenția Națională de Sănătate Publică.

- Investiții pentru îmbunătățirea productivității și a condițiilor de muncă în microîntreprinderi și întreprinderi mici;
- Sprijin tehnic pentru femeile - antreprenoare micro și mici;
- Sprijin pentru digitalizarea proceselor industriale și de producție, stimulând inovarea în întreprinderile locale pentru a îmbunătăți productivitatea și disponibilitatea comercială;
- Sprijin pentru mecanismele de reconsolidare a competențelor, recalificare a migrantilor reveniți și dezvoltare a competențelor în sectoarele afectate de descalificare profesională, exodul de creiere și irosirea creierilor;
- Sprijin pentru plăți digitale, comerț electronic și soluții digitale pentru a permite accesul securizat la serviciile necesare într-un moment de criză, în special de către grupurile vulnerabile.

Redresarea mai bună trebuie să includă:

- Redublarea eforturilor pentru crearea locurilor de muncă ecologice și durabile;
- Creșterea cheltuielilor fiscale pentru programele publice de ocupare a forței de muncă pentru a promova o rezistență mai mare a pieței forței de muncă la viitoarea criză, combătând în același timp discriminarea și abordând inegalitățile;
- Asigurarea muncii decente, a tratamentului egal, în ceea ce privește drepturile și beneficiile în rândul lucrătorilor din diferite aranjamente contractuale și al lucrătorilor independenți, precum și al lucrătorilor îngrijitori neremunerați.

Faza de redresare va evidenția sfera și limitele strategiilor de dezvoltare productivă existente - solicitând o concentrație mai intensă asupra potențialului soluțiilor economiei ecologice, al comerțului electronic și al economiei digitale.

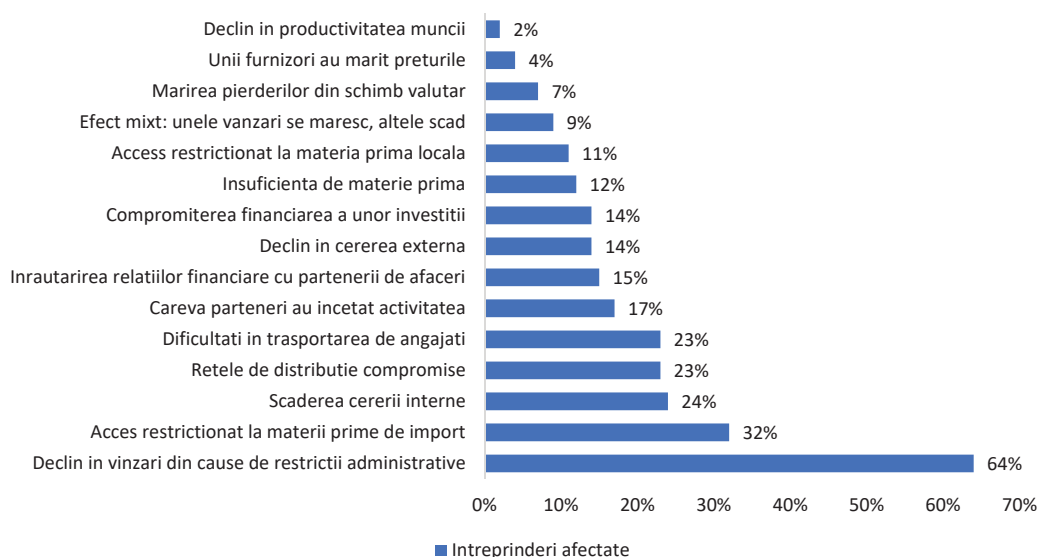
IMPACTUL PANDEMIEI

Mediul de afaceri din R. Moldova este afectat de limitările impuse în timpul crizei pandemice, dar se confruntă și cu provocări preexistente în rețelele sale de distribuție. Provocările respective includ limitări administrative și de mobilitate, rețele de furnizare și distribuție defectuoase, acces limitat la piețe (mai ales externe, dar și interne), infrastructură și soluții slabe sau absente ale tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC), birocrație și reglementări guvernamentale lente sau inflexibile și acces limitat la capital³².

Microîntreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii (MÎMM-urile) reprezintă 71% din valoarea adăugată și angajează 60% din forța de muncă în economia R. Moldova³³, în principal în comerțul cu amănuntul și cu ridicata, agricultură, producție și construcții. Majoritatea MIMM-urilor au raportat scăderi ale vânzărilor, de până la 75-100 la sută³⁴.

Din totalul populației angajate în sectorul privat, 54% sunt bărbați și 46% sunt femei. Femeile se găsesc proporțional mai frecvent în micro-afaceri decât bărbații (90,3 la sută și respectiv 82,3 la sută) și doar 1,3 la sută

Impactul COVID-19 asupra MIMMM

32 PNUD și PWC, iulie 2020.

33 Organizația Națiunilor Unite și Oxford Economics, 30 aprilie 2020.

34 PNUD, iunie 2020, Evaluarea nevoilor și evaluarea impactului COVID-19 asupra MIMM-urilor.

75%-100%

Au suferit scăderi ale vânzărilor

1/3

Au capital/ lichiditate care acoperă cel mult 3 luni de operațiuni

Doar 12%

Au acces la surse de finanțare externe

50%

Nu au proceduri interne adecvate pentru gestionarea crizelor

dintre femeile din sectorul privat dețin afaceri medii sau mari, comparativ cu 3,3 la sută din bărbați. Este mai probabil ca femeile să se angajeze în sectorul comerțului cu amănuntul și al serviciilor, în timp ce bărbații prevalează în industrie, construcții și agricultură³⁵.

Companiile au suferit o scădere a cererii de produse și servicii, restricții la activitățile lor și întreruperea aprovizionării (în special pentru materialele importate). Companiile se așteaptă să atenueze aceste provocări prin reducerea costurilor de personal (83%), reducerea cheltuielilor administrative (75%), amânarea investițiilor strategice (83%) și reducerea producției (75%)³⁶.

Multe MIMM-uri sunt fragile și afectate de orice tip de perturbare și au fost slab pregătite pentru șoc. Doar o treime dintre ele au avut suficientă lichiditate pentru trei luni de activitate, în timp ce doar 12% au acces la surse de finanțare externe. MIMM-urile nu folosesc asigurări. Jumătate dintre antreprenori nu au proceduri interne adecvate pentru gestionarea crizelor. Nivelul lor scăzut de alfabetizare juridică se reflectă în contracte nefavorabile cu furnizorii, distribuitorii și alte organizații. 36 la sută din companii au niveluri scăzute de competențe TIC și acces la instrumente. În timp ce TIC sunt utilizate de cote mari de antreprenori pentru administrarea afacerilor (81%) și comunicare (47%), doar 7% dintre MIMM-uri folosesc TIC pentru marketing și 4% pentru procesele de producție³⁷.

Comerțul electronic nu este încă utilizat de majoritatea companiilor locale, iar majoritatea tranzacțiilor lor sunt efectuate în moduri tradiționale. Stimularea digitalizării operațiunilor și dezvoltarea competențelor în acest sens ar permite o posibilă creștere a comerțului la nivel național și internațional. Faptul că există concurență limitată pentru serviciile de livrare și transport în țară crește costurile și duce la o supraîncărcare a comenzilor pentru companiile care au început să realizeze vânzări unice folosind comerțul electronic.

Cele mai mari pierderi de venituri pentru femei și bărbați sunt cele generate de afacerile de familie (66%), agricultură (42%) și remitențe (40%). Circa 21% dintre femeile și 19% dintre bărbați din Moldova chestionați pentru evaluarea rapidă au înregistrat reduceri ale remitențelor³⁸.

Agricultura a reprezentat 11% din produsul intern brut (PIB) al R. Moldova în 2019. Deși se așteaptă ca cererea să fie relativ stabilă în 2020³⁹, restricțiile legate de pandemie și precipitațiile insuficiente în perioada ianuarie - aprilie au aruncat fermierii și producătorii agricoli în precaritate economică și vulnerabilitate. Lanțurile de aprovizionare cu alimente au fost afectate de măsurile de izolare, care au redus cererea din partea turismului și a restaurantelor, au închis piețele deschise și au dus la lipsa cererii de export și la proceduri restrictive. Programele guvernamentale nu au acoperit în general mai mult de 50% din lucrătorii agricoli din sectorul informal⁴⁰.

Întreprinderile și producătorii mijlocii și mari depind de finanțarea și disponibilitatea datoriilor, și riscă falimentul în cazul în care Guvernul nu oferă sprijin sau scutire. Există o lipsă de credit și lichiditate în sistem. Între timp, producătorii moldoveni nu au capacitatea tehnică de a întruni cerințele legate de COVID-19 ale importatorilor, iar eliberarea certificatelor și a autorizațiilor a fost uneori întârziată, deoarece agențiile guvernamentale nu funcționau la capacitate maximă.

Remitențe:

Remitențele către R. Moldova sunt în scădere din cauza pandemiei, pe măsură ce migrații își pierd locurile de muncă din străinătate și revin acasă.⁴¹ Cu un milion de migrați în străinătate (o treime din populație), R. Moldova a primit remitențe în valoare de 1,91 miliarde de

Fără remitențe, **224 000** de persoane din R. Moldova ar cădea sub pragul sărăciei

dolari SUA în 2019 (16% din PIB), ceea ce face ca R. Moldova să fie una dintre cele 20 de țări din lume care depind cel mai mult de remitențe. Doar 10% din remitențe provin din transferuri SWIFT, 88% ajungând prin sistemele internaționale de remitențe și 1,8% prin acorduri bilaterale⁴².

35 Biroul Național de Statistică, <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=30&id=6724>

36 AMCham and PWC 2019, Impactul pandemiei COVID-19 asupra companiilor din Moldova: realitati, asteptari, actiuni.

37 PNUD, iunie 2020, Evaluarea nevoilor și evaluarea impactului COVID-19 asupra MIMM-urilor.

38 UN Women, 2020, Femeile în frunte.

39 PNUD și PWC, iulie 2020.

40 Biroul Național de Statistică.

41 OIM, 2020, Evaluare rapidă pe teren.

42 Prezentare Banca Națională a Moldovei, 15 iulie 2020.

Deși remitențele sunt esențiale pentru familii, în special în zonele rurale, serviciile financiare fie nu sunt dezvoltate, fie sunt dificil de accesat pentru familiile de migranți vulnerabili. Migranții și persoanele aflate în întreținerea acestora nu au suficiente oportunități pentru a canaliza economiile către activități generatoare de venituri sau către oportunități de investiții⁴³. **Fără remitențe, 224.000 de persoane din R. Moldova ar cădea sub pragul sărăciei.** Se estimează că 150.000 de muncitori migranți vor reveni acasă în 2020, 10% din populația activă internă a R. Moldova. Acest lucru poate crește șomajul cu până la 8,5% în 2020. Cu toate acestea, doar 9% dintre potențialii reveniți au considerat că vor avea nevoie de asistență socială în timpul aflării acasă.

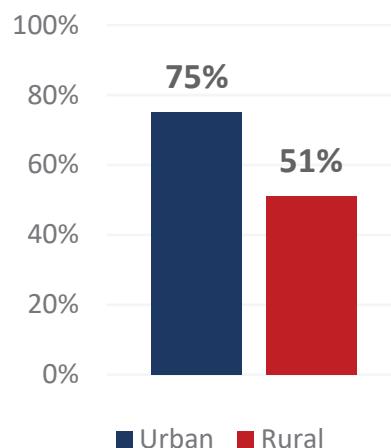
Rezultatele sondajului sugerează că circa 21.000 de migranți reveniți vor avea nevoie de sprijin financiar și consultanță pentru a deschide noi afaceri în Moldova⁴⁴. Cu toate acestea, cultura antreprenorială limitată, alfabetizarea financiară limitată a migranților și a familiilor acestora, utilizarea insuficientă a sistemului bancar și produsele insuficiente de investiții care vizează migranții fac acest lucru dificil. Alți migranți vor necesita orientare în carieră, sprijin pentru recrutare, recalificare și/sau formare profesională. Certificarea competențelor dobândite în străinătate nu este adesea recunoscută în Moldova, ceea ce complică și mai mult căutarea unui loc de muncă.

Digitalizarea:

Potențialul digitalizării de a crea locuri de muncă în R. Moldova nu a fost pe deplin realizat, în primul rând deoarece digitalizarea economiei nu se extinde dincolo de industria de bază a TIC. Cu toate acestea, circa 14% din locurile de muncă pot fi automatizate în următoarele două decenii, iar aproximativ 60% din locurile de muncă pot necesita recalificare din cauza digitalizării, dar lucrătorii par nepregătiți pentru acest lucru⁴⁵. Ca răspuns la COVID-19, companiile au continuat să treacă la comerțul digital. Întreprinderile mici se luptau pentru a-și crea prezență digitală prin intermediul platformelor online. Se așteaptă ca mai multe companii să creeze platforme comerciale directe către clienți care să le ofere un control mai bun al experienței clienților decât platformele terților⁴⁶.

Cu toate acestea, mulți vârstnici, gospodării rurale, copii din mediul rural și tineri nu pot accesa servicii și produse din cauza alfabetizării digitale slabe, a lipsei de harduri și infrastructură. Doar 51 la sută din gospodăriile rurale au acces la internet, comparativ cu 75 la sută în zonele urbane, în timp ce doar 41 la sută din gospodăriile

Gospodării cu acces la internet, %

din chintila cu cele mai reduse venituri au acces la internet.⁴⁷ Rata deținerii computerelor și a utilizării internetului este mai înaltă în gospodăriile conduse de bărbați (57,4% au computere și 55,8% au conexiune la internet), decât în cele conduse de femei (unde 45,7% au calculatoare și 44,1% conexiune la internet)⁴⁸.

La nivel național, integrarea inovațiilor în activitatea întreprinderilor este scăzută, doar 19% dintre întreprinderi folosindu-le. MIMM-urile sunt mai puțin angajate în activități inovatoare (13%) decât întreprinderile mari (61%). Introducerea produselor și serviciilor noi se atestă mai mult în întreprinderile administrate de bărbați decât cele administrate de femei (19,7 la sută și, respectiv, 4,4 la sută din produsele noi și 18,3 la sută și respectiv 5 la sută din serviciile noi).

Adoptarea soluțiilor inovatoare necesită atât mijloace și cunoștințe financiare, cât și abilități antreprenoriale. În plus, inovația poate fi împiedicată de strategii, politici și cadre de reglementare inadecvate și dificultăți de a răspunde cerințelor de conformitate cu reglementările.

Întrucât R. Moldova este extrem de vulnerabilă la schimbările climatice și la dezastre, eforturile de a răspunde și relansa economia în urma crizei provocate de COVID-19 sunt o oportunitate de a transforma economia și de a o reconstrui pentru a fi mai durabilă și mai ecologică.

43 Apel comun de Ziua Internațională a Remitențelor, 16 iunie 2020, Marea Britanie, Elveția, PNUD, OIM, Banca Mondială, UNICEF.

44 OIM, 2020, Evaluare rapidă pe teren.

45 PNUD și PWC, iulie 2020

46 PNUD și PWC, Idem.

47 PNUD și PWC, Idem.

48 BNS, PNUD, UN Women și SIDA, 2020, Accesul și utilizarea de către populație a Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (TIC), la https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Femei_barbati_TIC/5_Accesul_utilizarea_TIC_de_populatie.pdf

Entități ONU	Parteneri	Proiecte	Buget/necesități (dolari SUA)
7	12	12	\$ 6.3 M

Răspunsul macroeconomic la COVID-19 și colaborarea multilaterală trebuie să fie ghidate de dovezi. Dovezile trebuie să includă o evaluare rapidă a impactului potențial al crizei (pentru a cuantifica cheltuielile necesare pentru a o controla); o evaluare a spațiului fiscal disponibil pentru creșterea cheltuielilor; și o analiză a priorităților de politici și a măsurilor de politici disponibile, având în vedere atât constrângerile de finanțare, cât și de implementare cu care se confruntă R. Moldova. Pentru a face posibil răspunsul respectiv, Organizația Națiunilor Unite va:

- Furniza servicii analitice, de consiliere și asistență tehnică;
- Spori sprijinul tehnic acordat Guvernului pentru a îmbunătăți baza de dovezi pentru elaborarea politicilor;
- Sprijini producția și analiza cifrelor cu privire la populație, inclusiv migrația internă și externă și indicatorii demografici atât la nivel național, cât și subnațional;
- Analiza impactul specific al crizei COVID-19 asupra bunăstării migrantilor reveniți și a gospodăriilor afectate de reducerea veniturilor din remitențe;
- Consilia cu privire la monitorizarea cheltuielilor sociale și cartografierea bugetelor pentru priorități de dezvoltare socială echitabile în funcție de gen pentru a ajuta Guvernul să reechilibreze cheltuielile publice;
- Efectua evaluări cuprinzătoare ale impactului la nivel de gospodărie și întreprinde analize ale impactului socioeconomic al crizei, specifice contextului;
- Coordona îndeaproape cu instituțiile financiare internaționale partenere (precum Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană de Investiții și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei);
- Îmbunătăți capacitățile naționale pentru politica macroeconomică, inclusiv crearea unui sistem de avertizare timpurie, găzduit de Ministerul Economiei și Infrastructurii, pentru a asigura colectarea și analiza continuă a datelor relevante, evaluarea riscurilor și opțiunile strategice de răspuns;
- Sprijini raționalizarea și continuarea programelor de investiții de capital.

Redresarea mai bună va necesita:

- Crearea spațiului fiscal pentru a accelera implementarea agendei ODD;
- Investirea în sănătate, educație, protecție socială, infrastructură durabilă și pregătire pentru crize, direcționând în același timp redresarea economică pe o traiectorie semnificativ mai durabilă și neutră în materie de carbon;
- Revizuirea strategiilor pentru reducerea inegalităților și efectuarea evaluărilor drepturilor omului și ale impactului de gen al reformelor economice propuse;
- Facilitarea colaborării multilaterale și regionale pe tematici, inclusiv date; inovare și transfer tehnologic, eliminarea decalajului digital, finanțare durabilă, gestionarea datoriilor și pregătirea pentru criză; și realizarea unui impuls coordonat către suspendarea rambursărilor datoriilor.

IMPACTUL PANDEMIEI

Încetinirea economică:

Pandemia de COVID-19 a dus la o încetinire a economiei R. Moldova și la o reducere a PIB-ului. În timp ce econo-

mia a crescut cu 3,6% în 2019 și se preconiza o creștere de 3,8% în 2020, ca rezultat al COVID-19, Banca Mondială estimează acum că este posibil ca o recesiune să reducă PIB-ul cu 5,2%⁴⁹. Această proiecție este în concordanță cu o evaluare comună a Organizației Națiunilor Unite și Oxford Economics, care a arătat o reducere preconizată

49 Banca Mondială, 2020, Actualizarea economică a R. Moldova, Primăvara 2020, la <http://pubdocs.worldbank.org/en/466481588799156228/Moldova-Economic-Update-Spring-2020.pdf>

a PIB de la 1,4% într-un scenariu optimist (fără a lua în considerare impactul cererii externe și reducerea remitențelor) și 6% într-un scenariu pesimist. Recesiunea ar fi legată de o reducere a remitențelor (care se estimează că vor scădea cu 24-27% în 2020 față de anul trecut)⁵⁰, o întrerupere a lanțurilor de aprovizionare și alte efecte secundare ale crizei mondiale.

Rata inflației în R. Moldova a scăzut la 3,45 la sută în septembrie 2020 (față de obiectivul de 5 la sută) de la 7,5 la sută în decembrie 2019⁵¹ ca urmare a cererii interne slabe continue și a scăderii prețurilor la mărfuri (inclusiv o scădere sezonieră a prețurilor la alimente). Acest lucru a dus la o relaxare mai profundă a politicii monetare la o rată a dobânzii de referință istoric redusă de 2,75%⁵² în septembrie 2020, de la 5,5% în decembrie 2019. Criza economică a găsit sectorul bancar moldovenesc bine valorificat. Cu toate acestea, ponderea noilor împrumuturi a scăzut cu 8,3% între decembrie 2019 și martie 2020, fiind urmată de o ușoară creștere în următoarele luni, în timp ce noile depozite au scăzut cu 5% în iulie comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, dat fiind că nivelul stocului a fost menținut la nivelul anului 2019⁵³. Ca urmare a înrăutățirii situației financiare a întreprinderilor și a persoanelor fizice, ponderea împrumuturilor neperformante (8% în 2019) va crește, iar profitabilitatea generală a băncilor va scădea.

Se așteaptă ca consumul, investițiile și exporturile să se reducă, în timp ce importurile mai mici și cheltuielile guvernamentale mai mari este posibil să atenueze efectul negativ al acestora asupra PIB-ului. Mai mult, este probabil ca importurile să scadă și mai repede, deoarece cheltuielile consumatorilor și investițiile alimentate de remitențe, principala sursă a cererii de import, vor scădea. Se așteaptă ca deficitul comercial extern să crească ușor la 10% în 2020 de la 9,7% în 2019, din cauza unei scăderi accentuate a exporturilor și a remitențelor. Investițiile străine directe nete vor rămâne reduse, în timp ce rezervele naționale se vor diminua din cauza unei scăderi a influxurilor financiare externe de 6% la 2,9 miliarde de dolari SUA (cifra care acoperă încă cinci luni de importuri)⁵⁴.

Partea pozitivă este că veniturile încasate de Serviciul Fiscal de Stat pentru bugetul public național au crescut cu 4,8% în primul trimestru al anului 2020, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019. În plus, veniturile colectate de serviciul vamal au crescut cu 16,9%⁵⁵.

Circa 85% din PIB-ul R. Moldova constă din consum⁵⁶, serviciile reprezentând 65% din producție, iar fabricația - doar 23%. MIMM-urile joacă un rol important atât în ceea ce privește oferta, cât și cererea, asigurând 70,6 la sută din ocuparea forței de muncă și 70,7 la sută din valoarea adăugată, mai mare decât media Uniunii Europene (66,5 la sută și, respectiv, 56,3 la sută). O scădere bruscă a cererii va complica probabil situația financiară a întreprinderilor, ceea ce va reduce veniturile și consumul. Principalele categorii de export ale R. Moldova, produsele agricole și serviciile TIC sunt mai puțin vulnerabile la impactul măsurilor de izolare. Cu toate acestea, impactul întreruperii lanțurilor de aprovizionare va fi prelungită și semnificativă datorită adaptabilității relativ scăzute. Printre alte chestiuni, rata mare de participare a femeilor pe piața muncii va fi afectată mai mult de măsurile de izolare (cum ar fi închiderea școlilor). Cu toate acestea, impactul condițiilor meteorologice nefavorabile (seceta urmată de inundații) va reduce productivitatea recoltei și va afecta negativ capacitatea pentru exporturile agricole. În plus, impactul întreruperilor lanțurilor de aprovizionare europene va fi prelungit și semnificativ datorită adaptabilității relativ scăzute.

Printre alte probleme, rata înaltă a participării femeilor în sectoarele cheie ale economiei este afectată mai mult de măsurile de izolare (cum ar fi închiderea școlilor și grădinițelor) și este probabil să arunce femeile de pe piața muncii. Migranții reveniți vor crește presiunea pe piața muncii, ducând la creșterea cifrelor șomajului și sporind nevoile de cheltuieli⁵⁷.

Impactul microeconomic:

Impactul economic va include, de asemenea, o scădere severă a venitului disponibil, consumul privat deprimat din cauza unei scăderi substanțiale a remitențelor, investiții reduse, întreruperi ale lanțurilor de aprovizionare și exporturi diminuate, toate în urma reducerii producției interne induse de restricțiile pe mișcare⁵⁸. COVID-19 a epuizat economiile multor gospodării care în prezent se confruntă cu un risc sever de îndatorare excesivă pentru companiile de microfinanțare din țară, care sunt cunoscute pentru ratele de dobândă deosebit de ridicate pe care le aplică. Producția agricolă a scăzut din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile. Acest lucru afectează gospodăriile vulnerabile, care pot cădea în sărăcie și adoptă mecanisme de adaptare care le-ar putea afecta sănătatea și nutriția sau educația copiilor. De asemenea, poate afecta lucrătorii informali care reprezintă 54% din lucrătorii angajați în agricultură⁵⁹.

50 Organizația Națiunilor Unite și Oxford Economics, 30 aprilie 2020.

51 Banca Națională a Moldovei, Inflația anuală, la <https://bnm.md/en/content/inflation>.

52 Organizația Națiunilor Unite și Oxford Economics, 30 aprilie 2020.

53 Banca Mondială, Primăvara 2020.

54 Banca Mondială, 2020, Idem.

55 Date furnizate de Ministerul Finanțelor ca parte a analizei Planului RRSE.

56 Organizația Națiunilor Unite și Oxford Economics, 30 aprilie 2020.

57 OIM, 2020, Evaluare rapidă pe teren.

58 PNUD și PWC, iulie 2020.

59 Biroul Național de Statistică.

Stabilitate macroeconomică:

Deși impactul economic general al crizei rămâne extrem de incert, pandemia de COVID-19 a demonstrat încă o dată că menținerea stabilității sectorului financiar și macroeconomic este esențială pentru îmbunătățirea rezistenței la șocurile economice. Fără sprijin adecvat, există pericolul instabilității fiscale și al accesului limitat la finanțare pentru actorii economici (în special MIMM-urile). Stabilitatea macroeconomică este, de asemenea, necesară pentru a menține stabilitatea și lichiditatea sectorului financiar, a menține nivelul ocupării forței de muncă, a ajuta companiile să se adapteze și să depășească criza și pentru a proteja persoanele cele mai afectate, în același timp, ne lăsând pe nimeni în urmă. Provocările sunt agravate de problemele subiacente ale R. Moldova legate de capitalul uman scăzut, productivitatea în scădere, politica slabă de concurență și sistemul judiciar slab⁶⁰, precum și nivelurile ridicate de emigrare.

Date și evidență:

Formularea politicilor macroeconomice și de răspuns și recuperare va depinde, de asemenea, de disponibilitatea datelor demografice exacte privind numărul populației și tendințele migrației internaționale și interne, în special la nivel subnațional. Estimarea revizuită a populației, publicată recent de Biroul Național de Statistică cu sprijinul UNFPA și al Cooperării Elvețiene pentru

Dezvoltare - precum și indicatorii revizuiți cu privire la structura demografică a populației, rata fertilității, îmbătrânirea, speranța de viață și migrația - vor avea un impact important asupra cadrului general de politici, inclusiv în sectoare precum sănătatea, protecția socială, politica economică și finanțele publice. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a accelera procesul de revizuire a estimărilor numărului și structurii populației la nivel subnațional, deoarece acest lucru ar putea modifica considerabil și, în unele cazuri, chiar îmbunătăți alocarea finanțelor publice la nivel local.

De asemenea, sunt necesare date suplimentare sau alternative, cu un termen mai scurt, pentru a completa statisticile convenționale din R. Moldova. Multe dintre datele macroeconomice esențiale - PIB, indicatorii pieței forței de muncă, veniturile și cheltuielile gospodăriilor - apar cu periodicitate trimestrială și cu întârzieri. COVID-19 a afectat dramatic rezervele de lichiditate ale întreprinderilor micro și mici, care, deși au un efect dramatic asupra sistemului datorită numărului mare, nu sunt în mare parte reflectate în statisticile oficiale. În toate cazurile sunt necesare fluxuri de date rapide, bazate pe anchete, la nivel de întreprindere și la nivel de gospodărie pentru monitorizarea situației operaționale și pentru conceperea politicilor și reglementărilor macroeconomice optime.

5 COEZIUNEA SOCIALĂ ȘI REZILIENȚA COMUNITĂȚII

Entități ONU	Parteneri	Proiecte	Buget/necesități (dolari SUA)
9	24	11	\$ 14.2M

Răspunsul urgent la pandemia de COVID-19 necesită consolidarea - și nu orientarea laterală - a unor procese continue importante de dialog social, participare civică și angajament democratic, inclusiv progrese în egalitatea de gen în ultimele decenii.

Este important ca răspunsul socioeconomic la COVID-19 să se bazeze pe dialog social și angajament politic, pe drepturile fundamentale ale omului, cum ar fi întrunirea pașnică, libertatea de asociere și dreptul la negociere colectivă, accesul la sistemul de justiție, libertatea de exprimare, libertatea presei, egalitatea de gen și abilitarea femeilor, printre altele. Comunitățile trebuie să fie în centrul tuturor eforturilor de consolidare a coeziunii sociale. În acest context, Organizația Națiunilor Unite va:

- Facilita dialogul social incluziv, echitabil în materie de gen, acțiunile de promovare și implicarea politică;
- Abilita reziliența comunității, participarea și furnizarea echitabilă a serviciilor;
- Sprijini guvernarea bună și transparentă, libertățile fundamentale și drepturile omului, accesul la justiție și statul de drept;
- Dezvolta programării la nivel comunitar pentru a îmbunătăți reintegrarea economică, socială și psihosocială a migraților reveniți;
- Spori gradul de conștientizare și preveni stigmatizarea populației revenite.

60 Banca Mondială, 15 aprilie 2020, Evaluarea impactului COVID-19 asupra economiei în R. Moldova.

Redresarea mai bună se va baza pe evaluările din următoarele 12 luni care vor contribui la identificarea vulnerabilităților structurale și a inegalităților. Aceasta va oferi oportunități de inversare a tendinței de reducere a spațiului civic, instituționalizare a sistemelor de răspuns conduse de comunitate, încurajare a dialogului social, abilitare a guvernelor locale pentru luarea deciziilor incluzive, extindere a rezilienței la nivel de comunitate și de oraș, și îmbunătățire a cadrelor juridic și instituțional.

În timpul și după pandemia de COVID-19 vor fi testate instituțiile publice, democrația, multilateralismul, dialogul social, coeziunea socială și statul de drept. Progresele obținute cu greu în ceea ce privește egalitatea, drepturile omului și libertățile civice ar putea fi pierdute, iar inegalitățile - sporite. În timp ce Guvernul are obligația de a încerca să controleze pandemia, acest lucru nu trebuie folosit ca pretext pentru discriminare, represiune sau cenzură. Angajamentele privind egalitatea de gen trebuie puse în practică, iar buna guvernare trebuie să fie consolidată.

IMPACTUL PANDEMIEI

R. Moldova este o țară diversă și multietnică, cu o structură administrativă și teritorială extrem de fragmentată, formată din 13 municipii, 898 de primării, 32 de raioane și două regiuni cu statut special. O astfel de diversitate și fragmentare într-o țară atât de mică face dificilă reunirea elementelor societății și furnizarea eficientă a serviciilor publice. Coeziunea socială fragilă în ansamblu, precum și tensiunile în procesul de soluționare în curs cu regiunea transnistreană și lipsa progresului în activitatea Grupului de lucru parlamentar moldo-găgăuz justifică monitorizarea continuă a coeziunii sociale în R. Moldova⁶¹. Apariția pandemiei de COVID-19 în R. Moldova a agravat, de asemenea, aceste dinamici în curs de desfășurare, după cum a subliniat un sondaj recent privind impactul COVID-19 asupra coeziunii sociale în R. Moldova⁶².

Încrederea în guvern este esențială pentru răspunsul societății în timpul pandemiei. Întrucât oamenii au suferit o scădere a calității vieții, a veniturilor și a securității locului de muncă, pandemia a atras atenție asupra inechității sistemice și asimetriei⁶³. Până la 27% dintre respondenții la sondaj au declarat că într-o mare măsură le lipsesc banii chiar și pentru alimente, în timp ce 34% au spus că, ca urmare a restricțiilor, au fost în mare măsură doar în stare să acopere costul alimentelor și utilităților pe termen scurt⁶⁴. Actualizarea lui Edelman din pri-

măvara anului 2020 privind încrederea⁶⁵ a constatat, de asemenea, că 67% dintre respondenți consideră că cei cu educație mai puțină, mai puțini bani și resurse mai puține suportă o povară disproporționată a suferinței, riscului de îmbolnăvire și necesității de a se sacrifica în pandemie, iar mai mult de jumătate sunt foarte îngrijorați de pierderea locurilor de muncă pe termen lung, legate de COVID-19.

Migranții:

Un sondaj al OIM⁶⁶ efectuat în aprilie și mai cu privire la impactul COVID-19 a constatat că până la 30% dintre migranții din străinătate (echivalentul a 255.000 de persoane) intenționează să revină. Dintre aceștia, 67% (170.000 de persoane) au dorit să revină cât de curând. Bărbații migranți sunt mai predispuși să revină decât femeile migrante (38% și, respectiv, 25% dintre respondenți). 31 la sută dintre cei care intenționează să revină (79.000 de persoane) au declarat că intenționează să rămână în R. Moldova pentru o perioadă mai lungă de timp. Dintre cei reveniți, 26% (circa 21.000 de persoane) pot aduce investiții și pot crea locuri de muncă, dar au indicat că vor avea nevoie de sprijin financiar și consultanță pentru a deschide noi afaceri în R. Moldova. Migranții moldoveni care sunt obligați să se repatrieze din cauza COVID-19 trebuie să fie apreciați ca potențiali contribuitori majori la dezvoltarea țării lor de origine. Mulți vor reveni pentru a rămâne, își vor investi economiile și își vor pune în aplicare abilitățile dobândite în cazul în care vor exista politici și condiții adecvate, în primul rând la nivelul comunității locale. Pentru migranții care revin principalele riscuri sunt dificultățile în accesarea programele de asistență socială și piața internă a muncii, precum și stigmatul potențial și lipsa acceptării în comunitate. Sondajul privind impactul COVID-19 asupra coeziunii sociale a constatat că 53 la sută dintre respondenți au fost de acord ferm sau într-o oarecare măsură că migranții care revin și-au expus concetățenii riscului pentru sănătate, iar 25 la sută au fost de acord ferm sau oarecum de acord că migranții care revin iau resursele celor care nu au plecat niciodată, contra a 65 la sută dintre cei au fost oarecum sau ferm în dezacord.

61 SCORE Moldova, Indicele de coeziune și reconciliere socială, la <https://www.scoreforpeace.org/en/moldova/2018-General%20population-0>

62 Biroul Coordonatorului rezident al Organizației Națiunilor Unite, iulie 2020, Sondaj care măsoară impactul COVID-19 asupra coeziunii sociale în Moldova.

63 PNUD și PWC, iulie 2020.

64 Biroul Coordonatorului rezident al Organizației Națiunilor Unite, iulie 2020.

65 Edelman, 2020, Trust și pandemia COVID-19, la <https://www.edelman.com/research/trust-2020-spring-update>.

66 OIM, Evaluare rapidă pe teren.

Planurile migranților de a reveni ca urmare a COVID-19

26% claim their decision is motivated by the loss of their jobs and the lack of sources of income

14% of those who want to return, by the risk of being evicted from their homes

32% plan to remain in Moldova for a longer period of time and get employed/open or re-launch their own business

28% plan to remain in Moldova until the COVID-19 pandemic passes, then return immediately to their current host country or move to another country

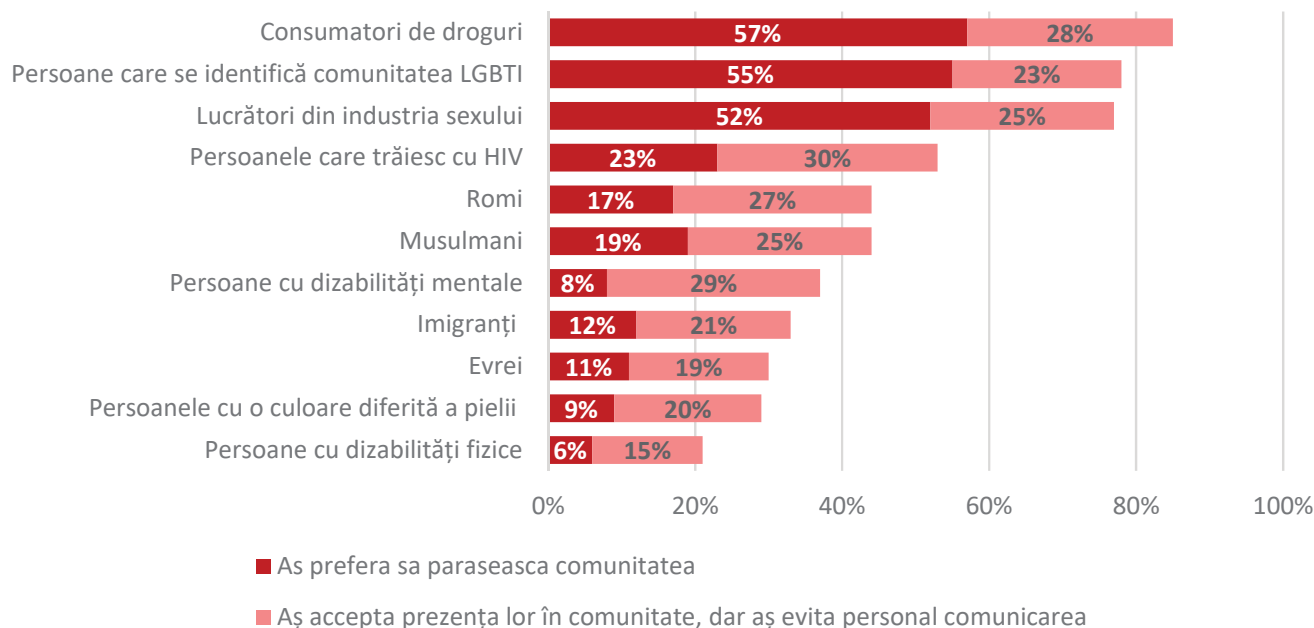
Egalitate și nediscriminare:

Procesul de răspuns și redresare trebuie să abordeze principiul egalității și nediscriminării și să se axeze special pe grupurile subreprezentate sau celor vulnerabile la încălcarea drepturilor omului. Conform Studiului Consiliului Egalității din 2018 cu privire la percepțiile și atitudinile referitoare la egalitate în Republica Moldova⁶⁷, grupurile cele mai discriminate din țară sunt persoanele din comunitatea LGBTI, persoanele care trăiesc cu HIV, foștii deținuți și persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale. Acceptarea anumitor grupuri, precum romii și membrii comunității LGBTI, este scăzută în R. Moldova⁶⁸. 27 la sută dintre respondenți au raportat că ar prefera să nu interacționeze cu romii, iar 17 la sută au declarat că ar prefera ca romii să părăsească cu totul comunitățile lor. Pentru LGBTI, rezultatele au fost și mai izbitoare, 23% dintre respondenți declarând că ar prefe-

ra să nu interacționeze cu persoanele din comunitatea LGBTI, iar 55% raportând că ar prefera ca membrii comunității LGBTI să părăsească comunitățile lor.

Principalele riscuri pentru egalitatea de gen sunt impactul asupra locurilor de muncă și mijloacelor de trai ale femeilor, răspunsul (advers) la gen în comunitate, mediul familial și de lucru și creșterea violenței de gen. Sondajul privind impactul COVID-19 asupra coeziunii sociale a arătat că 31% dintre respondenți consideră că, atunci când femeile lucrează, ele iau locurile de muncă ale bărbaților, iar 46% consideră că femeile trebuie să renunțe la muncă pentru a crește copiii în cazul în care bărbatul poate asigura familia. De asemenea, a fost îngrijorător faptul că 33% dintre respondenți consideră că bărbații trebuie să aibă ultimul cuvânt de spus în familie atunci când se iau decizii importante.

Gradul de acceptare a grupurilor vulnerabile și marginalizate

⁶⁷ PNUD, UE, Consiliul Europei și Magenta Consulting, 2018, Studiu privind percepția și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova, la <https://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Studiu-privind-percep--iile.pdf>

⁶⁸ Biroul Coordonatorului rezident al Organizației Națiunilor Unite, iulie 2020.

Copiii și adolescenții sunt un grup cu risc deosebit, deoarece au cunoscut o marginalizare socioeconomică semnificativă și necesită o atenție specifică în răspuns. Mulți copii și adolescenți au fost și sunt încă afectați negativ de educația întreruptă după închiderea școlilor și grădinițelor, inclusiv faptul că nu mai primesc mese școlare⁶⁹. Mulți copii s-au confruntat cu o creștere a violenței și a abuzurilor în timpul carantinei. Ocuparea forței de muncă și antreprenoriatul în rândul tinerilor sunt obstructionate de încetarea activității economice⁷⁰. Potrivit unui sondaj național privind impactul COVID asupra angajamentului civic al tinerilor, susținut de UNFPA⁷¹, majoritatea tinerilor au continuat să-și asume responsabilități în cadrul vreunui ONG, centru de tineret sau grup de voluntariat, folosind platforma online pentru a organiza reuniuni. Totuși, participarea tinerilor în timpul crizei pandemiei din perioada aprilie - iunie a acestui an este evident scăzută și acest lucru a avut un impact negativ semnificativ asupra capacității

tinerilor de a participa la procesele de luare a deciziilor în autoritățile lor publice locale. Toate aceste efecte și riscuri ar putea avea efecte negative permanente pentru viitoarea coeziune socială a țării în cazul în care nu vor fi abordate.

Regiunea transnistreană:

Organizația Națiunilor Unite a continuat să sprijine regiunea în timpul situației excepționale prin consolidarea încrederii între părți și abordarea problemelor legate de criza sănătății. Mai multe probleme - cum ar fi deplasarea medicilor care locuiesc pe malul drept al râului Nistru, dar care lucrează pe malul stâng al râului și livrarea materialelor medicale esențiale și EIP către partenerii locali din zona de securitate și malul stâng - au fost abordate prin mecanisme non-formale. Astfel de mecanisme de colaborare s-ar putea dovedi și mai eficiente pe măsură ce efectele pandemiei se vor transforma într-o criză economică pe ambele maluri.

V. Punerea în aplicare a măsurilor de răspuns

Pentru a asigura un răspuns de dezvoltare cu rapiditatea necesară, acțiunile noastre vor fi ghidate de principiile prezentate mai jos:

- Costurile de tranzacție trebuie să fie minimizate în măsura posibilului prin utilizarea platformelor, capacităților, instituțiilor și sistemelor existente
- Flexibilitatea trebuie îmbunătățită prin utilizarea programării și a modalităților operaționale rezervate de obicei pentru răspunsuri cu risc ridicat, legate de conflicte și umanitare
- Riscurile trebuie asumate și gestionate, utilizând pe deplin instrumentele de gestionare a riscurilor specifice entității și comune, și accelerând schimbul de informații despre ceea ce funcționează și ce nu la toate nivelurile din interiorul și din afara sistemului Organizației Națiunilor Unite
- Coerența și disciplina trebuie să fie în atenția tuturor și trebuie realizate prin lucrul cu și prin inițiative și cadre colective, inclusiv atunci când vine vorba de mobilizarea resurselor.

PRINCIPIILE MĂSURILOR DE RĂSPUNS

De la originea sa ca criză a sănătății, pandemia de COVID-19 s-a extins într-o criză economică și umanitară

globală. A scos la iveală fisurile structurale ale societății noastre și inegalitățile uriașe care amenință să-i afecteze cel mai grav pe cei mai vulnerabili. Recuperarea trebuie să se bazeze pe mai multe principii-cheie.

A nu lăsa pe nimeni în urmă. Răspunsul trebuie să asigure că intervențiile aduc beneficii tuturor membrilor societății; că accesul, asumarea responsabilității și utilizarea resurselor sunt echitabile; și că participarea este largă și incluzivă. Procesul trebuie să asigure, de asemenea, că celor mai vulnerabili și expuși riscului li se acordă o atenție prioritară, pe baza unor politici incluzive, bazate pe date dezagregate, care identifică nevoile și riscurile specifice. O analiză cuprinzătoare a acestor grupuri și impactul urgenței asupra lor va face posibil intervenții specifice.

Este necesară o **abordare bazată pe conexiune** pentru a răspunde efectelor interdependente și complexe ale urgenței de sănătate publică asupra populației, societății și economiei. Răspunsul și implementarea politicii trebuie să pună capăt necesității unui răspuns umanitar imediat, stabilizării și dezvoltării pe termen lung, care să fie mai incluzivă și mai durabilă.

Redresarea mai bună implică faptul că procesul de redresare întărește rezistența comunităților afectate și nu

69 UNICEF, iulie 2020, De la criză la soluție: Perspectiva Structurilor Teritoriale de Asistență Socială asupra problemelor familiilor cu copii și specialiștilor din domeniul protecției drepturilor copilului în contextul pandemiei de COVID-19 în Republica Moldova.

70 PNUD și PWC, iulie 2020.

71 UNFPA și CPD, 2020, Impactul COVID-19 asupra participării tinerilor în Republica Moldova.

se reconstruiește folosind practici nedurabile și perpetuează vechile riscuri. Nu va avea loc o revenire la „vechea normalitate”. Legăturile dintre sănătate și natură sunt clare, la fel și necesitatea de a lega lecțiile învățate din această criză cu criza climatică din viitor.

Planul de răspuns și redresare al Organizației Națiunilor Unite va sprijini pe deplin realizarea **Obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD)** și a obiectivului de redresare mai bună. În acest scop, se va acorda o atenție specială:

- Dezvoltării instrumentelor și capacităților tehnice la nivel național și local care pot spori pregătirea pentru viitoarele posibile focare de COVID-19 sau alte epidemii. Aspirația generală este de a sprijini schimbările sistemice care vor asigura politici informate cu privire la risc și instituții rezistente
- Consolidării cunoștințelor în rândul OSC-urilor naționale cu privire la modul de reducere a vulnerabilităților diferitelor grupuri subreprezentate cu care lucrează
- Implementării inovațiilor și accelerării digitalizării pentru a ajuta țara să rămână pe calea cea dreaptă pentru a se bucura de un viitor durabil și, în general, pentru a realiza ODD-urile
- Faza de redresare va evidenția sfera și limitele strategiilor de dezvoltare productivă existente - solicitând o concentrație mai intensă asupra potențialului soluțiilor economiei ecologice, al comerțului electronic și al economiei digitale.

O abordare bazată pe drepturile omului (ABDO) la orice intervenție, inclusiv Evaluarea impactului social și economic al pandemiei de COVID-19, necesită acordarea atenției cuvenite cadrului internațional al drepturilor omului, care tratează *toate ființele umane, fără discriminare, ca titulari de drepturi*. Cu alte cuvinte, ABDO pune *ființele umane*, cu nevoile, alegerile și preferințele lor în centrul oricărei intervenții.

Construirea mai ecologică implică consolidarea politicilor de mediu în timpul redresării, consolidarea politicilor de dezvoltare a surselor de energie mai curate și a mobilității durabile, protejarea și aplicarea conservării naturii și a biodiversității și dezvoltarea practicilor durabile în industrie. Politicile în cauză trebuie să creeze un mediu favorabil pentru o tranziție ecologică, susținută nu doar de factorii de decizie mai sensibilizați, ci și de un public și de părți interesate mai conștiente și mai bine informate. Politicile trebuie, de asemenea, să se asigure că investițiile sunt susținute de instrumente de finanțare inovatoare pentru agenda ecologică și să se bazeze pe implicarea sectorului privat.

Buna guvernare și coeziunea socială sunt principii care implică reconsolidarea încrederii în relația guvern-cetățean printr-o abordare bazată pe integritate, participare, nediscriminare, etică, responsabilitate și transparență, precum și în tehnologie, colaborare pentru depășirea limitelor și modalități inovatoare de lucru pentru a avansa (noul) contract social și a consolida co-

eziunea socială. În perioadele de distanțare socială și dincolo de acestea, platformele trebuie stabilite pe baza soluțiilor democrației digitale.

Pentru a obține **receptivitate și egalitate de gen** în cadrul răspunsului, este nevoie de elaborarea politicilor care țin seama de aspectele de gen, sunt bazate pe date dezagregate în funcție de gen și o implicare mai largă a femeilor în luarea deciziilor. Sistemul de gestionare a finanțelor publice trebuie să ia în considerare nevoile specifice ale femeilor și bărbaților din toată țara pentru a asigura o distribuție echitabilă a resurselor. Mai mult, femeilor trebuie să li se ofere oportunități economice egale și acces la piața muncii, precum și protecție socială și programe speciale pentru cei cu responsabilități de îngrijire. Trebuie îmbunătățite serviciile de asistență legate de violența de gen.

Digitalizarea și inovarea sunt necesare pentru a facilita furnizarea de servicii publice, inclusiv servicii de sănătate, și pentru a accelera adaptarea sectorului privat la noile condiții. Aceasta implică digitalizarea operațiunilor guvernamentale și furnizarea serviciilor, permițându-le autorităților centrale și locale să funcționeze de la distanță prin intermediul platformelor digitale. Întreprinderile, în special MIMM-urile, au nevoie de sprijin pentru a adopta instrumente TIC, a dezvolta și operaționaliza noi platforme digitale de plăți și medii de comerț electronic, a-și regândi modelele de afaceri și a se concentra asupra comerțului electronic și a soluțiilor digitale. Trebuie asigurate alfabetizarea, abilitățile și instrumentele digitale - precum și accesul la internet - în special grupurilor vulnerabile din zonele rurale, pentru a reduce inegalitățile și a asigura că oamenii pot accesa atât servicii publice, cât și private.

COORDONAREA RĂSPUNSULUI

Pentru a asigura un răspuns coerent și coordonat între entitățile ONU prin promovarea spiritului *One UN*, se utilizează mecanismele prezentate mai jos.

- În prezent sunt active **șase grupuri inter-agenții**:
  - ▶ Grupul operativ pentru educație, coordonat de Organizația Națiunilor Unite pentru COVID-19 (cu participarea agențiilor Organizației Națiunilor Unite și a Băncii Mondiale);
  - ▶ Grupul operativ de impact socioeconomic (cu participarea Uniunii Europene, a Băncii Mondiale, a Fondului Monetar Internațional, a Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare și altele);
  - ▶ Echipa de lucru *Megadate* pentru răspunsul la COVID-19;
  - ▶ Grupul operativ pentru regiunea transnistreană;
  - ▶ Grupul tematic de gen;
  - ▶ Grupul operativ pentru migrațiune.
- **Grupul pentru comunicații al Organizației Națiunilor Unite** sprijină Centrul de comunicații de

criză al Guvernului Republicii Moldova, condus de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Rapoartele situaționale sunt produse săptămânal și distribuite tuturor partenerilor și omologilor guvernamentali pentru a facilita accesul la informații despre criză, progresul curbei epidemiei, situația politică și măsurile luate de Guvern;

- **Echipa de gestionare a crizelor** este prezidată de Coordonatorul rezident al Organizației Națiunilor Unite și include toate agențiile Organizației Națiunilor Unite, Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca Europeană de Investiții. Reuniunile au avut loc în mod regulat de la începutul lunii martie pentru a discuta despre procedurile și politicile standard.

COLABORAREA PARTENERILOR PENTRU DEZVOLTARE

Partenerii de dezvoltare au mai multe mecanisme de colaborare cu entitățile Organizației Națiunilor Unite și între ele, și cu Guvernul R. Moldova:

- Pentru a oferi sfaturi de politici și pentru a promova coordonarea cu partenerii de dezvoltare și Guvernul Republicii Moldova, Coordonatorul rezident al Organizației Națiunilor Unite și reprezentantul OMS participă în cadrul **Comisiei pentru situații excepționale din Moldova** și rămân invitați permanenți la **Comisia extraordinară de sănătate publică**;

VI. Comunicare

În 26 februarie, Ministrul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS) a creat un **Grup de lucru de comunicatori la nivel național cu privire la situațiile de urgență în sănătatea publică pentru a construi o comunicare strategică cu privire la riscurile aferente pandemiei de COVID19, implicând toate părțile interesate relevante**. Organizația Națiunilor Unite în Moldova se implică activ în acest grup prin OMS (agenția principală), UNICEF și Biroul coordonatorului rezident. Sub îndrumarea MSMPS și a OMS, a fost elaborat un **Plan de acțiune privind comunicarea riscurilor**.

Pentru a asigura un impact mai mare și o abordare coordonată a comunicării riscurilor aferente COVID-19, entitățile Organizației Națiunilor Unite și-au sincronizat acțiunile și mesajele de comunicare prin:

- Grupul de lucru al comunicatorilor, prezidat de MSMPS;
- Grupul de comunicații al Organizației Națiunilor Unite, care include reprezentanți ai agențiilor rezidente ale Organizației Națiunilor Unite în Moldova.

- **Rapoarte situaționale** sunt distribuite la peste 50 de parteneri de dezvoltare;
- **Rezumate de politici și tematice** sunt distribuite la peste 50 de parteneri de dezvoltare.
- Sesiuni de informare sunt organizate cu privire la rezultatele **Evaluărilor**;
- Coordonatorul rezident, OMS și Banca Mondială organizează frecvent **Reuniuni online ale Partenerilor de dezvoltare**. Participă peste 90 de reprezentanți ai ambasadelor, instituțiilor financiare internaționale, donatorilor și agențiilor Organizației Națiunilor Unite: inclusiv conducerea superioară a Cancelariei de Stat; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Finanțelor; și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. Reuniunile au permis partenerilor să comunice cu omologii guvernamentali și să aibă un singur punct de referință cu privire la epidemiologia și statisticile Covid-19;
- **Cartografierea contribuțiilor donatorilor** la sistemul de sănătate din Moldova. Informațiile produse au fost partajate săptămânal cu partenerii pentru a facilita înțelegerea lacunelor și pentru a permite coordonarea răspunsului;
- Au fost asigurate **contribuții la și revizuirea Planului de răspuns și redresare socioeconomică**, permițând instituțiilor financiare internaționale și agențiilor guvernamentale să furnizeze contribuții în timpul întocmirii Planului. Au fost primite contribuții de la Banca Mondială, Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei.

Bazându-se pe cei cinci piloni strategici ai Planului de răspuns și redresare socioeconomică al Organizației Națiunilor Unite privind COVID-19, mesajele-umbrelă prevăzute ale comunicării cu privire la riscuri sunt "Redresare mai bună" și "Mai puternici împreună". Strategia de comunicare face, de asemenea, ecou principiului fundamental al Planului de a nu lăsa pe nimeni în urmă.

Comunicarea în situații de criză și cu privire la riscuri joacă un rol crucial în sănătatea publică și în răspunsul mai larg la pandemie. Informațiile corecte, coordonate și în timp util permit cetățenilor și comunităților să ia decizii în cunoștință de cauză pentru a se proteja pe ei înșiși și pe cei dragi. Toate comunicările trebuie să ia în considerare preocupările cetățenilor, să fie flexibile și responsabile și să anticipeze orice criză sau lipsă de comunicare viitoare.

În cadrul sprijinului oferit Guvernului pentru comunicarea strategică, Organizația Națiunilor Unite din Moldova a contribuit la dezvoltarea campaniilor la nivel național, care implică crearea mesajelor de bază pentru diferiți grupuri-țintă, imprimarea a peste două milioane de

pliante, 40.000 de afișe și peste 210 panouri publicitare. În același timp, au fost dezvoltate 15 spoturi video scurte pentru difuzare la televiziune și în rețelele sociale, și cel puțin cinci spoturi audio pentru plasare la posturile de radio. Ținând cont de faptul că comunicarea în situații de criză trebuie să ajungă la fiecare persoană, Organizația Națiunilor Unite din Moldova a oferit, de asemenea, sprijin în traducerea materialelor informative în limbile găgăuză, romani și ucraineană, vorbite de minoritățile existente în țară.

De la începutul pandemiei, agențiile Organizației Națiunilor Unite au elaborat peste 15 Note de politici, inclusiv cu privire la comunicarea în situații de criză din perspectiva drepturilor omului, pentru uzul autorităților de stat, societății civile și mass-media. Pentru a completa acțiunile de comunicare desfășurate de autorități la nivel național, agențiile au implementat un anumit număr de activități de comunicare și au dezvoltat produse de comunicare care includ, dar nu se limitează la următoarele:

- Materiale video, audio și informative imprimate despre COVID-19 pentru diferite grupuri-țintă;
- Webinare, instruire tematică și ateliere;
- Comunicare/promovare în rețelele sociale (istorii,

îndemnuri la acțiune, distribuirea informațiilor);

- Implicarea influențatorilor pentru a sprijini mesajeria privind COVID-19;
- A fost elaborat un tablou de bord în timp real pentru cazurile de COVID-19, care oferă informații detaliate și actualizate despre situația pandemiei în țară.

Principiile și valorile comune ale comunicării ONU care ghidează comunicarea echipei de țară a Organizației Națiunilor Unite în Moldova implică asigurarea accesului echitabil la informații pentru toți cetățenii, în special pentru cei vulnerabili și marginalizați care sunt cei mai afectați într-o criză, ne lăsând pe nimeni în urmă. În consecință, toate materialele trebuie elaborate în limbile română și rusă, precum și în alte limbi minoritare (găgăuză, ucraineană și romani), atunci când este posibil. Informațiile trebuie să fie accesibile, ușor de înțeles, adaptate pentru persoanele cu dizabilități și să facă apel la acțiune.

Agențiile Națiunilor Unite trebuie să se asigure că sunt disponibile resurse financiare și umane adecvate în cadrul agențiilor și proiectelor lor pentru a sprijini comunicarea de risc orientată, dar și la nivel național.

VII. Mobilizarea resurselor și parteneriatele

Bugetul total al prezentului Plan se ridică la 106 milioane dolari SUA, dintre care 12 milioane dolari SUA sunt deja asigurați. Pentru a pune în aplicare aceste acțiuni ambițioase de răspuns și redresare, Organizația Națiunilor Unite va continua să se axeze pe comunicări și informări comune de înaltă calitate, precum și pe schimbul constant și eficient de informații și dialogul cu privire la acțiunile, prioritățile și deficiențele de finanțare ale Planului.

Proiectele și programul cuprinse în portofoliul Planului au fost toate discutate cu ministerele de resort și cu partenerii relevanți. Odată inițiate, toate proiectele vor fi supuse Hotărârii Guvernului 377/2018 privind reglementarea cadrului instituțional și a mecanismului de coordonare și gestionare a asistenței externe și vor fi introduse în [Platforma de gestionare a ajutorului](#) administrată de Ministerul Finanțelor.

Echipele de Țară (EȚ) a ONU și Biroul coordonatorului rezident vor explora toate opțiunile disponibile pentru mobilizarea resurselor și angajarea parteneriatelor, cum ar fi finanțarea în comun și parteneriatele specifice proiectului. Organizația Națiunilor Unite va ajunge la cât mai multe mecanisme posibil, cum ar fi Fondul fiduciar cu parteneriat multiplu privind COVID-19 al Organizației Națiunilor Unite (MPTF), Componenta COVID-19 din

MPTF ODD a Organizației Națiunilor Unite în Moldova, Fondul comun ODD și orice alte fonduri verticale tematice, regionale sau globale relevante (Parteneriatul ONU privind Fondul fiduciar pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, Fondul fiduciar al ONU pentru securitate umană și Fondul Global pentru combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei).

Organizația Națiunilor Unite va continua să contacteze și să colaboreze îndeaproape cu instituțiile noastre financiare internaționale partenere din Moldova (Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană de Investiții și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei), pentru asigurarea coerenței maxime a politicilor, cooperarea și mobilizarea programului.

În plus, se va pune un accent special pe extinderea opțiunilor guvernamentale de partajare a costurilor, precum și pe dezvoltarea unor parteneriate eficiente cu sectorul privat și societatea civilă. Parteneriatul pozitiv cu companiile locale și organizațiile societății civile (OSC) s-a dovedit a fi esențial pentru răspunsul la COVID-19. De exemplu, prin parteneriate cu companiile locale de telecomunicații, Organizația Națiunilor Unite a distribuit mesaje importante populației pentru a spori gradul de conștientizare cu pri-

vire la COVID-19 și măsurile de protecție. În plus, parteneriatele cu OSC-urile au permis coordonarea, colectarea datelor și atingerea celor mai vulnerabile grupuri cu materiale urgente și informații cu privire la virus. Organizația Națiunilor Unite va continua să promoveze aceste parteneriate și altele noi pentru a extinde rețeaua noastră.

Biroul coordonatorului rezident al Organizației Națiunilor Unite va juca un rol important în coordonarea eforturilor comune pentru mobilizarea resurselor și crearea unor parteneriate eficiente.

În cele din urmă, [Platforma partenerilor OMS](#) a fost actualizată cu solicitări de resurse în valoare de peste 35 milioane dolari SUA pentru a sprijini capacitatea sistemului de sănătate. Platforma Partenerilor OMS include în prezent opt agenții ale Organizației Națiunilor Unite, opt state membre și cu participarea Guvernului R. Moldova (39 de utilizatori înregistrați în total, unele organizații având mai mulți utilizatori înregistrați).

FONDUL PENTRU REDRESARE MAI BUNĂ A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

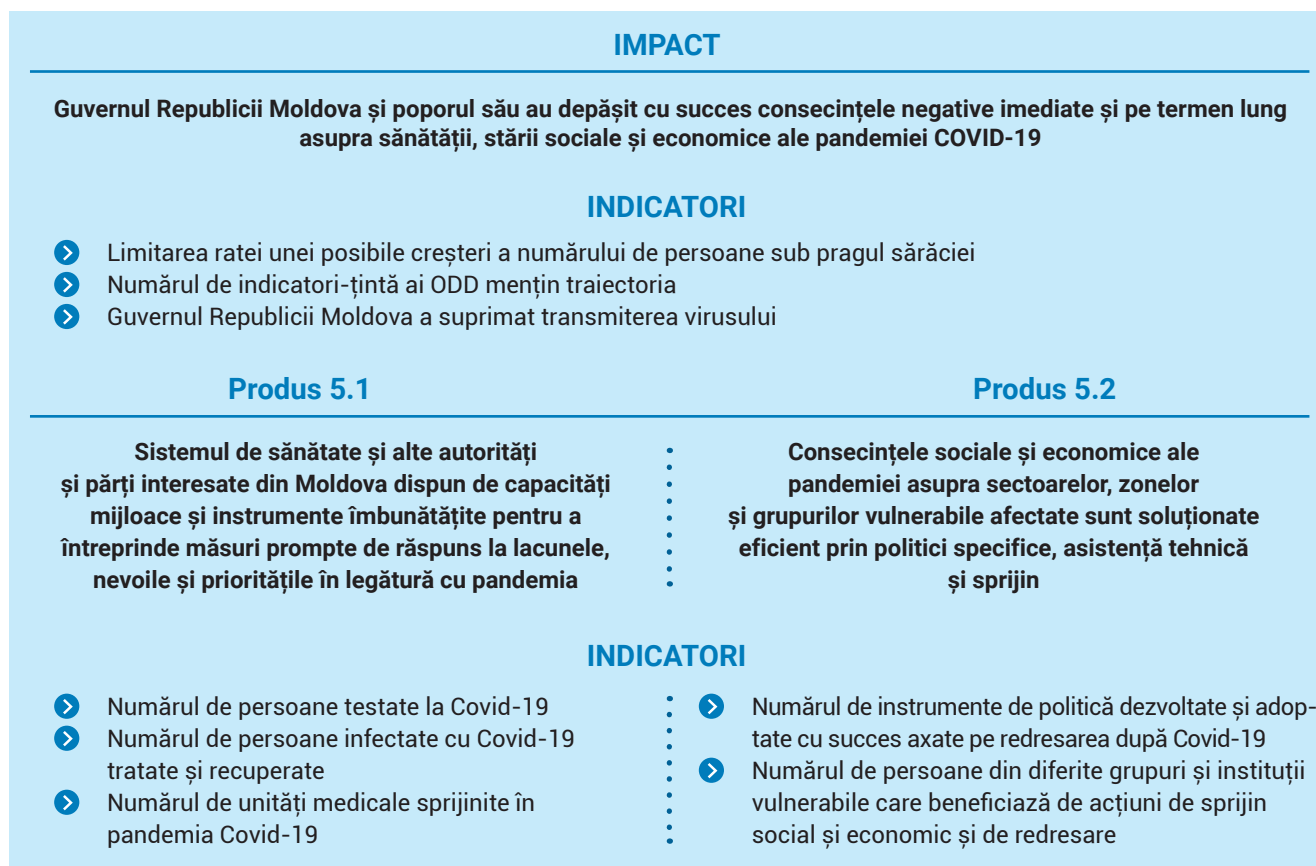
Fondul Națiunilor Unite pentru redresare mai bună este un mecanism de finanțare inter-agenții al Organizației Națiunilor Unite, lansat de Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite pentru a sprijini țările cu venituri mici și medii să depășească criza de sănătate și dezvoltare, cauzată de pandemia de COVID-19. Asistența Fondului se adresează celor mai vulnerabili la dificultăți economice și perturbări sociale. Fondul este deschis

donatorilor care doresc să ofere contribuții punctuale pentru o anumită operațiune din țară.

În plus, Fondul permite [donații de la persoane fizice](#). Aco-perirea Fondului se extinde la toate țările cu programe cu venituri mici și medii, contribuind la protejarea progresului acestora către Obiectivele de dezvoltare durabilă.

FONDUL DE PARTENERIAT PENTRU ODD „MOLDOVA 2030”

Pentru a aborda pandemia de COVID-19, EȚ ONU Moldova a creat [Componenta de răspuns și redresare de la COVID-19 din Moldova în cadrul Fondului de parteneriat fiduciar pentru ODD “Moldova 2030”](#). Noua Componentă este un instrument de finanțare combinat, destinat acțiunilor legate de COVID-19, care oferă posibilitatea partenerilor de dezvoltare de a contribui cu fonduri printr-un mecanism comun. Acest lucru va permite o debursare rapidă și eficientă a fondurilor pentru punerea în aplicare a acțiunilor și achiziționarea materialelor și serviciilor esențiale și, de asemenea, va sprijini proiectarea și implementarea intervențiilor de redresare pe termen mediu. Teoria schimbării Componentei Fondului se axează pe sprijinirea Guvernului R. Moldova în abordarea situației de urgență a sănătății, precum și a impactului social și economic al pandemiei în sectoarele social și economic. În plus, Componenta este menită să reducă vulnerabilitatea țării la pandemie și să permită un proces de redresare transparent și eficient. Componenta completează și va contribui, de asemenea, la Planul strategic de pregătire și răspuns al OMS.

Figura 4: Prioritățile programatice ale Componentei de parteneriat cu privire la COVID-19 a ONU Moldova

ANEXA I: REPROGRAMAREA RESURSELOR EXISTENTE ȘI PROIECTELE NOI DE RĂSPUNS LA COVID-19

Pilonul 1: Întâietate sănătății

Produs: Sistemul de sănătate și alte autorități relevante și părțile interesate din R. Moldova au capacități, mijloace și instrumente îmbunătățite pentru un răspuns rapid la deficiențele, nevoile și prioritățile în legătură cu izbucnirea pandemiei

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 G RM- Secțiunea VI-VII: Protecție socială eficace și eficientă, servicii medicale și educație pentru toți

Rezultatele CPDD ONU în Moldova pentru 2018-2022:

Rezultatul 4: Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de politici și servicii educaționale, medicale și sociale de calitate, echitabile și eficiente, incluzive, bazate pe drepturile omului și cu integrarea dimensiunii de gen.

ODD-uri: ODD 3

	Entitatea ONU implementatoare	Sursa de finanțare	Termenul de timp pentru impact	Descrierea proiectului	Cost total
REPROGRAMAREA RESURSELOR EXISTENTE	UNICEF	UE	aprilie-iunie 2020	Proiectul Regiunilor Focale EU4Moldova - Furnizarea EIP pentru autoritățile din Cahul și Ungheni.	20,000.00\$
	UNICEF	UNICEF Resurse ordinare	mai - august 2020	Achiziționarea de EIP și 10 concentratoare de oxigen pentru instituțiile medicale care răspund la pandemia de COVID-19.	150,000.00\$
	PNUD	Cooperarea elvețiană	aprilie-iunie 2020	Proiectul Migrație și dezvoltare locală - Echipament medical de bază și truse de protecție pentru 35 de comunități-țintă.	37,000.00\$
	PNUD	UE	aprilie-iunie 2020	Proiectul Regiunilor Focale EU4Moldova - Echipament medical de bază și seturi de protecție pentru 70 de comunități-țintă.	81,000.00\$
	PNUD	UE	aprilie-iunie 2020	Programul susținerea măsurilor de consolidare a încrederii - Echipament medical de bază, truse de protecție și materiale de sensibilizare pentru comunitățile de pe ambele maluri ale râului Nistru.	22,000.00\$
	UNAIDS	UNAIDS	martie-iunie 2020	Achiziționarea măștilor, dezinfectanților și mănușilor pentru personalul ONG-urilor implicate în furnizarea medicamentelor pacienților vizați.	10,000.00\$
	UNODC	UNODC	iulie-20	Achiziționarea EIP pentru personalul care lucrează în penitenciare.	\$2,000.00
	AIEA	AIEA	iunie - august 2020	Achiziționarea testelor pentru COVID-19 și a consumabilelor	\$98,000.00

	UNODC	UNODC Resurse ordinare	iulie 2020 - septembrie 2020	Achiziționarea de EIP pentru lucrătorii din prima linie din penitenciare	21,000.00\$
	UNFPA	UNFPA resurse ordinare	aprilie - decembrie 2020	Achiziționarea de EIP pentru Rețeaua de centre de sănătate prietenoase tinerilor; consolidarea capacităților furnizorilor de asistență medicală pentru asigurarea continuității serviciilor SSR în contextul COVID-19; creșterea gradului de conștientizare a populației cu privire la importanța și modalitatea de accesare a serviciilor SSR în timpul urgenței de sănătate publică etc.	80,000.00\$
PROIECTE NOI	PNUD	Coopera- rea elveți- ană	martie- mai 2020	Achiziționarea de EIP (halate) pentru spitalele care răspund la pandemia de COVID-19.	200,000.00\$
	PNUD	Coopera- rea elveți- ană	aprilie - iulie 2020	Achiziționarea de ventilatoare respiratorii pentru spitalele care răspund la pandemia de COVID-19.	271,995.00\$
	OMS	Coopera- rea elveți- ană	martie - decem- brie 2020	Comunicarea riscurilor, suport tehnic pentru materiale de monitorizare și de laborator, printre altele.	310,546.00\$
	OMS	USAID	aprilie - noiembrie 2020	Sprrijin tehnic pentru MSMPS privind comunicarea și supravegherea riscurilor.	650,000.00\$
	One UN	Guvernul Suediei	aprilie - august 2020	Suport Guvernului RM privind comunicarea riscurilor.	32,800.00\$
	OMS	UE	martie 2020 - martie 2022	Achiziționarea de EIP și echipamente pentru spitale, printre altele)	4,863,015.00\$
	OMS	Guvernul Norvegiei	aprilie - decem- brie 2020	Furnizarea instruirii, echipamentelor medicale, asistență tehnică pentru monitorizare și Centrul în Urgențe de Sănătate Publică, printre altele.	100,000.00\$
	OMS	Guvernul Germa- niei	martie - decem- brie 2020	Furnizarea instruirii, echipamentelor medicale, asistenței tehnice pentru monitorizare, teste de laborator și consumabile și consolidarea capacităților pentru MSMPS.	131,950.00\$
	UNICEF	FF COVID	mai - sep- tembrie 2020	Achiziționarea și livrarea EIP pentru MSMPS, poliția de frontieră și penitenciare.	750,000.00\$
	OIM	FF COVID	mai - sep- tembrie 2020	Contribuirea la consolidarea sistemului de control al infecțiilor și a măsurilor de prevenire, asistând Ministerul de Interne cu proceduri și infrastructură îmbunătățite la punctele de intrare.	120,000.00\$

	OMS	OMS Europa	ianuarie 2020 - decembrie 2021	Materiale de laborator pentru testele COVID-19.	47,000.00\$
	PNUD	Guvernul Regatului Unit	iunie - septembrie 2020	Sprijin umanitar pentru cele mai vulnerabile grupuri și achiziționarea EIP pentru centrele de sănătate (inclusiv regiunea transnistreană).	198,000.00\$
	PNUD	Guvernul Estoniei	mai - septembrie 2020	Achiziționarea echipamentelor pentru centrele de triaj ale Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (inclusiv încălzitoare de aer, corturi gonflabile, toalete mobile autonome etc.)	48,000.00\$
	PNUD	Fundația Soros	iunie - august 2020	Achiziționarea echipamentelor medicale (oxigenatoare, pulsometre și monitoare pentru pacienți).	47,075.00\$
	PNUD	ENDAVA (sectorul privat)	aprilie - august 2020	Achiziționarea echipamentelor medicale (pulsometre, pompe de perfuzie cu seringă, monitoare pentru pacienți etc.) pentru spitale din R. Moldova.	35,600.00\$
	UNAIDS	UNAIDS	iulie - august 2020	Achiziționarea iradiatoarelor UV (controlul infecției) în toate cele 4 centre de tratament HIV de pe ambele maluri ale râului Nistru.	\$7,000.00
	OIM	Țările de Jos	septembrie - decembrie 2020	Achiziționarea de EIP pentru poliția de frontieră și personalul penitenciarelor.	200,000.00\$

Total Pilonul 1

\$8,570,680.00

Pilonul 2: Protejarea persoanelor

Produsul 2: Grupurile vulnerabile identificate în R. Moldova beneficiază de protecție socială, educație și servicii esențiale

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 G RM- Secțiunea VI-VII: Protecție socială eficientă și servicii medicale și educație pentru toți

Rezultatele CPDD al ONU în Moldova pentru 2018-2022:

Rezultatul 1: Oamenii din Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de o guvernare democratică, transparentă și responsabilă, politici publice care integrează dimensiunea de gen, bazate pe dovezi și drepturile omului, servicii echitabile și instituții publice eficiente, eficace și receptiv.

Rezultatul 4: Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de politici și servicii educaționale, medicale și sociale de calitate, incluzive, eficiente și echitabile, bazate pe drepturile omului, cu integrarea dimensiunii de gen.

ODD-uri: ODD 1, ODD 4, ODD 5 și ODD 16

	Entitatea ONU implementatoare	Sursa de finanțare	Termenul de timp pentru impact	Descrierea proiectului	Cost total
REPROGRAMAREA RESURSELOR EXISTENTE	UN Women	Suedia	martie - aprilie 2020	Achiziționarea de produse igienice, produse alimentare și EIP. Sprijinul va fi oferit centrelor de plasament/ONG-urilor și asistenților sociali din toate raioanele și din Transnistria.	200,000.00\$
	OIM	Proiectul UE - EUBAM	mai 2020	Achiziționarea a 1.500 de viziere, 240 sticle de spray antiseptic (câte 5 litri fiecare) și 36 de termometre digitale pentru Poliția de Frontieră.	11,884.80\$
	UN Women	UE	aprilie - mai 2020	<i>Consolidarea acțiunii de gen în raioanele Cahul și Ungheni</i> Achiziționarea a) seturi de igienă și protecție personală pentru membrii EMD-e din Cahul și Ungheni; b) cutii igienice și alimentare pentru familiile vulnerabile cu copii; c) materiale educaționale și cărți pentru copii de diferite grupuri de vârstă.	100,000.00\$
	UNICEF		aprilie - mai 2020		55,000.00\$
	OIM	Guvernul Norvegiei	iulie - decembrie 2020	Sprijin pentru revenirea migrantilor moldoveni blocați din cauza COVID-19 și sensibilizarea cu privire la COVID-19 în eforturile R. Moldova privind traficul de persoane.	15,000.00\$
	UNFPA	UNFPA Resurse ordinare	martie 2020 - decembrie 2020	a) Tablou de bord de monitorizare în timp real a cazurilor de COVID-19; b) evaluarea impactului COVID-19 asupra tinerilor și persoanelor în vârstă; c) achiziționarea truselor igienice pentru centrele de plasament, truse alimentare și igienice pentru persoanele în vârstă cele mai vulnerabile; d) comunicarea riscurilor; e) sprijin pentru sectorul educațional: program de sprijin psihologic pentru tineri și sprijin pentru instituțiile și elevii VET pentru a asigura continuitatea programului educațional.	425,000.00\$
PROIECTE NOI	UNICEF	Parteneriat global pentru educație	aprilie - iulie 2020	Achiziționarea de computere și truse educaționale pentru cei mai vulnerabili copii. Instruire online națională pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar cu privire la atitudinea pozitivă din partea părinților în timpul pandemiei, perioadei de tranziție și recuperare de la COVID-19.	70,000.00\$
	UNICEF	USAID	-	Sprijin pentru comunicarea riscurilor, prevenirea infecțiilor, furnizarea materialelor de igienă critice și evaluarea impactului socioeconomic al COVID-19 asupra celor mai vulnerabile familii și copii.	1,550,000.00\$

	UN Women	FF COVID	mai - septembrie 2020	Furnizarea materialelor imediate și preventive care vor fi livrate grupurilor vizate de femei vulnerabile, inclusiv femei afectate de violență; femei care trăiesc în centre de plasament, femei care trăiesc cu HIV și SIDA, femei cu dizabilități și femeile rome	130,000.00\$
	OIM	Regatul Unit	aprilie - septembrie 2020	Sprijin pentru victimele violenței domestice; sprijin pentru funcționarea centrului de plasament pentru protecția și asistența victimelor violenței domestice și ale traficului de persoane.	71,900.00\$
	UN Women	ADA	septembrie 2020 - august 2021	Furnizarea asistenței și serviciilor de ajutor pentru femei și bărbați aflați în situație de risc din cauza pandemiei de COVID-19 de pe ambele maluri ale râului Nistru, inclusiv 11 raioane.	159,626.01\$

Total Pilonul 2

\$2,788,410.81

Pilonul 3: Răspuns și redresare economică

Produsul 3: Protecția asigurată a locurilor de muncă, a întreprinderilor mici și mijlocii și a lucrătorilor vulnerabili din economia informală prin politici specifice, asistență tehnică și sprijin

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 G RM : Secțiunea IV - Dezvoltare economică durabilă - dezvoltare și sprijin pentru crearea locurilor de muncă, dezvoltarea IMM-urilor

Rezultatele CPDD ONU din Moldova pentru 2018-2022:

Rezultatul 2:

Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, au acces la oportunități sporite de obținere a mijloacelor de trai, muncă decentă și ocupare productivă, generate de o creștere economică durabilă, incluzivă și echitabilă.

Rezultatul 3:

Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, beneficiază de o guvernare îmbunătățită a mediului, securitate energetică, gestionarea durabilă a resurselor naturale, precum și o dezvoltare rezistentă la schimbările climatice și dezastre.

ODD-uri: ODD 1: Eliminarea sărăciei în toate formele sale, pretutindeni; ODD 2: Eliminarea foametei, asigurarea siguranței alimentare și alimentației îmbunătățite și promovarea unei agriculturi durabile; ODD 4: Asigurarea unei educații calitative, incluzive și echitabile, și promovarea oportunităților de învățământ pentru toți, pe tot parcursul vieții; ODD 5: Obținerea egalității de gen și abilitarea tuturor femeilor și fetelor; ODD 8: Promovarea creșterii economice incluzive și durabile, ocuparea integrală și productivă a forței de muncă și munca decentă pentru toți; ODD 9: Construirea unei infrastructuri reziliente, promovarea industrializării incluzive și durabile și promovarea inovării; ODD 10: Reducerea inegalităților în cadrul țărilor și în afara acestora; ODD 11: Asigurarea integrării orașelor și a așezărilor umane, în condiții de siguranță, reziliență și durabilitate; ODD 12: Asigurarea unor modele durabile de consum și de producție; ODD 17: Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

	Entitatea ONU implementatoare	Sursa de finanțare	Termenul de timp pentru impact	Descrierea proiectului	Cost total
REPROGRAMAREA RESURSELOR EXISTENTE	PNUD	PNUD (Fondurile Programului de Răspuns Rapid)	mai - octombrie 2020	Efectuarea unei evaluări a impactului socioeconomic al pandemiei COVID-19, cu concentrație asupra grupurilor vulnerabile și IMM-urilor din sectoare economice specifice.	294,000.00\$
	ILO	ADA	septembrie 2020 - august 2021	Circa 100 de șomeri (muncitori sezonieri tineri și femei migrante care au revenit din cauza crizei COVID-19, în special din economia îngrijirii din Europa de Vest) beneficiază de oportunități sporite de muncă independentă și de venituri.	169,843.88\$

Total Pilonul 3

463,844\$

Pilonul 4: Răspuns macroeconomic și colaborare multilaterală

Produsul 4: Servicii de consiliere analitică și asistență tehnică furnizate Guvernului RM pentru elaborarea politicilor economice bazate pe dovezi și cheltuieli sociale mai bune

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 G RM: Secțiunea IV - Dezvoltare economică durabilă și Secțiunea VI - Protecție socială și asistență medicală - îmbunătățirea gestionării politicilor

Rezultatele CPDD ONU din Moldova pentru 2018-2022: Rezultatul 1: Oamenii din Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de o guvernare democratică, transparentă și responsabilă, politici publice care integrează dimensiunea de gen, bazate pe dovezi și drepturile omului, servicii echitabile și instituții publice eficiente, eficace și receptive. Rezultatul 4: Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de politici și servicii educaționale, medicale și sociale de calitate, incluzive, eficiente și echitabile, bazate pe drepturile omului, cu integrarea dimensiunii de gen.

ODD-uri: ODD 8 și ODD 16

	Entitatea ONU implementatoare	Sursa de finanțare	Termenul de timp pentru impact	Descrierea proiectului	Cost total
REPROGRAMAREA RESURSELOR EXISTENTE	CEE-ONU	CEE-ONU - resurse ordinare	august - decembrie 2020	Consolidarea capacității Biroului Național de Statistică (BNS) de a produce date fiabile și în timp util orientate spre accelerarea proceselor de luare a deciziilor bazate pe dovezi pentru recuperarea de la COVID-19.	20,000.00\$
PROIECTE NOI	UNICEF	UBRAF/UNAIDS	septembrie - decembrie 2020	Dezvoltarea unui profil socioeconomic și evaluarea nevoilor persoanelor care trăiesc cu HIV afectate de COVID-19.	18,000.00\$

	UNDRR	UNDRR	septembrie 2020 - martie 2021	Consolidarea rezilienței la dezastre la nivel local, inclusiv la pericolele biologice: - Tabelul de marcaj privind rezistența orașelor la dezastre și anexa cu privire la sănătate al acestuia, lansat pentru a identifica lacunele în capacitatea de reziliență a unor orașe selectate; - Bune practici în ceea ce privește măsurile de reducere a riscurilor difuzate la nivel local pentru a îmbunătăți învățarea de la egal la egal și lecțiile învățate în răspunsul la COVID-19 la nivel local; - Reziliența orașelor întărită prin sprijinirea autorităților locale pentru efectuarea evaluărilor rezistenței, inclusiv o monitorizare specială a dimensiunii de sănătate, și promovarea integrării pericolelor biologice și a riscurilor pandemice în planurile sau strategia locală de reducere a riscurilor de dezastru.	30,000.00\$
	UN Women	Japonia	iunie 2020 - mai 2021	Achiziționarea de EIP și consumabile pentru femeile vulnerabile.	268,700.00\$

Total Pilonul 4

336,700\$

Pilonul 5: Coeziune socială și reziliență comunitară

Produsul 5: Coeziune socială sporită prin promovarea dialogului social incluziv, a rezilienței comunității și a guvernării, bazate pe drepturile omului

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 G RM- Secțiunea I - Starea statului de drept: Reforma sectorului justiției și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Rezultatele CPDD ONU din Moldova pentru 2018-2022:

Rezultatul 1: Oamenii din Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de o guvernare democratică, transparentă și responsabilă, politici publice care integrează dimensiunea de gen, bazate pe dovezi și drepturile omului, servicii echitabile și instituții publice eficiente, eficace și receptiv.

Rezultatul 4: Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de politici și servicii educaționale, medicale și sociale de calitate, incluzive, eficiente și echitabile, bazate pe drepturile omului, cu integrarea dimensiunii de gen.

ODD-uri: ODD 16

	Entitatea ONU implementatoare	Sursa de finanțare	Termenul de timp pentru impact	Descrierea proiectului	Cost total
REPROGRAMARE	UNRCO	PNUD/DPPA	iunie - august 2020	Sondaj privind impactul COVID-19 asupra coeziunii sociale în Moldova.	6,000.00\$

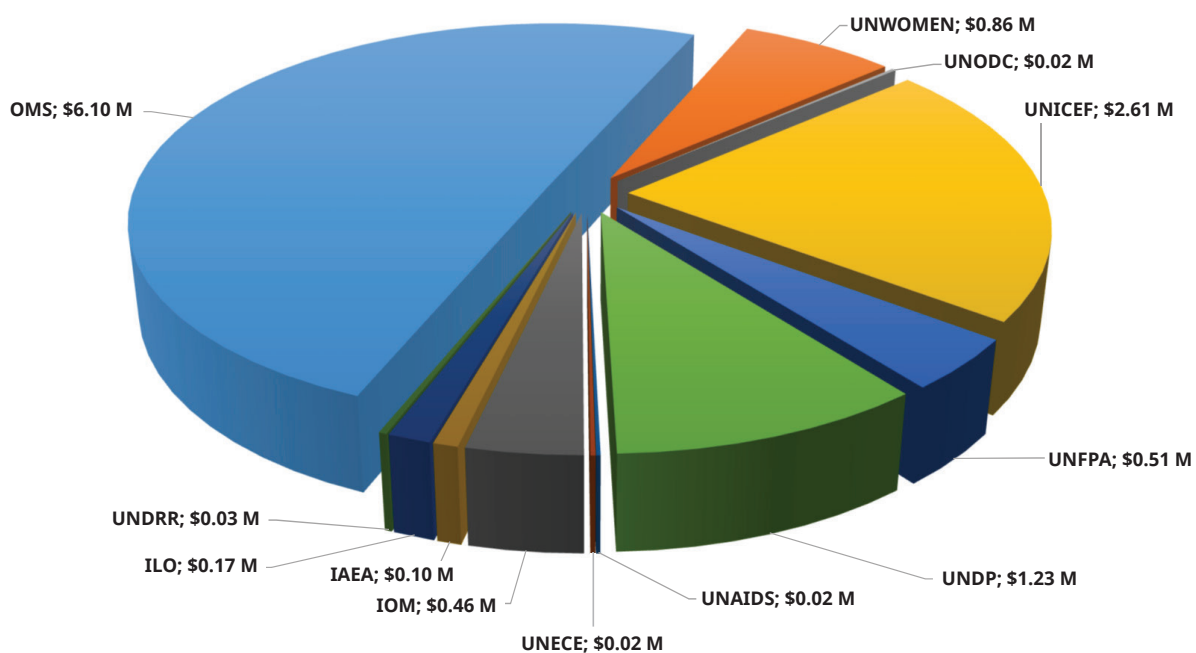
Total Pilonul 5

6,000.00\$

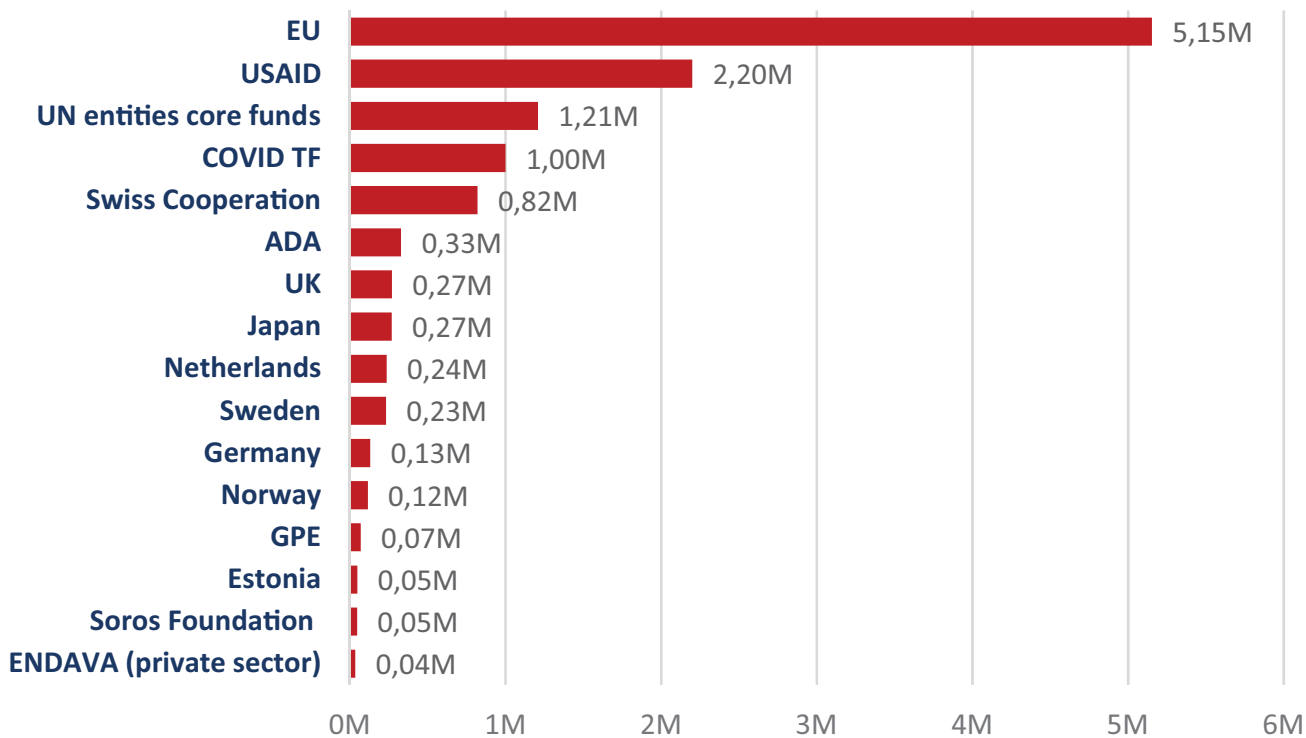
TOTAL (Pilonii 1-5)

12,165,635\$

CONTRIBUȚII IMPLEMENTATE PER ENTITATE ONU

CONTRIBUȚII ALE DONATORILOR PRIN SISTEMUL ONU

ANEXA II: PORTOFOLIUL PROGRAMULUI COMUN AFERENT COVID-19

La nivel global, Organizația Națiunilor Unite a identificat cinci piloni cheie pentru sprijinirea țărilor în răspunsul la COVID-19. Protejarea **sistemului de sănătate** propriu-zis în timpul crizei COVID-19 este prima prioritate. În același timp, și, de asemenea, urgente, sunt următoarele: contribuirea la protejarea oamenilor prin **protecție socială și servicii de bază; protejarea locurilor de muncă, a întreprinderilor mici și mijlocii și a celor mai vulnerabili actori productivi** prin redresarea economică; ajutarea la îndrumarea **creșterii** necesare a **stimulenților fiscali și financiari** pentru a face ca cadrul macroeconomic să funcționeze pentru cei mai vulnerabili și încurajarea dezvoltării durabile și **consolidarea răspunsurilor multilaterale și regionale**; și, în cele din urmă, promovarea **coeziunii sociale** și consolidarea încrederii prin dialog social și angajament politic, și **investiții în sisteme de reziliență și răspuns conduse de comunitate**.

Rezultatul planului de răspuns și redresare socioeconomică este „*Guvernul Republicii Moldova și poporul său depășește cu succes consecințele negative pentru sănătate, sociale și economice imediate și pe termen mediu ale pandemiei de COVID-19*”

Având în vedere numărul mare de proiecte și inițiative identificate, Organizația Națiunilor Unite din Moldova va acorda prioritate:

- Proiectelor cu capacitatea de a beneficia de finanțare suplimentară (inclusiv contribuții în natură) și de a complementa eforturile Guvernului;
- Proiectelor cu marcator de gen 2-3, ceea ce înseamnă că reprezintă eforturi clare de abordare a cauzelor principale ale inegalităților de gen; și
- Proiectelor care pot fi implementate cu promptitudine și răspund unei nevoi actuale.

Pilonul 1: Întăietatea sănătății

Produs: Sistemul de sănătate și alte autorități relevante și părțile interesate din R. Moldova au capacități, mijloace și instrumente îmbunătățite pentru un răspuns rapid la deficiențele, nevoile și prioritățile în legătură cu izbucnirea pandemiei

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 GRM- Secțiunea VI-VII: Protecție socială eficace și eficientă, servicii medicale și educație pentru toți

Rezultatele CPDD ONU din Moldova pentru 2018-2022:

Rezultatul 4: Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de politici și servicii educaționale, medicale și sociale de calitate, incluzive, eficiente și echitabile, bazate pe drepturile omului, cu integrarea dimensiunii de gen.

ODD-uri: ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării pentru toți, la toate vârstele

Nr.	Denumirea Proiectului	Termenul de timp pentru impact	Produsele Proiectului	Cost total	Omologul guvernamental	Entitatea ONU implementatoare
1.1	Consolidarea capacității sistemului național de sănătate pentru a răspunde la situația de urgență în sănătatea publică aferentă COVID-19 și pentru a se pregăti pentru viitoarele valuri, precum și îmbunătățirea sistemului de	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Serviciile și sistemele esențiale de sănătate în timpul și după pandemie sunt menținute prin prioritizarea serviciilor, schimbarea prestării serviciilor și gestionarea activă a forței de muncă din domeniul sănătății, a consumabilelor și a datelor pentru a sprijini serviciile clinice și de sensibilitizare esențiale - Barierele financiare în calea serviciilor esențiale sunt reduse și accesul la tehnologiile emergente, cum ar fi diagnosticarea, vaccinurile și tratamentele care vor sprijini furnizarea în condiții de siguranță a serviciilor esențiale eficiente, este accelerat - Populațiile cele mai vulnerabile sunt acoperite și protejate prin asigurarea continuității serviciilor în mediile fragile 	7,000,000\$	MSMPS	OMS

	supraveghere a bolilor transmisibile și a evenimentelor de sănătate publică		<ul style="list-style-type: none"> - Sistemul de supraveghere pentru depistarea cazurilor suspecte, precum și testarea cazurilor suspecte, este îmbunătățit și digitalizat - Sistemul național de urmărire a contactilor (inclusiv baza de date a contactilor) este confirmat ca parte integrantă a sistemului național de supraveghere a bolilor transmisibile, ca parte a unei abordări a întregii societăți - Performanța sistemului de supraveghere existent este testată și documentată, prin experiență reală și/sau exerciții pe computer sau de simulare, iar constatările sunt utilizate pentru a informa viitoarele activități de pregătire și răspuns 			
1.2	Consolidarea capacităților naționale pentru a asigura continuitatea serviciilor de sănătate sexuală și reproductivă și drepturile persoanelor în contextul urgențelor de sănătate publică	Mediu (3-6 luni) până la lung (6 luni sau mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Capacitatea furnizorilor de sănătate este construită pentru furnizarea serviciilor de sănătate sexuală și reproductivă în timpul urgențelor de sănătate publică, inclusiv consiliere și prevenirea COVID-19 - Majoritatea grupurilor vulnerabile sunt acoperite cu informații și servicii de sănătate sexuală și reproductivă - EIP este achiziționat pentru rețeaua de Clinici de sănătate prietenoase tinerilor - Curriculum-urile de instruire pentru Pachetul de servicii inițiale minime pentru specialiștii în sănătate publică sunt elaborate și integrate în programul instituțiilor de educație medicală - Furnizorii de servicii medicale sunt abilitați să utilizeze PSO-uri în răspunsul instituțiilor medicale la violența domestică și să utilizeze Protocolul standardizat privind managementul clinic al supraviețuitoarelor violului, precum și să asigure continuitatea serviciilor de planificare familială în situații de urgență - Pachetul de servicii inițiale minime este integrat în Planul Național de Pregătire a Protecției Civile și în Planurile de Pregătire și Răspuns la Urgențe în Sănătatea Publică, iar prevederile sunt implementate integral - Se efectuează un exercițiu de simulare pe teren privind pregătirea și răspunsul în caz de urgență 	500,000\$	MSMPS	UNFPA
1.3	Îmbunătățirea accesului lucrătorilor din domeniul sănătății din Moldova la echipamentele esențiale de protecție a sănătății	Scurt (1-3 luni)	<ul style="list-style-type: none"> - Materialele legate de COVID-19 sunt puse la dispoziție pentru 400 de instituții medicale, inclusiv spitale, instituții de asistență medicală primară, centre de sănătate prietenoase tinerilor, și așa mai departe 	6,608,757\$	MSMPS	UNICEF, PNUD, UNOPS, OMS

1.4	Sprijinirea dezvoltării și implementării unui sistem de urmărire a deplasărilor	Mediu (3-6 luni)	<ul style="list-style-type: none"> – Un sistem de urmărire a deplasărilor dezvoltat și funcțional – Date și analize actualizate cu privire la numărul și profilurile migrantilor reveniți și familiilor vulnerabile afectate de pierderea remitențelor sunt disponibile prin utilizarea soluțiilor de anchetare rapidă, dezvoltate aplicând metodologia OIM de Matrice de urmărire a deplasărilor 	25,000\$	MSMPS, MI, IGPF	OIM
1.5	Abilitarea sistemului de justiție de a reduce numărul persoanelor din penitenciare și de a suprima transmiterea COVID-19 în rândul deținuților	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Populația penitenciarelor este redusă cu 15% până în decembrie 2022 pentru a reduce riscul de infectare cu COVID-19 în rândul deținuților și al personalului penitenciarului – Se aplică alternative la încarcerare pentru a reduce povara asupra sistemului de justiție penală și pentru a preveni intrarea de noi persoane în penitenciare 	1,500,000\$	MJ, MI, MSMPS, APN, INJ, P, INP	UNODC (principala agenție), OHCHR, UNAIDS, PNUD.
1.6	Consolidarea capacităților de răspuns la criză ale sistemului de sănătate și de furnizare a serviciilor prin instituționalizarea telemedicinii	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Un cadru legal și normativ, scheme de acoperire financiară și protocoale de tratament pentru serviciile de telemedicină sunt elaborate în baza celor mai bune practici existente – În municipiul Chișinău este implementat un pilot de telemedicină, care implică furnizarea de softuri, consolidarea bazei de harduri, instruirea personalului și sensibilizarea publicului și comunicarea – Foaia de parcurs pentru extinderea rezultatelor pilot elaborate, comunicate pe scară largă și conștientizarea publicului cu privire la accesul la telemedicină este consolidată – Se elaborează orientări metodologice privind telemedicina, inclusiv standarde de servicii și îndrumări privind aspectele psihologice, pentru personalul din sănătate 	2,000,000\$	MSMPS, CNAM, Agenția e-guvernare, Primăria Chișinău	PNUD, UNFPA, UNICEF
1.7	Gestionarea responsabilă a deșeurilor potențial infecțioase în raport cu criza de sănătate publică aferentă COVID-19	Lung (6 luni și mai mult)	<p>Intervenția este menită să sprijine autoritățile în oferirea unui răspuns eficient la gestionarea deșeurilor medicale din Moldova, inclusiv a deșeurilor potențial infecțioase, în timpul și imediat după izbucnirea pandemiei de COVID-19</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gospodăriile cu membri confirmați cu COVID-19 sau aflați în auto-izolare elimină deșeurile în mod responsabil și sigur, în timp ce populația generală este conștientă de un comportament responsabil în ceea ce privește eliminarea deșeurilor în timpul crizei de sănătate publică – Practicile și mecanismele de gestionare a deșeurilor medicale din instituțiile medicale din zonele cele mai afectate de COVID-19 sunt evaluate rapid și capacitate pentru a găzdui deșeurile nou-generate, precum și pentru a pregăti sistemul pentru evenimente cu caracter similar în viitor – Utilitățile publice pentru gestionarea deșeurilor sunt capabile să ofere servicii de tratare a deșeurilor în mod eficient și în condiții de siguranță în criza de sănătate publică 	2,000,000\$	MSMPS, CNAM, APL-uri, spitalele selectate	PNUD și OMS

			<p>Pe termen lung:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Este elaborat un plan național de acțiune privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, care va include și planuri regionale – Se dezvoltă un sistem național și regional integrat pentru gestionarea deșeurilor medicale – Se stabilesc parteneriate publice-private pentru a implica companii specializate în implementarea sistemului național integrat de gestionare a deșeurilor medicale 			
1.8	Dotarea lucrătorilor din prima linie din cadrul ONG-urilor active în combaterea HIV și TBC și a beneficiarilor acestora cu echipamente de protecție	Scurt (1-3 luni)	<ul style="list-style-type: none"> – Cel puțin 150 de lucrători pe teren și asistenți sociali din cadrul ONG-urilor oferă servicii de prevenire comunitară în mod sigur – Cel puțin 35.000 de beneficiari, inclusiv persoanele care consumă droguri, lucrătorii sexuali, bărbații care practică sex cu bărbați și persoanele care trăiesc cu HIV, primesc în siguranță servicii de prevenire comunitare 	150,000\$	MSMPS	UNAIDS

Total Pilonul 1

19,783,757\$

Pilonul 2: Protejarea persoanelor

Produsul 2: Grupurile vulnerabile identificate în R. Moldova beneficiază de protecție socială, educație și servicii esențiale

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 GRM- Secțiunea VI-VII: Protecție socială eficientă și eficientă, servicii medicale și educație pentru toți

Rezultatele CPDD ONU din Moldova pentru 2018-2022:

Rezultatul 1: Oamenii din Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de o guvernare democratică, transparentă și responsabilă, de politici publice bazate pe dovezi și drepturile omului, care integrează dimensiunea de gen, servicii echitabile și instituții publice eficiente, eficiente și receptiv.

Rezultatul 4: Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de politici și servicii educaționale, medicale și sociale de calitate, incluzive, eficiente și echitabile, bazate pe drepturile omului, cu integrarea dimensiunii de gen.

ODD-uri: ODD 1: Eliminarea sărăciei în toate formele sale, pretutindeni; ODD 4: Asigurarea unei educații calitative, incluzive și echitabile și promovarea oportunităților de învățământ pentru toți, pe tot parcursul vieții; ODD 5: Obținerea egalității de gen și abilitarea tuturor femeilor și fetelor; ODD 10: Reducerea inegalităților în cadrul țărilor și în afara acestora; ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și favorabile incluziunii pentru o dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

Nr.	Denumirea Proiectului	Termenul de timp pentru impact	Produsele Proiectului	Cost total	Omologul guvernamental	Entitatea ONU implementatoare
2.1	Sporirea accesului femeilor vulnerabile și a persoanelor aflate în întreținerea acestora la alimente și alte provizii esențiale, inclusiv la cele de prevenire	Scurt (1-3 luni)	<ul style="list-style-type: none"> - Femeile din grupuri vulnerabile, inclusiv femeile rome, femeile cu dizabilități, lucrătoarele sexuale, mamele singure, femeile cu venituri mici sau fără venit etc., au acces la produse alimentare, de îngrijire personală și igienă, precum și materiale de protecție. 	350,000\$	MSMPS	UN WOMEN
2.2	Creșterea accesului victimelor violenței domestice la servicii esențiale în timpul crizei	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Victimele violenței domestice din centrele de plasament au acces la produse de îngrijire personală și igienă și la materiale de protecție - ONG-urile și centrele de plasament sunt dotate cu spații adecvate și toate produsele necesare pentru îngrijirea și igiena personală, precum și materiale de protecție pentru servicii de sprijin continuu pentru beneficiari. - ONG-urile, centrele de plasament și alți furnizori de servicii pot oferi servicii de asistență utilizând orice formă de comunicare (zoom, skype, WhatsApp, Viber etc.) - Se oferă sprijin structurilor guvernamentale locale și furnizorilor de servicii pentru a asigura spații sigure și deprinderi de viață pentru femeile sărace și vulnerabile. Serviciile sunt reconceptuate și diversificate, inclusiv pilotarea serviciilor mobile. - Este asigurat accesul copiilor victime ale violenței la servicii psihosociale 	1,900,000\$	MSMPS	UNFPA, UN WOMEN UNICEF
2.3	Sprijinul pentru salvarea vieții și abilitarea femeilor în vârstă și a femeilor cu dizabilități din Moldova	Scurt (1-3 luni) până la lung (6 luni sau mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Pachetele de salvare a vieții (alimente și prânzuri calde, truse igienice, măști adaptate pentru persoanele cu dizabilități de auz) și accesul la tehnologii de asistență sunt oferite celor mai vulnerabile 20.000 de femei în vârstă și femeilor cu dizabilități, inclusiv celor din rândul apatrizilor, solicitanților de azil și refugiaților - Toate cele 3.663 de femei și bărbați în vârstă din 40 de instituții rezidențiale (10 centre temporare și 30 de centre de plasament pe termen lung) sunt echipate cu EIP, prevenirea VBG în rândul persoanelor în vârstă și a persoanelor cu dizabilități din instituțiile rezidențiale este susținută și se facilitează interacțiunea cu membrii familiei - Asistență psihologică și informațională, sfaturi sociale și medicale sunt oferite femeilor în vârstă singure și izolate și femeilor cu dizabilități prin (1) o serie de emisiuni TV/radio dedicate și (2) un program de asistență telefonică 	1,076,564\$	MSMPS, Agenția Națională Asistență Socială, Biroul Avocatului Poporului, Serviciul de Urgență 112, Primăria Chișinău	UNFPA (principala agenție), OHCHR

			<ul style="list-style-type: none"> – Este dezvoltată o rețea de servicii de transport pentru a asigura accesul la asistența medicală primară pentru cele mai vulnerabile femei în vârstă și femei cu dizabilități din zonele îndepărtate. – Competențele digitale ale celor mai vulnerabile femei în vârstă, inclusiv ale femeilor în vârstă cu dizabilități, sunt consolidate pentru a solicita asistență medicală, socială, informațională și psihologică prin dialog intergenerațional cu fetele adolescente – Stabilirea mecanismelor consultative locale este sprijinită pentru un răspuns cuprinzător și redresare de la COVID-19 la nivel local și central, cu participarea femeilor în vârstă și a femeilor cu dizabilități în cinci comunități – Răspunsul sistemului de sănătate este consolidat la cazurile de VBG ale femeilor în vârstă și ale femeilor cu dizabilități și stabilește traseul de referire a femeilor în vârstă și a femeilor cu dizabilități către serviciile de VBG – Curriculum-urile studenților de la asistența socială sunt revizuite din perspectiva ABDO, iar capacitatea personalului serviciilor publice de asistență socială, inclusiv a celor care lucrează în instituții rezidențiale pentru persoane cu dizabilități și femei în vârstă și a ONG-urilor locale, este consolidată pe o abordare bazată pe drepturile omului la serviciile sociale în contextul pandemiei de COVID-19 			
2.4	Sprijinirea producției agricole durabile, accesul la alimente și dezvoltarea lanțurilor de aprovizionare cu alimente	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Asistența și consilierea tehnică sunt oferite agricultorilor care contribuie la lanțurile naționale de aprovizionare cu alimente – Se acordă granturi de corelare pentru menținerea standardelor de calitate în producția agricolă 	1,000,000\$	MADRM	FAO
2.5	Îmbunătățirea accesului la apă și sanitație în școli, inclusiv în regiunea Găgăuzia	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Accesul în școlile rurale este asigurat la servicii esențiale de sanitație pentru elevi și personal. Inițiativa se va concentra pe două componente majore: <ol style="list-style-type: none"> 1. La nivel național: se oferă instruire cu privire la practicile de igienă sănătoase și sigure și se livrează materiale de igienă. 2. La nivel regional: toaletele din școlile și grădinițele din regiunea Găgăuzia sunt reabilitate fizic (10.000 de elevi). Sunt instalate blocuri sanitare (toalete cu apă curentă cu tratarea apelor uzate) pentru a asigura condiții de igienă adecvate. 	2,000,000\$	MECC, Autoritățile regionale găgăuze	PNUD (principala agenție), UNICEF

2.6	Facilitarea continuității învățării prin dezvoltarea și furnizarea de materiale, suport și echipamente TI pentru profesori, elevi și părinți	Scurt (1-3 luni)	<ul style="list-style-type: none"> - 16.000 de elevi și 2.600 de profesori sunt acoperiți cu sprijin pentru învățarea la distanță, inclusiv echipamente, conexiuni, instruire, informații și materiale 	700,000\$	MECC	UNICEF
2.7	Sprijin pentru modernizarea serviciilor educaționale în școlile publice și digitalizarea serviciilor educaționale	Mediu spre lung (6 luni sau mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Se oferă sprijin Ministerului Educației și școlilor publice pentru a digitaliza curriculum-ul public și a oferi o platformă de formare unică/ standardizată pentru schimbul de conținut, metode și conexiune între copii și personalul didactic. Aceasta integrează, în măsura posibilului, platformele și instrumentele utilizate în prezent (pe baza înțelegerii între personalul didactic a instrumentelor care până acum au funcționat). - Sectorul privat este conectat ca parteneri și furnizori de soluții pentru a menține toate soluțiile digitale. - Curriculum-ul pentru școlile primare și medii este complet digitalizat (în română, rusă etc.) cu conținut digitalizat standardizat, precum și toate celelalte instrumente care susțin învățarea online - Profesorii și elevii primesc sprijin extins pentru dezvoltarea capacităților în utilizarea instrumentelor digitale - Prezența infrastructurii de bază și a conectivității este asigurată acolo unde este necesar 	2,000,000\$	MECC, școlile publice, sectorul privat	PNUD (principala agenție), UNICEF
2.8	Consolidarea rezilienței tinerilor prin programe de educație pentru deprinderile de viață, inclusiv un program de sprijin psihologic	Scurt (1 - 3 luni) până la lung (6 luni sau mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Asistența psihologică pentru tineri și profesori este dezvoltată și implementată cu accent pe perioada de redresare de la COVID-19 - Școlile sunt capabile să ofere în mod durabil programe de educație bazate pe deprinderile de viață, inclusiv în situații de criză, în baza materialelor inovatoare și a capacităților sporite ale cadrelor didactice - Tinerii au acces la educație bazată pe deprinderile de viață prin educație de la egal la egal - Profesorii, părinții și membrii comunității promovează și susțin dreptul tinerilor la programe de educație bazate pe deprinderi de viață și la un stil de viață sănătos - Stereotipurile sunt combătute în rândul profesorilor, părinților și societate în general, iar fetele sunt încurajate să urmeze STEM și TIC - Curriculum-urile universităților care oferă educație TIC sunt revizuite pentru a spori abilitățile de angajare ale tinerilor 	750,000\$	MECC, Universitatea Tehnică	UNFPA (principala agenție), UNICEF, UN Women

2.9	Instituțiile VET și căminele dezvoltă capacitatea de a asigura continuitatea educației, în special pentru cei mai vulnerabili și din zonele rurale, prin infrastructura WASH și instruirea în domeniul prevenirii COVID-19	Scurt (1 - 3 luni) până la lung (6 luni sau mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - 91 de instituții VET și cămine studențești sunt dotate cu materiale de sanitație și igienă pentru un mediu sigur - Instituțiile VET sunt dotate cu echipamente TI pentru a asigura accesul a 45.000 de elevi VET (70% din mediul rural) la învățarea digitalizată - Sunt ținute instruirii privind schimbarea comportamentului pentru elevii și profesorii VET în domeniul prevenirii COVID-19 	700,000\$	MECC, instituțiile VET	UNFPA
2.10	Asigurarea accesului continuu la ÎPT în R. Moldova prin crearea unei platforme de învățare electronică ÎPT	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Autoritățile și instituțiile ÎPT și-au consolidat capacitatea de a elabora standarde, a ghida și a facilita o abordare comună a implementării ÎPT la nivel național - Școlile ÎPT, în special profesorii și instructorii, au capacități sporite de dezvoltare și implementare a învățării electronice de calitate și a învățării mixte, inclusiv cunoștințe în siguranța digitală - Experiențele-pilot în e-learning pentru ÎPT sunt aplicate în 3 ocupații diferite și 3 lecții diferite învățate în școlile ÎPT sunt înregistrate și analizate - Continuitatea ÎPT și accesibilitatea la învățarea electronică în ÎPT sunt asigurate pentru toți copiii și tinerii defavorizați - Accesul la resursele TIC și conectivitatea la internet este permisă și crește gradul de conștientizare a spațiilor de comunicare virtuală fără hărțuire pentru elevi și profesori 	600,000\$	MECC, instituțiile VET, centrele de excelență	ILO (principala agenție), UIT, UNESCO, UN WOMEN
2.11	Dotarea deținuților afectați de COVID-19 și a gărzilor și escortelor penitenciare cu echipamente de protecție	Scurt (1-3 luni)	<ul style="list-style-type: none"> - 1.000 de gardieni și escorte au acces la EIP, inclusiv mănuși, măști și produse igienice, timp de 3 luni - 2.000 de brățări electronice de monitorizare sunt achiziționate și livrate pentru a satisface nevoile deținuților (de pe ambele maluri) care sunt escortați la spitalele publice 	500,000\$	MJ, MSMPS, APS, INP	UNODC

2.12	Abilitarea femeilor și fetelor care suferă de violență să folosească serviciile esențiale disponibile, accesibile și de calitate și să spargă ciclul violenței prin independență economică și un mediu social schimbat la nivel comunitar	Mediu (3 - 6 luni) până la lung (6 luni sau mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Mecanismul multisectorial consolidat, calitatea serviciilor esențiale îmbunătățită și capacitatea furnizorilor de servicii sporită pentru a răspunde violenței de gen, inclusiv prin adaptarea serviciilor la drepturile și nevoile femeilor cu dizabilități - Femeile sunt legate de generarea veniturilor și oportunitățile de angajare, în același timp dezvoltându-și abilitățile și conectându-le la structurile de luare a deciziilor - Capacitățile serviciilor de plasament sunt consolidate și adaptate la nevoile femeilor cu dizabilități - Stigmatizarea, discriminarea și normele sociale dăunătoare care susțin practicile VIF sunt abordate la nivelul comunității - Femeile vulnerabile sunt sprijinite să acceseze serviciile sociale de bază în mod echitabil și sigur, reunind în același timp comunitățile și construind lanțuri de dialog mai puternice între cetățeni și oficialii locali 	3,000,000\$	MSMPS, MI, MJ	UNWOMEN (principala agenție), UNFPA, ILO
2.13	Abordarea provocărilor de protecție socială bazate pe mobilitatea umană aferentă COVID-19 prin îmbunătățirea planificării inovatoare, bazate pe dovezi, a coordonării de urgență și a planificării gestionării, a răspunsului și serviciilor politice și a capacităților de prevenire și control al infecțiilor.	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Baza națională de dovezi este îmbunătățită pentru răspunsul operațional și de politici la provocările de protecție socială declanșate de criza COVID-19, luând în considerare o abordare intersectorială și vulnerabilitățile multiple ale persoanelor afectate de COVID-19, inclusiv persoanele returnate și gospodăriile afectate de scăderea veniturilor provenite din remitențe, implementând mecanisme inovatoare, durabile și deținute la nivel național - Prevenirea și protecția împotriva COVID-19 a grupurilor vulnerabile cu mobilitate ridicată sunt încurajate prin cadre de coordonare îmbunătățite, informații, educație, comunicare a riscurilor, activități de schimbare a comportamentului, combaterea discriminării și efectuarea sondajelor periodice de cunoaștere comportamentală - Prevenirea și controlul infecțiilor sunt îmbunătățite în toate instituțiile educaționale prin dezvoltarea și furnizarea pachetelor de instruire a personalului cu privire la COVID-19, efectuarea unei investigații sero-epidemiologice COVID-19 în rândul copiilor și implementarea activităților specifice de prevenire (inclusiv imunizarea) - Protecția grupurilor vulnerabile afectate de provocările de mobilitate aferente COVID-19 îmbunătățită prin sprijinirea dezvoltării și implementării strategiilor de recuperare direcționate, a politicilor, a planurilor și a soluțiilor inovatoare, planificare îmbunătățită a gestionării urgențelor și răspunsului și angajarea diasporei cu calificare înaltă 	2,550,000\$	MSMPS, MI, BNS, IGPF, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă	UNICEF, OIM, PNUD, UNFPA, OMS, OHCHR

2.14	Promovarea îmbătrânirii active, inclusiv a vieții profesionale productive și consolidarea rezistenței la situații de pandemie la persoanele în vârstă	Mediu (3-6 luni) până la lung (6 luni sau mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Este analizat impactul COVID-19 asupra persoanelor în vârstă, inclusiv din perspectiva de gen – Se desfășoară o campanie media pentru a spori gradul de conștientizare și a informa adulții în vârstă despre măsurile de protecție și mecanismele de apărare în contextul COVID-19 – Sprijinul pentru programe este oferit persoanelor în vârstă pentru a rămâne autonome și independente; – Solidaritatea și dialogul intergenerațional sunt consolidate pentru a aborda discriminarea pe criterii de vârstă, inclusiv prin transferul de competențe digitale de la tineri la adulții în vârstă – Sunt dezvoltate noi programe de ocupare a forței de muncă pentru persoanele în vârstă, pentru a reduce sărăcia și a crește reintegrarea socială și a muncii în rândul adulților în vârstă – Noile servicii comunitare de asistență socială sunt pilotate în zonele rurale pentru persoanele în vârstă din centrele de plasament pe termen lung și cele izolate în timpul pandemiei – Abordarea bazată pe drepturile omului este integrată în dezvoltarea și pilotarea noilor servicii și programe 	1,000,000\$	MSMPS, Consiliul pentru egalitate	UNFPA (principala agenție), OHCHR, ILO
2.15	Consolidarea capacității serviciului de probațiune de a spori securitatea și accesul la justiție al victimelor violenței domestice	Mediu spre lung (6 luni sau mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Serviciul de probațiune a îmbunătățit capacitățile instituționale și digitale pentru a asigura monitorizarea electronică a agresorilor în cazurile de violență domestică la scară națională – Procedurile standard de operare și programul de probă pentru cazurile de violență domestică sunt elaborate/actualizate și puse în practică – Mecanismele de coordonare interinstituțională sunt stabilite între actorii din lanțul de justiție pentru a asigura utilizarea rapidă și eficientă a monitorizării electronice – Serviciul de probațiune a îmbunătățit capacitățile tehnice pentru gestionarea electronică a cazurilor și furnizarea serviciilor digitale 	600,000\$	MJ, IPN	PNUD, UN WOMEN
2.16	Consolidarea capacității serviciului de tip Barnahus pentru victimele și martorii infracțiunilor	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Spațiile de servicii de tip Barnahus și angajații sunt sprijiniți pentru a îmbunătăți infrastructura și a-și consolida capacitățile 	200,000\$	MSMPS, MJ	UNICEF
Total Pilonul 2				18,750,000\$		

Pilonul 3: Răspuns și redresare economică

Produsul 3: Protecția asigurată a locurilor de muncă, a întreprinderilor mici și mijlocii și a lucrătorilor vulnerabili din economia informală prin politici specifice, asistență tehnică și sprijin

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 GRM : Secțiunea IV - Dezvoltare economică durabilă - dezvoltare și sprijin pentru crearea locurilor de muncă, dezvoltarea IMM-urilor

Rezultatele CPDD ONU din Moldova pentru 2018-2022:

Rezultatul 2: Oamenii din Moldova, în special cei mai vulnerabili, au acces la oportunități sporite de obținere a mijloacelor de trai, la muncă decentă și angajare productivă, generate de o creștere economică durabilă, incluzivă și echitabilă.

Rezultatul 3: Oamenii din Moldova, în special cei mai vulnerabili, beneficiază de o guvernare ecologică sporită, securitate energetică, gestionarea durabilă a resurselor naturale și o dezvoltare rezistentă la schimbările climatice și dezastre.

ODD-uri: ODD 1: Eliminarea sărăciei în toate formele sale, pretutindeni; ODD 2: Eliminarea foametei, asigurarea siguranței alimentare și alimentației îmbunătățite și promovarea unei agriculturi durabile; ODD 4: Asigurarea unei educații calitative, incluzive și echitabile, și promovarea oportunităților de învățământ pentru toți, pe tot parcursul vieții; ODD 5: Obținerea egalității de gen și abilitarea tuturor femeilor și fetelor; ODD 8: Promovarea creșterii economice incluzive și durabile, ocuparea integrală și productivă a forței de muncă și munca decentă pentru toți; ODD 9: Construirea unei infrastructuri reziliente, promovarea industrializării incluzive și durabile și promovarea inovării; ODD 10: Reducerea inegalităților în cadrul țărilor și în afara acestora; ODD 11: Asigurarea integrării orașelor și a așezărilor umane, în condiții de siguranță, reziliență și durabilitate; ODD 12: Asigurarea unor modele durabile de consum și de producție; ODD 17: Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

Nr.	Denumirea Proiectului	Termenul de timp pentru impact	Produsele Proiectului	Cost total	Omologul guvernamental	Entitatea ONU implementatoare
3.1	Stimularea unei economii ecologice și circulare prin sprijinirea politicilor	Mediu (3-6 luni)	<ul style="list-style-type: none"> A fost finalizat un document de politici privind măsurile de stimulare pentru a sprijini o economie ecologică și circulară 	TBD	MF, MEI, MADRM	UNIDO, FAO
3.2	Consolidarea capacităților femeilor antreprenoare	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> Femeile antreprenoare, femeile din centrele de plasament pentru victimele violenței domestice și organizațiile care lucrează la abordarea violenței sexuale sunt sprijinite pentru a produce materiale de prevenire și EIP, iar articolele produse de femei sunt comercializate Femeile au cunoștințe sporite despre cum să înceapă, să finanțeze și să își dezvolte propriile afaceri și educația financiară sporită Se creează o rețea de sprijin a femeilor mentor Sunt sprijinite strategiile de abilitare și redresare economică a femeilor, inclusiv cele legate de munca decentă, precum și de medii de lucru sigure și sănătoase, cu accent pe femeile din comunitățile cele mai vulnerabile Companiile sunt sprijinite să implementeze principiile de abilitare a femeilor (PAF) în activitatea lor. 	1,500,000\$	MEI, MSMPS, ODIMM	UN WOMEN

3.3	Abilitarea economică a femeilor din mediul rural	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Autoritățile publice și societatea civilă sunt dotate cu cunoștințele și abilitățile necesare dezvoltării și implementării politicilor care ajută femeile cele mai afectate de criza COVID-19 – Femeile și fetele din mediul rural își aplică abilitățile pentru a aborda oportunitățile economice, fie devenind liberi profesioniști, fie aderând la sectorul formal de muncă din Moldova – Întreprinderile deținute de femei și conduse de femei din zonele rurale beneficiază de formare în legătură cu criza și PAF și primesc sprijin financiar pentru a începe/crește și digitaliza afacerea. – Femeile din mediul rural se sprijină reciproc pe parcursul perioadei de recuperare de la COVID-19 și sunt abilitate să participe la procesul de planificare și bugetare locală 	3,000,000\$	MEI, MSMPS, MADRM, ODIMM	UN WOMEN, FAO
3.4	Îmbunătățirea ecosistemelor de inovare regionale și sectoriale printr-o abordare de cluster de inovare	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Cadrul și politicile de reglementare sunt îmbunătățite pentru a consolida ecosistemele de inovare regionale și sectoriale – Se promovează adoptarea modelului de cluster regionale de inovare – Este susținută dezvoltarea platformelor de inovare, antreprenariat și transfer de tehnologie (IAT) – Internaționalizarea MIMM-urilor este susținută de creșterea competitivității, transformarea digitală și accesul pe piață – Se oferă sprijin pentru elaborarea orientărilor și mecanismelor pentru funcționarea transparentă și durabilă a Fondului pentru sprijinirea inovațiilor digitale și a start-up-urilor tehnologice, creat în conformitate cu prevederile Legii 77/2016, articolul 15 alin. (1) lit. c) 	6,557,403\$	MEI, ODIMM	UNIDO
3.5	Facilitarea procesului de modernizare și creștere a MIMM-urilor moldovenești pentru a le asigura competitivitatea atât pe piețele interne, cât și pe cele internaționale	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Subcontractarea și schimbul de parteneriate este stabilit pentru a spori sprijinul instituțional pentru dezvoltarea IMM-urilor – Profilarea și stabilirea relațiilor se realizează între MIMM-urile moldovenești și cumpărătorii majori – Se efectuează analiza comparativă și modernizarea MIMM-urilor – Sunt realizate investiții și promovarea exporturilor pentru MIMM-uri 	1,695,000\$	MEI, ODIMM	UNIDO
3.6	Îmbunătățirea digitalizării sectorului agricol prin dezvoltarea unei platforme de marketing online	Scurt (1-3 luni)	<ul style="list-style-type: none"> – Sunt dezvoltate și funcționale platforme online pentru comercializarea și distribuția produselor agricole și alimentare pentru a conecta cumpărătorii de pe piețele naționale și internaționale cu producătorii din Moldova – Femeile agricultori sunt susținute în marketingul digital 	500,000\$	MADRM	FAO, UN WOMEN

3.7	Sprrijinirea micilor fermieri din Moldova pentru a depăși cu succes efectele negative ale COVID-19 și a secetei	Scurt (1-3 luni) spre mediu (3-6 luni)	<ul style="list-style-type: none"> – Sunt create grupuri de producători pentru a consolida capacitățile de producție și marketing – Instituțiile de stat dispun de instrumentele necesare pentru a monitoriza și evalua situația secetei – Granturi de corelare și sprijin tehnic sunt oferite micilor fermieri, în special femeilor/tinerelor din sectorul agricol – Indicele de stres agricol este integrat în mecanismul actual de monitorizare a vremii și culturilor 	1,500,000\$	MADRM	FAO (agenția principală), ILO, UNWOMEN
3.8	Programul Fondului de investiții și inovare în domeniul climei în Moldova	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – MADRM și-a consolidat capacitatea de a promova specializarea lanțului valoric și crearea locurilor de muncă inteligente din punct de vedere climatic – Fondul pentru investiții și inovare în domeniul climei (FIIC) este înființat și funcțional pentru a facilita dezvoltarea lanțului valoric în zonele rurale – IMMM-urile, tinerii și femeile - în special migranții și familiile acestora și micii fermieri - au abilitați și capacități tehnice îmbunătățite pentru a înființa și dezvolta afaceri ecologice inovatoare 	8,200,000\$ Cofinanțare: Finanțare publică (MADRE): 2,3 milioane dolari SUA (580.805 dolari SUA) FIDA: 4M\$	MADRM	FAO (principala agenție), ILO, OIM
3.9	Sprrijinirea redresării economice și sociale timpurii de la COVID-19 în Republica Moldova prin includerea migranților reveniți și a gospodăriilor vulnerabile dependente de remitențe	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Sistemul național de protecție socială este evaluat, susținut și capacitat la nivel național și local pentru a răspunde la creșterea revenirii foștilor migranți moldoveni – Serviciile publice relevante de ocupare a forței de muncă ajung la 10.000 de persoane și oferă instrumente inovatoare pentru furnizarea serviciilor de ocupare a forței de muncă, inclusiv abilitățile și recalificarea migranților reveniți; alfabetizarea digitală, financiară și antreprenorială este îmbunătățită; se promovează activitatea independentă a șomerilor calificați, inclusiv în sectorul agricol; și se dezvoltă o platformă digitală de piață pentru a facilita reintegrarea cu succes pe piața muncii a persoanelor din grupurile vizate – Mecanismele de sprijin pentru întreprinderile mici sunt stabilite sau actualizate și 500 de migranți reveniți sunt, ca rezultat, integrați în activități antreprenoriale – Resursele din diasporă sunt mobilizate pentru recuperarea și dezvoltarea comunității, părțile interesate locale, inclusiv autoritățile publice locale, comunitățile locale de afaceri și persoanele returnate, sunt abilitate să aplice în comun măsuri de recuperare post-criză și, în rezultat, 20.000 de persoane beneficiază de măsurile implementate – Condițiile de siguranță și organizate sunt negociate cu trei țări de destinație ale migranților moldoveni, facilitând „re-migrarea” a până la 600 de persoane revenite care se confruntă cu dificultăți și șomaj la revenirea în R. Moldova 	3,570,000\$	MSMPS ODIMM, MECC, BRD, MADRM	OIM, ILO, PNUD, UNICEF, FAO

3.10	Susținerea redresării reziliente ecologice în Republica Moldova	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Dezvoltarea unei societăți mai ecologice, mai rezistente, mai sănătoase și prospere cu emisii scăzute de carbon este facilitată și abilitată de promovarea investițiilor verzi și albastre în tranziția energetică echitabilă, tehnologia inovării ecologice, economia circulară și mecanismele financiare care vor aborda riscurile și pericolele legate de climă – Sunt îmbunătățite standardele de mediu și pachetele de stimulare fiscală ecologică – Sunt dezvoltate și implementate platforme, politici și cadre de reglementare pentru societățile rezistente – Investițiile rezistente și durabile - activități cu potențial ridicat de reducere a gazelor cu efect de seră - sunt promovate prin programe inovatoare și de finanțare inteligentă, inclusiv capital propriu, capital de risc, investitorii providențiali (business angels), finanțarea participativă (crowdfunding), CPE etc. – Măsurile și instrumentele de consolidare a capacității pentru realizarea transformării digitale socio-ecologice și reziliente sunt dezvoltate și implementate pentru a conecta inovația, educația și cercetarea și a asigura furnizarea de servicii de mediu și energetice populației în general, tinerilor și grupurilor vulnerabile. – Indicatorii bazați pe gen sunt introduși în programele de economie ecologică. Programele de economie ecologică ale ODIMM evaluate prin prisma genului – Întreprinderile sunt ajutate să identifice oportunitățile de ecologizare, inclusiv cu perspectiva de gen 	5,150,000\$	MADRM, MF, MEI, APL, ODIMM	PNUD (principala agenție), UN Women
3.11	Valorificarea propensiunii de capital și antreprenorială a migrantilor reveniți și a beneficiarilor de remitențe prin încurajarea accesului la finanțare, antreprenoriat și alfabetizare financiară, activități independente, cunoștințe privind inovarea socială și planificarea dezvoltării comunitare și opțiuni de migrație sigure și ordonate	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Angajarea independentă a șomerilor calificați este promovată prin mentorat și îndrumare, finanțare inițială și sprijin pentru testarea finanțării alternative, inclusiv finanțare participativă și investiții participative, sprijin pentru crearea, promovarea și menținerea platformei de produse și servicii care urmează să fie furnizate online sau offline de către lucrătorii independenți – Abilitarea economică a migrantilor reveniți și a persoanelor vulnerabile care au pierdut venitul din remitențe, beneficiarii de remitențe, precum și alte grupuri afectate negativ de factorii socio-economici legați de COVID-19, este avansată prin îmbunătățirea alfabetizării antreprenoriale și financiare, a accesului la infrastructura de suport și asistență pentru afacerile mici – Cunoștințele și expertiza migrantilor reveniți sunt îmbunătățite în agricultură, mijloace de trai rezistente la climă și dezvoltare rurală durabilă prin asistență tehnică, facilitându-le accesul la informații despre oportunitățile programelor de finanțare de stat și private și consolidarea capacităților în planificarea dezvoltării comunitare; utilizând abordarea de învățare a Școlii fermierilor pentru a integra migrații în comunitățile rurale și a desfășura activități agricole 	3,750,000\$	MSMPS; MEI, MADRM, ODIMM, ANOFM	OIM, PNUD, FAO, ILO

			<ul style="list-style-type: none"> - Antreprenoriatul și inovarea socială a tinerilor sunt susținute de consolidarea infrastructurii de sprijin pentru inovare și promovarea dezvoltării și adoptării practicilor și afacerilor bazate pe inovare - Migrația sigură și ordonată a cetățenilor moldoveni este îmbunătățită prin programe elaborate pentru facilitarea migrației temporare (circulare) a forței de muncă, adoptarea cadrului și practicilor de recrutare etică și implementarea managementului identității, a evaluărilor sănătății și a programelor de orientare înainte de plecare 			
3.12	Furnizarea sprijinului antreprenorial și educativ incluziv pentru grupurile vulnerabile la COVID-19 (tineri, femei, șomeri etc.) elaborând o abordare inovatoare față de infrastructura și programele de distanțare socială	Termen lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Este creat un ecosistem pentru dezvoltarea industriei TIC pentru a contribui la creșterea competitivității R. Moldova - Grupurile vulnerabile sunt sprijinite în redresarea de la efectele COVID-19, iar abilitățile lor sunt îmbunătățite și aliniate la nevoile pieței - Specialiștii TI din Republica Moldova au acces la programe educaționale și antreprenoriale online stimulate de oportunități <p>Cofinanțarea substanțială va fi asigurată de Universitatea Tehnică din Moldova, USAID și SIDA, în parteneriat cu Tekwill (Centrul de Excelență TIC)</p>	367,000\$	MECC, Tekwill, Universitatea Tehnică	PNUD
Total Pilonul 3				35,789,403\$		

Pilonul 4: Răspuns macroeconomic și colaborare multilaterală

Produsul 4: Servicii de consiliere analitică și asistență tehnică furnizate Guvernului RM pentru elaborarea politicilor economice bazate pe dovezi și cheltuieli sociale mai bune

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 GRM: Secțiunea IV - Dezvoltare economică durabilă și Secțiunea VI - Protecție socială și asistență medicală - îmbunătățirea managementului politicilor

Rezultatele CPDD ONU din Moldova pentru 2018-2022:

Rezultatul 1: Oamenii din Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de o guvernare democratică, transparentă și responsabilă, de politici publice bazate pe dovezi și drepturile omului, care integrează dimensiunea de gen, servicii echitabile și instituții publice eficiente, eficiente și receptiv.

Rezultatul 4: Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de politici și servicii educaționale, medicale și sociale de calitate, incluzive, eficiente și echitabile, bazate pe drepturile omului, cu integrarea dimensiunii de gen.

ODD-uri: ODD 8: Promovarea creșterii economice incluzive și durabile, ocuparea integrală și productivă a forței de muncă și munca decentă pentru toți; ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și favorabile incluziunii pentru o dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

Nr.	Denumirea Proiectului	Termenul de timp pentru impact	Produsele Proiectului	Cost total	Omologul guvernamental	Entitatea ONU implementatoare
4.1	Asigurarea accesului APL-urilor la date exacte pentru a sprijini eforturile de redresare de la COVID-19 la nivel local	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – 36 de profiluri demografice raionale sunt dezvoltate pe baza celor mai recente estimări ale populației și migrației ale BNS – Este dezvoltată și funcțională o platformă a populației privind COVID-19 Pregătirea pentru cartografierea implicațiilor COVID-19 pentru fiecare raion – BNS este sprijinit pentru a îmbunătăți schimbul de date între diferiți deținători de date pentru a furniza date exacte și în timp util ca răspuns la pandemia de COVID-19 în diferite sectoare 	350,000\$	BNS, Centrul de Cercetări Demografice	UNFPA
4.2	Dezvoltarea unui sistem de monitorizare pentru evaluarea numărului și profilurilor de vulnerabilitate ale migranților reveniți și familiilor vulnerabile afectate de pierderea remitențelor în urma crizei COVID-19	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Datele sunt actualizate și analizate în mod regulat cu privire la numărul și profilurile migranților care revin și familiile vulnerabile afectate de pierderea remitențelor, pe o perioadă de până la doi ani, prin utilizarea unor soluții de anchetă rapidă, bazate pe metodologia OIM Matricea de urmărire a deplasărilor – Sunt furnizate dovezi pentru elaborarea politicilor și programarea în privința a până la 350.000 de migranți moldoveni care revin până la mijlocul anului 2022 ca urmare a restricțiilor induse de COVID-19 și a dificultăților economice din țările de destinație 	380,000\$	MSMPS, MI, IGPF, BNS	OIM
4.3	Generarea dovezilor, informațiilor și analizelor privind impactul socioeconomic al COVID-19 asupra remitențelor și mecanismelor de gestionare a familiilor care contează pe ele	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Este elaborat un plan de atenuare pe termen mediu cu autoritățile de la nivel central și local pe baza recomandărilor evaluării impactului, inclusiv simulările și exercițiile pilot necesare, pentru a ajuta la prevenirea căderii (mai profunde) în sărăcie a familiilor afectate direct sau indirect de pandemie și de criza economică 	150,000\$	BNS, MSMPS, APL	UNICEF (principala agenție), OIM, UNFPA

4.4	Consolidarea capacității sistemului statistic național de a produce date administrative calitative și în timp util pentru monitorizarea aspectelor socioeconomice pentru răspunsuri mai bune în situații de urgență	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Un set de indicatori necesari pentru a sprijini răspunsurile de urgență sunt susținute cu date administrative calitative și în timp util – Există o platformă ușor de utilizat pentru diseminare, iar datele granulate sunt publicate în timp util – Utilizatorii de date au abilități și capacitate de a utiliza datele pentru răspunsuri strategice mai bune – Indicatorii ODD în funcție de gen au metodologia și capacitățile de colectare în cadrul producătorilor de date 	500,000\$	BNS, MSMPS	UN WOMEN
4.5	Îmbunătățirea calității aerului prin sprijinirea operatorilor de transport și implementarea unor măsuri ecologice	Scurt (1-3 luni) spre mediu (3-6 luni)	<p>În contextul crizei COVID-19, calitatea aerului s-a dovedit a fi un catalizator care duce la o incidență mai mare a cazurilor grave și critice, iar acest lucru este probabil legat de incidența mai mare a bolilor respiratorii într-un mediu foarte poluat.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Este dezvoltată o rețea extinsă de monitoare a calității aerului în jurul orașelor și al țării – Sunt promovate politici, instrumente fiscale și stimulente noi pentru a impulsiona transformări în sectorul transporturilor (inclusiv promovarea vehiculelor cu emisii reduse sau zero) – Sunt stabilite rute și programe de transport mai eficiente – Este sprijinită întocmirea unei hărți digitale a sistemului de transport existent – Infrastructura care beneficiază mijloacele alternative de transport urban - cum ar fi bicicletele, partajarea automobilelor (electrice) - este îmbunătățită. 	3,000,000\$	MEI, ANTA, Agenția de Mediu, APL-uri, MADRM	PNUD
4.6	Construirea, implementarea și utilizarea unui sistem de avertizare timpurie (SAT) bazat pe un sistem cu mai multe straturi de noi dovezi și algoritmi deschiși	Mediu (3-6 luni)	<ul style="list-style-type: none"> – Un concept pentru SAT, seturi de date structurate și algoritmi de triangulare sunt partajate și co-proiectate; – Infrastructura și mediul SAT sunt dezvoltate, inclusiv parteneriatele necesare cu Guvernul, sectorul privat și Agenția Spațială Europeană (unele memorandumuri sunt în vigoare) – Sunt construite cazuri de utilizare specifice țării privind alimentația, energia și sărăcia de mobilitate și hărți dinamice ale nesiguranțelor; Tabloul de bord și mediul existent aferent COVID-19 pentru a vizualiza cazurile de utilizare este utilizat și actualizat pentru a reflecta, de asemenea, aspecte legate de impactul socio-economic al COVID-10 (revenirea migrantilor, impactul reducerii remitențelor asupra vulnerabilităților și valorificarea competențelor și a capitalului migrantilor reveniți) 	370.000 dolari SUA (cu o contribuție potențială din partea sectorului privat și a Agenției Spațiale Europene)	Cancelaria de Stat	PNUD (principala agenție), OIM UNFPA

			<ul style="list-style-type: none"> – Sunt organizate sesiuni de consolidare a capacității pentru părțile interesate-cheie cu privire la utilizarea serviciilor, utilizarea algoritmilor deschisi și testarea (învățarea automată/inteligență artificială) pentru serviciile și utilizarea viitoare – Documentele tematice de politici sunt elaborate în jurul cazurilor de utilizare specifice și a modului în care acestea sunt utile pentru abordarea deciziilor de politici; cazuri de utilizare cheie sunt utilizate pentru procesele de dezvoltare a strategiei sectoriale, în conformitate cu Agenda ODD 			
4.7	Colaborare multilaterală pentru sprijin macroeconomic sporit în contextul post-COVID-19	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Capacitățile naționale sunt îmbunătățite pentru o abordare mai sistemică și coordonată a politicii macroeconomice – Sunt generate date suplimentare sau alternative privind termene de executare mai scurte pentru a completa statisticile convenționale în R. Moldova – Sunt susținute raționalizarea cheltuielilor de investiții capitale și continuarea programului de investiții capitale 	250,000\$	MEI, MF	PNUD
4.8	Îmbunătățirea finanțării ODD în Republica Moldova	Lung (6 luni sau mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Se efectuează o evaluare aprofundată a finanțării dezvoltării, cu accent pe drepturile omului; – Un cadru de finanțare național integrat (CFNI) și o strategie de finanțare integrată pentru Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova 2030" sunt dezvoltate și implementate – CFNI este dezvoltat și implementat în domeniile dezvoltării timpurii a copiilor și al gestionării deșeurilor, inclusiv analize aprofundate ale fluxurilor financiare și stimulente și politici de finanțare în domeniile respective 	1,000,000\$	MF, MEI, MSMPs	PNUD (principala agenție), UNICEF, UNFPA, OMS
Total Pilonul 4				6,000,000\$		

Pilonul 5: Coeziune socială și reziliență comunitară

Produsul 5: Coeziune socială sporită prin promovarea dialogului social incluziv, a rezilienței comunității și a guvernării, bazate pe drepturile omului

Priorități sau obiective naționale de dezvoltare: PA 2020-2023 GRM - Secțiunea I - Starea statului de drept: Reforma sectorului justiției și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Rezultatele CPDD ONU din Moldova pentru 2018-2022:

Rezultatul 1: Oamenii din Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de o guvernare democratică, transparentă și responsabilă, de politici publice bazate pe dovezi și drepturile omului, care integrează dimensiunea de gen, servicii echitabile și instituții publice eficace, eficiente și receptiv.

Rezultatul 4: Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili, solicită și beneficiază de politici și servicii educaționale, medicale și sociale de calitate, incluzive, eficiente și echitabile, bazate pe drepturile omului, cu integrarea dimensiunii de gen.

ODD-uri: ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și favorabile incluziunii pentru o dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și construirea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Nr.	Denumirea Proiectului	Termenul de timp pentru impact	Produsele Proiectului	Cost total	Omologul guvernamental	Entitatea ONU implementatoare
5.1	Sprrijinirea celor mai vulnerabile și marginalizate femei și fete și abilitarea acestora să acționeze ca agenți ai schimbării în timpul pandemiei de COVID-19 prin acțiuni specifice, care țin seama de aspectele de gen	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – Capacitățile organizațiilor specializate de femei de a oferi servicii de sprijin la nivel local sunt sporite – Sunt amplificate vocile femeilor pe rețelele sociale și se asigură implicarea femeilor în eforturile de luare a deciziilor și de răspuns la nivel național și local – Se oferă consiliere Guvernului, iar organizațiile societății civile sunt sprijinite pentru a consolida protecția și promovarea drepturilor femeilor, a spori accesul femeilor la justiție și a preveni violența de gen – Se oferă asistență tehnică structurilor și proceselor de coordonare pentru a asigura că principiile egalității de gen sunt puse în aplicare în răspunsul general umanitar și de rezistență 	500,000\$	MSMPS, CCA	UN WOMEN
5.2	Creșterea coeziunii sociale prin combaterea stigmatizării și discriminării și aplicarea unei abordări bazate pe drepturile omului și sensibile la conflicte la nivel local în cadrul întocmirii planurilor strategice, bugetelor locale și altor documente de politici locale	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> – O foaie de parcurs și o metodologie privind integrarea unei abordări bazate pe drepturile omului în procesul decizional la nivel local sunt elaborate într-o manieră consultativă – 5 comunități-pilot au strategii, politici și bugete sectoriale locale bazate pe drepturile omului și sensibile la conflicte, cu accent pe sectoarele relevante pentru redresarea eficientă de la COVID-19; lecțiile învățate sunt partajate la nivel național – Se evaluează prevalența răspândirii discursului de ură și a stigmei în diferite forme de mass-media și impactul acesteia asupra percepțiilor consumatorilor de mass-media legate de diferite grupuri 	550,000\$	Cancelaria de Stat, MF, MSMSP, MJ, CCA, Oficiul Ombudsmanului, Consiliul pentru Egalitate	OHCHR (principala agenție), UNRCO

			<ul style="list-style-type: none"> - Recomandările, proiectele de legi și reglementările, precum și mecanismele și metodologiile sunt întocmite și puse în aplicare pentru a monitoriza și preveni discursurile de ură și pentru a combate stigmatizarea și discriminarea - Conștientizarea populației generale și a profesioniștilor din mass-media sunt sporite pe baza unei abordări bazate pe drepturile omului, stigmatizare și discriminare - Este elaborat și implementat un sondaj concis care examinează impactul COVID-19 asupra coeziunii sociale, axându-se pe dimensiunile drepturilor omului, genului, cetățeniei constructive, migrației și relațiilor de grup 			
5.3	Consolidarea răspunsului sistemului de corecție la pandemia de COVID-19	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Capacitățile de pregătire și reducere a riscurilor din sistemul de corecții pentru situații de criză de sănătate publică sunt evaluate și consolidate, inclusiv prin gestionarea unei reduceri a populației penitenciare și prin asigurarea accesului la justiție; - Reintegrarea deținuților eliberați în comunitate în contextul măsurilor de distanțare socială este susținută în cel puțin 2 comunități-pilot, inclusiv prin înființarea centrelor de resocializare și prin abordarea prejudecății sociale și a stigmatizării - Implementarea unui regim progresiv de executare a pedepsei este susținută, inclusiv prin dezvoltarea și actualizarea programelor de reabilitare, capacitatea personalului cu privire la programele noi și actualizate, și consolidarea sistemului de gestionare a populației penitenciare; - Este susținută transformarea digitală a gestionării resurselor umane a sistemului penitenciar 	3,000,000\$	MJ, APS, IPN	PNUD, UNODC
5.4	Consolidarea răspunsului sectorului justiției la pandemia de COVID-19	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Sunt evaluate efectele pandemiei de COVID-19 asupra eficienței procesului de justiție și a remediilor - Pregătirea sistemului de justiție pentru a răspunde situațiilor de criză este îmbunătățită în vederea asigurării accesului la justiție - Ecosistemul TIC al justiției este consolidat, inclusiv prin elaborarea unei strategii cuprinzătoare TIC în sectorul justiției - Sistemul de asistență juridică gratuită este evaluat și capacitatea acestuia de a oferi asistență juridică accesibilă și de calitate este îmbunătățită 	1,000,000\$	MJ, CSJ, CSM, CSP, Consiliul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat	PNUD, OHCHR, UNICEF
5.5	Consolidarea capacităților pentru respectarea drepturilor omului în urma crizei	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Instituțiile naționale pentru drepturile omului, inclusiv Oficiul Ombudsmanului și Consiliul pentru egalitate, precum și organizațiile societății civile au capacități sporite în monitorizarea și raportarea situației drepturilor omului în contextul COVID-19 și deciziile conexe luate de autorități - Descoperirile monitorizării sunt discutate cu autoritățile pentru a facilita acțiunile de remediere și pentru a furniza rapoarte alternative prezentate mecanismelor internaționale pentru drepturile omului 	800,000\$	Biroul Ombudsmanului, Consiliul pentru Egalitate	PNUD, OHCHR

5.6	Consolidarea cadrului de prevenire și redresare în urma crizelor și consolidarea capacităților de gestionare a situațiilor de urgență	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Cadrul politicilor de prevenire și redresare în urma crizelor este îmbunătățit prin aplicarea unei abordări a întregului guvern - Există un mecanism instituțional de coordonare pentru prevenirea și redresarea în urma crizelor. Este consolidată capacitatea de utilizare a sistemului de avertizare timpurie și răspuns - Cadrul legal/normativ și operațional este îmbunătățit și există un e-registru integrat al resurselor de stat care este interoperabil cu e-registrul resurselor de apărare - Guvernele naționale și locale au capacități sporite de a evalua impactul și de a răspunde crizei actuale/potențiale la nivel central și local - Cetățenii au pregătire/reziliență îmbunătățită la potențiale crize 	2,000,000\$	Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, APL, Cancelaria de Stat, Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Interne	PNUD
5.7	Furnizare de servicii publice locale SMART îmbunătățite și accesibile în R. Moldova	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Serviciile electronice, e-participarea cetățenilor, e-date și planificare și dezvoltarea e-economică sunt integrate într-o platformă SMART avansată pentru a îmbunătăți modul de operare a guvernării locale - Planificarea locală integrată este îmbunătățită și informată folosind datele colectate și generate de ecosistemul SMART - Specializarea economică SMART este facilitată ca parte a planificării locale integrate pentru a sprijini dezvoltarea economică locală - Calitatea, eficiența și accesibilitatea serviciilor publice sunt îmbunătățite la nivel local - Procesul de guvernare democratică la nivel local este îmbunătățit prin e-participarea cetățenilor 	3,000,000\$	Cancelaria de stat, Agenția de guvernare electronică, APL-uri	PNUD
5.8	Încurajarea coeziunii sociale și a rezilienței comunităților afectate de COVID-19 prin implicarea comunităților locale, a partenerilor sociali și a diasporei în redresarea economică timpurie și răspunsul la asistența medicală publică, valorificarea abilităților și promovarea participării civice și a angajamentului comunitar al migranților reveniți	Lung (6 luni și mai mult)	<ul style="list-style-type: none"> - Sprijinirea răspunsului asistenței medicale publice la criza COVID-19 este îmbunătățită prin angajarea specialiștilor relevanți din diasporă în partajarea cunoștințelor și expertiză privind managementul asistenței medicale, tratamentul pacienților cu COVID-19 și furnizarea de contribuții financiare și/sau donarea de materiale medicale - Dezvoltarea locală și recuperarea post-criză sunt îmbunătățite, iar accesul la serviciile publice comunale de bază și la infrastructura publică locală sunt îmbunătățite prin mobilizarea migranților/a competențelor, expertizei și resurselor financiare ale diasporei - Comunitățile locale (autoritățile publice locale și comunitățile locale, sectorul privat local, migranții reveniți și diaspora) sunt împuternicite să reconstruiască economii mai bune și comunități mai rezistente prin proiecte de dezvoltare/redresare economică locală post-criză - Reintegrarea migranților reveniți este facilitată prin dezvoltarea și testarea unui pachet de reintegrare care să cuprindă servicii specifice și baze pe nevoi, în special în zonele rurale, prin campanii extinse de sensibilizare și campanii de informare cu privire la serviciile existente și oportunitățile de angajare 	3,050,000\$	MSMPS, MEI, BRD, ODIMM, ANOFM	ILO, OIM, PNUD, OMS, UNFPA

			<ul style="list-style-type: none"> – Se încurajează coeziunea socială, participarea civică și implicarea comunitară a tinerilor din familiile care revin, în baza programelor existente cu tinerii și autoritățile publice locale la nivel local – Partenerii sociali și guvernele locale sunt implicate în răspunsul la COVID-19 prin implicarea comitetelor tripartite locale în consultări și negocieri colective pentru a stimula formularea și implementarea Parteneriatelor Locale de Ocupare (PLO) pentru migranți și familiile acestora 			
5.9	Consolidarea rolului Parlamentului în consolidarea egalității de gen în contextul ODD și al redresării post-COVID-19	Lung (6 luni și mai mult)	<p>Rolul Grupului Parlamentar feminin este consolidat pentru a asigura abordarea atât a nevoilor bărbaților, cât și ale femeilor prin activități legislative și de control, în special cu accent pe răspunsul la COVID-19 și contextul de redresare post-COVID-19, printr-un proces incluziv, participativ și sensibil la dimensiunea de gen de legiferare și control parlamentar</p> <ul style="list-style-type: none"> – Planul de acțiune al Grupului Parlamentar feminin din Parlamentul Republicii Moldova include activități legislative și de control care vizează nevoile bărbaților și femeilor în contextul crizei și redresării post COVID-19 – Cooperarea este consolidată între Grupul Parlamentar feminin și Guvern pentru elaborarea eficientă a legilor și control în special în ceea ce privește recuperarea post-COVID – Grupul Parlamentar feminin se angajează activ și se consultă cu femeile și bărbații cu privire la nevoile acestora în contextul redresării post-COVID-19, pentru a fi abordat în activitatea legislativă și de control a Parlamentului prin activități de sensibilizare 	200,000\$	Parlamentul	PNUD, UN Women, UNFPA, UNICEF
5.10	Îmbunătățirea capacității APL-urilor de a întocmi planuri și bugete din perspectiva egalității de gen în contextul COVID-19	Lung (6 luni și mai mult)	APL-urile au capacități de a integra egalitatea de gen în planuri și bugete în contextul COVID-19	75,000\$	Cancelaria de Stat, MSMPS, APL	UN WOMEN
Total Pilonul 5					14,175,000\$	
TOTAL (Pilonii 1-5)					94,498,160\$	

ANEXA III: EVALUĂRI EFECTUATE DE ENTITĂȚILE ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

Până în 23 martie OMS și Biroul coordonatorului rezident al Organizației Națiunilor Unite (BCR) au elaborat o evaluare cuprinzătoare a nevoilor sistemului de sănătate din R. Moldova pentru a răspunde crizei COVID-19. În Evaluare a fost identificat un deficit mare de EIP, echipamente medicale (ventilatoare, concentratoare de oxigen etc.), medicamente și consumabile. Evaluarea inițială în cauză a ghidat sprijinul partenerilor de dezvoltare (Suedia, Banca Mondială, Norvegia, Elveția și alții), precum și investițiile de la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Nevoia inițială evaluată (efectuată doar pentru sistemul de sănătate) a fost estimată la 38.366.494,61 dolari SUA, dintre care 35.642.013,39 dolari SUA s-a solicitat să fie acoperiți de partenerii de dezvoltare. Până în prezent, Guvernul, Organizația Națiunilor Unite și partenerii au acoperit 37% din acest decalaj, ceea ce a permis Guvernului să răspundă mult mai eficient la criza COVID-19.

Evaluările planificate și încheiate până în prezent includ:

PILONUL 1

Întâietatea sănătății

- Evaluarea nevoilor sistemului de sănătate din Moldova pentru a răspunde crizei COVID-19 (BCR, OMS) – finalizată în martie 2020
- Evaluarea rapidă a nevoilor lucrătorilor din prima linie în agențiile publice care nu sunt legate de sănătate (poliție, poliția de frontieră, penitenciare, regiunea transnistreană) (BCR, OIM, UNODC, OMS) – finalizată în aprilie 2020 și în curs de desfășurare
- Evaluare rapidă pentru organizațiile care sprijină persoanele cu HIV (UNAIDS) – finalizată în mai 2020

PILONUL 2

Protecția oamenilor

- Evaluare rapidă pentru organizațiile care sprijină persoanele vulnerabile – Grupul operativ al ONG privind drepturile omului și COVID-19 (OHCHR) – finalizat în aprilie 2020
- Evaluarea impactului crizei COVID-19 asupra femeilor (UN Women) – încheiată în iunie 2020 și care va fi repetată în octombrie 2020
- Evaluarea rapidă a nevoilor femeilor afectate de violența de gen și a răspunsului sistemic la cazurile de violență (UN Women) – încheiată în august 2020
- Evaluarea rapidă de gen a impactului COVID-19 asupra populației rome (UN Women) – septembrie 2020
- Impactul COVID-19 asupra vieții și mijloacelor de trai ale femeilor și bărbaților în Europa și Asia Centrală: rezultate preliminare ale unei evaluări rapide de gen (UN Women) – încheiată în iulie
- Implicațiile COVID-19 pentru persoanele care consumă droguri (UNODC) – octombrie 2020
- Probleme familiilor cu copii și ale profesioniștilor în protecția drepturilor copilului în contextul pandemiei de COVID-19 (UNICEF) – iulie 2020
- Sondaj rapid al diasporei privind impactul COVID-19 asupra planurilor și situația socioeconomică a migranților moldoveni în străinătate (OIM) – încheiat în iunie 2020
- Evaluarea impactului COVID-19 asupra refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor (UNHCR) – septembrie 2020
- Implicațiile COVID-19 asupra persoanelor în vârstă din Moldova (UNFPA) – septembrie 2020
- Implicațiile COVID-19 asupra tinerilor din Moldova (UNFPA) – septembrie 2020

PILONUL 3 și 4

Impactul economic

- Două evaluări ale vulnerabilităților economice ale R. Moldova la consecințele pandemiei de coronavirus (BCR) – Republica Moldova – pregătirea pentru șocurile COVID-19 interne și externe (finalizată în aprilie) și Impactul economic și social emergent al COVID-19 (finalizat în mai)
- Evaluarea bazată pe sondaje a impactului crizei economice induse de COVID-19 și a modificărilor măsurilor netarifare pentru a contracara pandemia asupra microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii (CEE-ONU) – septembrie 2020
- Evaluarea impactului crizei asupra întreprinderilor deținute de femei (CEE-ONU) – decembrie 2020
- Analiza impactului asupra scăderii remitențelor și a mecanismelor de gestionare a familiilor vulnerabile cu copii (UNICEF) – septembrie 2020
- Evaluarea răspunsurilor politicii de criză aferente COVID-19 în Moldova. Efecte și necesități pentru o redresare favorabilă incluziunii (OIM) – sfârșitul anului 2020
- Implicațiile COVID-19 asupra economiei intergeneraționale, pe baza conturilor naționale de transfer (UNFPA) – septembrie 2020
- Evaluarea nevoilor și evaluarea impactului COVID-19 asupra MIMM-urilor (PNUD) – iunie 2020

PILONUL 5

Coeziune socială

- Sondaj pentru evaluarea impactului COVID-19 asupra coeziunii sociale (BCR) – septembrie 2020

PILLAR 1 to 5

Evaluări multisectoriale

- Evaluarea impactului social și economic (PNUD ca agenția principală în colaborare cu EȚ ONU) – septembrie 2020. **Evaluarea inițială a impactului social și economic al COVID-19 în Republica Moldova** a fost finalizată.
- Studiul impactului socioeconomic al COVID-19 asupra migranților reveniți și a familiilor vulnerabile afectate de scăderea remitențelor, folosind metodologia Matricei de urmărire a deplasărilor (MUD) (OIM) – septembrie 2020

ANEXA IV: ANALIZA IMPACTULUI ASUPRA GRUPURILOR VULNERABILE

SECTORUL SOCIAL		
GRUPUL VULNERABIL		IMPACT
Femei	Supraviețuitoare ale violenței domestice	<p>Femeile au fost unul dintre cele mai afectate grupuri în timpul pandemiei. Cele mai multe dintre ele activează în domenii care au fost afectate în mod deosebit (asistente medicale, nurse, educatoare, industria ospitalității). Diferite forme de discriminare împotriva femeilor sunt predominante în societatea moldovenească, inclusiv remunerarea inegală pentru muncă egală, politicile care descurajează femeile să revină rapid la locul de muncă după concediul de maternitate; salariile și pensiile mai mici; violența domestică răspândită; și stereotipurile de gen.</p> <p>Din punct de vedere al veniturilor, UN Women a constatat că circa jumătate din veniturile femeilor provin din remitențe și transferuri sociale, comparativ cu circa o treime pentru bărbați.⁷² În 2018 s-a înregistrat un decalaj de remunerare între sexe de 14,4%. Deoarece remitențele se vor recupera probabil mai lent decât salariile din cauza efectelor transfrontaliere, durata impactului socioeconomic va fi probabil mai lungă pentru femei decât pentru bărbați.</p> <p>Un studiu realizat de UN Women și Biroul Național de Statistică a constatat că până la două treimi dintre femeile din R. Moldova au suferit abuzuri domestice în anumite momente de-a lungul vieții. Comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, anul acesta, rata violenței domestice a crescut cu 2,4%.</p> <p>Pe baza unei evaluări a nevoilor realizată de UN Women în parteneriat cu Coaliția Națională „Viață fără violență în familie” în primele luni ale izbucnirii focarului de COVID-19, centrele de plasament pentru victimele și supraviețuitoarii violenței și-au închis ușile pentru alte victime/potențiale victime din cauza măsurilor impuse pentru a evita răspândirea virusului și din cauza echipamentelor și produselor de protecție insuficiente disponibile pentru personal și beneficiarii existenți.</p> <p>Pierderea angajării în muncă și reducerea orelor de muncă plătite ca urmare a carantinei aferente COVID-19 au lăsat femeile vulnerabile din punct de vedere financiar și incapabile să acopere cheltuielile de bază. Cota femeilor care au raportat o scădere a orelor de muncă (44%) și că va fi dificil să mențină cheltuielile de bază, cum ar fi aprovizionarea cu alimente sau plata chiriei și a utilităților (63%), a fost alarmantă. Este evident că majoritatea femeilor care suferă de violență sunt dependente de soții/partenerii lor în ceea ce privește mijloacele de trai și veniturile.</p> <p>Mai mult de jumătate dintre femeile chestionate care au raportat o nevoie de servicii de sănătate sexuală și reproductivă au raportat dificultăți în accesarea serviciilor respective în timpul pandemiei.</p>
	Femeile din mediul rural, Femeile cu 3 și mai mulți copii Femeile rome	
Copiii, adolescenții, în special fetele și femeile tinere	Copiii din familii sărace/ Copiii din mediul rural, Fetele supraviețuitoare ale violenței sexuale și ale căsătoriei copiilor	<p>Copiii din familiile sărace s-au dovedit a fi deosebit de vulnerabili, având în vedere beneficiile modeste oferite de Guvern. Potrivit datelor Ministerului Muncii și Protecției Sociale, la sfârșitul anului 2019 erau înregistrați circa 10.900 de copii aflați în situație de risc, 72,6% dintre aceștia provenind din mediul rural. În total, 51,1% dintre copiii cu risc erau băieți. În plus, perspectivele educaționale ale copiilor (în special ale celor din mediul rural) s-au deteriorat, având în vedere accesul mai redus la calculatoare și conexiuni la internet necesare școlarizării online.</p>

	Copiii cu dizabilități	<p>Izolarea a dus, de asemenea, la o creștere a cazurilor de violență domestică raportate împotriva copiilor (într-un context în care infracțiunile împotriva copiilor au scăzut de la 1.499 în 2018 la 1.3044 în 2019⁷³). S-a raportat că în R. Moldova, 14% dintre fete și 5% dintre băieți au fost supuși violenței sexuale înainte de vârsta de 18 ani.⁷⁴</p> <p>Copiii cu dizabilități și copiii cu nevoi educaționale speciale au fost afectați în mod special de accesul limitat la servicii sociale specializate și servicii medicale obișnuite.</p> <p>Accesul insuficient la internet și echipamente din cauza vulnerabilității economice a părinților lor a afectat accesul la educația la distanță. Copiii cu dizabilități de vedere și auz au întâmpinat dificultăți de acces la servicii educaționale, din cauza limitărilor educației online. Copiii cu dizabilități intelectuale s-au confruntat, de asemenea, cu provocări de acces la educație.</p>
	Copiii romi	<p>Accesul insuficient la internet și echipamente și analfabetismul ridicat în rândul membrilor familiei au limitat accesul copiilor romi la educație.</p> <p>Potrivit unui sondaj și analiză națională, susținut de UNFPA cu privire la impactul COVID-19 asupra bunăstării mentale a tinerilor, 20% dintre tineri au raportat o înrăutățire a bunăstării lor mentale în timpul crizei pandemice, comparativ cu primele luni ale anului dinaintea crizei. Izolarea socială a dus la o creștere a consumului de alcool și tutun în rândul tinerilor și a altor comportamente nesănătoase. Efectele negative ale măsurilor de izolare socială au avut un impact mai mare asupra fetelor, tinerilor din zonele urbane și celor cu venituri mici. Mai mult, 40% dintre tineri au raportat o creștere a fumatului în timpul izolării sociale.</p>
Tinerii NEET	Bărbații NEET	<p>Tinerii NEET, alcătuiți din 27,4% din grupul de vârstă de 15-24 de ani în 2019 și care se ridică la peste 200.000 de persoane,⁷⁵ se vor confrunta cu perspective dificile de integrare, deoarece atât piețele muncii interne, cât și cele internaționale vor slăbi, prelungindu-și vulnerabilitatea și reducându-și resursele. Deoarece femeile au o rată NEET mai mare în toate segmentele de vârstă (35,5% față de 19,4% în general pentru bărbați⁷⁶), ele vor avea o vulnerabilitate sporită. Posibilele dificultăți suplimentare pentru tinerii NEET în mediul actual pot duce la o rată mai mare de abandon școlar timpuriu (situându-se la 15,4% pentru tinerii cu vârstă de 18-24 în 2019⁷⁷).</p>
	Femeile NEET	
Persoanele în vârstă	Persoanele în vârstă din mediul rural Femeile în vârstă	<p>Circa 57% dintre persoanele în vârstă au raportat că se luptă să facă față singurătății în timpul pandemiei.⁷⁸ În general, conform Indicelui Îmbătrânirii active, există o discrepanță semnificativă de gen în bunăstarea mentală a persoanelor în vârstă: femeile se simt semnificativ mai puțin fericite sau au sentimente mai puțin pozitive decât bărbații. Pentru cei care trăiesc în instituții, riscul crescut de infecție din cauza lipsei accesului la informații și a echipamentelor de protecție specifice le-a afectat în mod disproporționat. Izolarea a fost și este, de asemenea, principala măsură de protecție pentru persoanele în vârstă de-a lungul pandemiei, întrucât 29% au declarat că nu își permit să cumpere EIP de bază.⁷⁹</p> <p>Femeile în vârstă au fost afectate de violența de gen datorită posibilității ca mai mulți agresori să locuiască în aceeași gospodărie (partenerul și alți membri ai gospodăriei), iar 50% dintre ele au declarat că nu vor raporta cazurile de VG. Doar 10% dintre persoanele în vârstă au acces regulat la internet, atât din cauza lipsei de competențe și tehnologii, cât și a accesibilității financiare limitate. Pe termen scurt și lung, acest lucru le limitează accesul la informații și agravează impactul negativ al izolării.</p>
	Persoanele în vârstă care locuiesc singure Femeile care locuiesc singure	
	Persoanele în vârstă din instituții	

73 BNS, 2020, Infracțiuni comise împotriva copiilor după tipul infracțiunii, 2000-2019

74 OIM, IMAS și MSMPs, "Sondaj privind violența împotriva copiilor și tinerilor", 2019. Pagina 39

75 Biroul Național de Statistică, 2019

76 Idem.

77 Biroul Național de Statistică, 2019

78 UNFPA, 2020, Implicațiile COVID-19 asupra persoanelor în vârstă din R. Moldova

79 Idem.

Minoritățile etno-lingvistice, inclusiv	Minoritățile vorbitoare de limbă rusă	<p>Bariera lingvistică a afectat accesul minorităților la spectrul complet de informații despre prevenirea și protecția împotriva COVID-19. Un sondaj realizat de Centrul Național al Romilor a constatat că 69% dintre femeile de etnie romă care aveau doar studii primare sau fără studii își pierduseră locurile de muncă de la izbucnirea pandemiei (comparativ cu doar 4% cu studii medii sau mai multe), subliniind faptul că romii mai puțin educați (și în special femeile) se confruntă cu perspective de muncă dificile. În plus, credința puternică în rolurile tradiționale de gen în rândul comunității de romi expune femeile mai mult sărăciei în timp și ratelor mai mari de violență domestică.</p> <p>De asemenea, s-a constatat că romii au un nivel mai ridicat de nevoi medicale nesatisfăcute decât restul populației (49% dintre romi beneficiază de asigurări de sănătate, comparativ cu 72,3% din non-romi).</p>
	Romii	<p>Acceptarea unor grupuri, cum ar fi romii, este scăzută în Moldova.⁸⁰ 27% dintre respondenții sondajului condus de UNRCO care a măsurat impactul COVID-19 asupra coeziunii sociale, au raportat că ar prefera să nu interacționeze cu romii.</p>
Persoanele cu dizabilități, inclusiv cele din instituțiile rezidențiale, și persoanele cu afecțiuni de sănătate mintală	Persoanele cu dizabilități locomotorii	<p>În 2018, în Republica Moldova erau înregistrate oficial 184.800 de persoane cu dizabilități, reprezentând 6,6% din populația totală a țării. Majoritatea persoanelor cu dizabilități locuiesc în zonele rurale.</p>
	Persoanele cu dizabilități senzoriale	<p>Pentru persoanele cu mobilitate limitată sau cu dizabilități locomotorii, principala provocare în timpul pandemiei de COVID-19 a fost accesul limitat la bunuri și servicii de bază din cauza infrastructurii deficitare și a lipsei de servicii în această perioadă. Lipsa accesibilității spațiilor publice și angajarea limitată a îngrijitorilor datorită măsurilor preventive și a izolării au adăugat mai multe straturi de vulnerabilități deja existente a persoanelor cu dizabilități.</p>
	Persoanele cu dizabilități psihosociale	<p>Pentru persoanele cu dizabilități senzoriale și intelectuale, principala provocare a fost accesibilitatea informațiilor furnizate publicului larg.</p> <p>Persoanele cu dizabilități psihosociale au avut acces limitat la serviciile comunității sociale din cauza măsurilor de izolare.</p>
	Persoanele cu dizabilități intelectuale	<p>De asemenea, o evaluare a OHCHR în Moldova a conchis că circa 3.500 de persoane cu dizabilități auditive care folosesc limbajul semnelor nu au acces la măști adaptate nevoilor lor de comunicare. Acest lucru le limitează comunicarea, dar și protecția.</p>
	Persoanele cu dizabilități care trăiesc în instituții	
Persoanele din penitenciare	<p>Potrivit datelor de rutină ale unităților medicale din penitenciare, 44 de cadre penitenciare au fost confirmate pozitive cu COVID-19, inclusiv din cadrul gărzilor penitenciare, personalului medical al penitenciarului, ofițerilor pentru educație, administrației penitenciarelor și personalului de escortă.</p> <p>Începând cu 22 august, au existat 19 cazuri confirmate de COVID-19 în rândul deținuților.⁸¹ În timp ce deținuții sunt tratați în spitalul penitenciar, trei deținuți care au necesitat asistență în secția de terapie intensivă au fost transferați la spitalele publice. Toți deținuții infectați se aflau la Penitenciarul nr. 13 din Chișinău.</p> <p>Cele mai semnificative schimbări cu care se confruntă deținuții sunt următoarele: (a) lipsa vizitelor rudelor, ceea ce le-a afectat bunăstarea și sănătatea mentală; (b) nu au fost permise pachete alimentare și alte provizii din exterior (inclusiv medicamente) până la 15 mai; (c) de la începutul crizei, administrația penitenciarelor se confruntă cu un număr mare de cereri de escortare a deținuților la procuratură și în instanțele judecătorești, dar și la alte instituții publice pentru a continua procesele de cercetare penală și pentru a asigura accesul la justiție; acest lucru crește riscul de infectare cu COVID-19 în rândul deținuților și al personalului. Toate acestea sunt agravate în continuare de problemele în curs, cum ar fi supraaglomerarea în jumătate din toate penitenciarele, ceea ce prezintă un risc semnificativ de răspândire rapidă a COVID-19 în rândul deținuților.</p>	

80 Biroul Coordonatorului rezident al Organizației Națiunilor Unite, iulie 2020, Sondaj care măsoară impactul COVID-19 asupra coeziunii sociale în Moldova.

81 Date furnizate de UNODC.

<p>Persoanele aflate în medii instituționalizate, inclusiv instituții închise</p>	<p>Acest grup include persoanele aflate în îngrijire psihiatrică, centre de dezintoxicare, cămine pentru bătrâni și instituții pentru persoanele cu dizabilități.</p> <p>Începând cu 24 august, cinci cadre medicale care lucrează cu persoanele care consumă droguri din instituția de tratament pentru dependența de droguri din Chișinău au fost infectate cu COVID-19. Patru angajați din cadrul OSC-urilor care lucrează cu persoanele care consumă droguri și persoanele care trăiesc cu HIV s-au infectat cu COVID-19.</p> <p>În martie 2020, cea mai mare provocare a fost lipsa stocurilor de medicamente pentru tratamentul pentru dependența de droguri, din cauza închiderii fabricilor și a frontierelor. UNODC a asistat MSMPs și Dispensarul de Narcologie în găsirea unui producător alternativ și transport, iar pe 5 mai, tratamentul cu metadonă a fost livrat în Moldova. O altă provocare a fost legată de vizitele zilnice la centrele de tratament de către consumatorii de droguri. Conform orientării UNODC, dozele de luat acasă au fost furnizate timp de șapte zile tuturor consumatorilor de droguri aflați în tratament. De asemenea, OSC-urile active în domeniul asistenței pentru tratamentul de dezintoxicare și reducerea daunelor oferă servicii mobile programate și consultații online. Persoanele care consumă droguri raportează rate ridicate ale șomajului care au fost agravate de pandemie. Majoritatea pacienților au raportat necesitatea unui sprijin financiar cu costurile de transport până la locul tratamentului, alimente și pachete igienice.</p>	
<p>Persoanele care trăiesc cu HIV și SIDA</p>	<p>Doi angajați din domeniul sănătății (personal de laborator și terțiar) care susțineau tratamentele pentru HIV și SIDA s-au infectat cu COVID-19. Un pacient cu comorbidități multiple, inclusiv HIV și tuberculoză, a fost înregistrat la Spitalul de tuberculoză. Cel puțin 12 angajați ai OSC au fost infectați cu COVID-19.</p> <p>Persoanele care trăiesc cu HIV și SIDA au raportat dificultăți de deplasare la instituțiile de tratament și primire a tratamentului antiretroviral (ARV) în primele luni ale urgenței. Problema a fost abordată de UNAIDS, oferind sprijin eforturilor Programului Național SIDA de a asigura transportul medicamentelor ARV prin OSC la pacienți. În prima jumătate a anului 2020 a fost înregistrată o reducere cu circa 40% în testarea la HIV și înrolarea în tratamentul cu ARV, inclusiv în rândul femeilor însărcinate, și o creștere cu 30% a abandonului tratamentului cu ARV, comparativ cu prima jumătate a anului 2019.⁸² Acest lucru indică o reducere accentuată a disponibilității și accesibilității serviciilor vitale pentru persoanele care trăiesc cu HIV. Dificultățile financiare pentru persoanele care trăiesc cu HIV au fost, de asemenea, agravate de pandemia de COVID-19 pe fondul unor rate ridicate ale șomajului.</p>	
<p>Persoanele care trăiesc în sărăcie extremă, inclusiv șomerii sau care se confruntă cu muncă nesigură, sezonieră și informală</p>	<p>Gospodăriile sărace (18,6% din populație trăia sub pragul sărăciei naționale în 2019⁸³) aveau o vulnerabilitate preexistentă ridicată. Acestea sunt expuse mai mult la mișcările adverse de pe piața muncii, având în vedere reprezentarea lor mai mare în locurile de muncă necalificate sau cu calificare scăzută. În unele zone rurale poate fi observată sărăcia resurselor, doar 68% din gospodăriile rurale având acces la apă curgătoare.</p>	
<p>Muncitorii migranți și cei reveniți</p>	<p>Femeile lucrătoare migrante returnate</p>	<p>Dat fiind că mulți migranți moldoveni lucrează în țări care au fost afectate în mod semnificativ, cum ar fi Italia, Rusia și Regatul Unit, poate nu este surprinzător faptul că într-un sondaj realizat de OIM la mijlocul crizei,⁸⁴ 83% dintre respondenți au raportat că au fost afectați negativ de COVID-19. Mai mult, 37% au raportat că țara gazdă nu a oferit niciun sprijin, ceea ce poate fi privit și ca un substituent pentru integrarea socială incompletă și protecția socială. Acest lucru este, de asemenea, consecvent cu faptul că 28% din eșantion a raportat contracte de muncă precare și lipsa accesului la măsurile de protecție socială.⁸⁵</p>
<p>Lucrătorii migranți bărbați reveniți</p>	<p>Persoanele în vârstă revenite care sunt lucrători migranți</p>	

82 Date furnizate de UNAIDS

83 Biroul Național de Statistică, 2019

84 OIM, 2020, Evaluarea rapidă a impactului COVID-19 asupra mijloacelor de trai și bunăstării migranților

85 Idem

	Lucrătorii migranți tineri reveniți	Cu 17% dintre toți migranții care au indicat că au încetat să mai trimită remitențe, era de așteptat ca întreruperile fluxurilor de remitențe să ducă la căderea a 37.500 de gospodării din R. Moldova sub pragul sărăciei (adică circa 108.750 de persoane).
	Migranții și familiile acestora rămase acasă	Migranții reveniți s-au confruntat cu stigmatizare, dat fiind că au fost considerați responsabili de răspândirea virusului. La etapele inițiale ale pandemiei, aceștia aveau acces limitat la asistență medicală și servicii, inclusiv posibilitatea de a se înregistra ca șomeri și de a beneficia de asistență medicală gratuită. Lucrătorii migranți și-au pierdut locurile de muncă și veniturile în țările beneficiare și nu s-au putut înregistra pentru prestații sociale.
Solicitanții de azil, refugiații și apatrizii	La data de 1 august 2020, în R. Moldova erau 430 de refugiați și 48 de solicitanți de azil (în principal din Turcia, Uzbekistan, Armenia, Tadjikistan și Ucraina), precum și 1.899 de apatrizi, 1.601 persoane cu cetățenie nedeterminată și 91 de solicitanți de statut de apatrid. ⁸⁶ În iulie 2020, UNHCR a evaluat impactul socioeconomic al pandemiei de COVID-19 asupra grupurilor respective și a relevat că majoritatea au suferit consecințe negative grave. Dintre cei care erau angajați înainte de introducerea restricțiilor, 76% și-au pierdut veniturile și au întâmpinat dificultăți în găsirea noilor oportunități de obținere a mijloacelor de trai. Dintre femei, doar una din trei a reușit să-și păstreze locul de muncă. Unul dintre principalele motive pentru pierderea locului de muncă a fost nevoia de a avea grijă de copii, întrucât școlile au fost închise în martie. Majoritatea respondenților (65%) au declarat că au dificultăți în satisfacerea nevoilor de bază și au nevoie de sprijin financiar pentru hrană, îngrijire a sănătății, chirie și utilități, materiale de igienă și îmbrăcăminte. Circa 19% dintre copii nu au putut participa la cursuri în timpul pandemiei din cauza lipsei de echipamente adecvate, conexiune la internet, cunoștințe digitale și sprijin din partea părinților. ⁸⁷	

SECTORUL ECONOMIC

GRUPUL VULNERABIL		IMPACT
Lucrătorii din prima linie	Personalul medical	Lucrătorii din domeniul sănătății, asistenții sociali, asistenții personali ai persoanelor cu dizabilități, lucrătorii poștali, personalul magazinelor alimentare, împreună cu polițiștii și alți funcționari de executare, printre alții, s-au găsit în centrul răspunsului la pandemie, fiind astfel expuși riscului de infecție și presiune psihică.
	Asistenții sociali și lucrătorii sociali	
	Alți lucrători care prestează servicii	Odată cu redeschiderea școlilor, personalul din centrele de învățământ este, de asemenea, expus riscului de expunere la virus.
Liberii profesioniști și micii antreprenori	În 2018 și 2019, doar circa un 1% din noile locuri de muncă au fost create de liberi profesioniști sau meșteșugari, ⁸⁸ reflectând dificultatea relativă a microîntreprinzătorilor non-industriali de a-și extinde afacerea, chiar și în condiții economice normale. Într-un sondaj realizat de Expert Group s-a constatat că 65% dintre întreprinderile mici și micro au înregistrat o scădere a vânzărilor din cauza restricțiilor administrative impuse în timpul izolării (un sondaj PNUD a dat o cifră de 75-100%), iar 48% au ridicat îngrijorări mari cu privire la lichiditatea insuficientă și scăderea fluxului de numerar. ⁸⁹	
Micii fermieri, lucrătorii din mediul rural pe piețele informale și formale	Există dovezi clare ale impactului COVID-19 asupra fermierilor săraci din mediul rural și a producătorilor de alimente la scară mică. Restricțiile privind circulația populației și izolarea țărilor (atât în R. Moldova, cât și a țărilor-parteneri comerciali cheie ai acesteia) au dus la întreruperi ale comerțului (atât pe piețele R. Moldova, cât și la exporturi) și acces limitat la produsele agricole de intrare (de ex., îngrășăminte și semințe). Impactul COVID-19 ar putea fi agravat de condițiile climatice nefavorabile pe tot parcursul iernii 2019 și primăverii anului 2020. Mai multe valuri de îngheț la sol în primăvară și lipsa umidității, urmate de ploi abundente la sfârșitul lunii aprilie și începutul lunii mai ar putea duce la reducerea semnificativă a productivității culturilor (în special a cerealelor și fructelor), iar acest lucru, la rândul său, poate produce efecte secundare asupra producției de animale și apiculturii.	

86 UNHCR, *Evaluarea impactului Covid-19 asupra refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor*, 2020

87 Idem

88 Biroul Național de Statistică, 2019

89 Grupul de experți, 2020, *Evaluarea nevoilor și evaluarea impactului COVID-19 asupra MIMM-urilor*

ANEXA V: INDICATORII PLANULUI RR SE

Pilonul 1: Produsul

“Întăietate sănătății”: sistemul de sănătate și alte autorități relevante și părțile interesate din R. Moldova au capacități, mijloacele și instrumente îmbunătățite pentru un răspuns rapid la deficiențele, nevoile și prioritățile în legătură cu izbucnirea pandemiei

Nr.	Indicatorul de produs	Agenția(iile) principală(e)
1.1	Numărul persoanelor care accesează servicii de sănătate esențiale (care nu sunt legate de COVID-19), dezagregate pe sexe, grupuri de vârstă și populații cu risc	
	a) Programe de vaccinare	OMS, UNICEF
	b) Sănătatea maternă	UNFPA
	c) Programe de alimentație	FAO
1.2	Numărul instituțiilor medicale care au primit sprijinul ONU pentru menținerea serviciilor esențiale de imunitate începând cu întreruperile cauzate de COVID-19, dezagregate în funcție de tipul lucrătorului medical și tipul sprijinului	
	Tipul lucrătorului medical	
	a) Lucrătorii medicali bazați în cadrul instituțiilor medicale	UNICEF
	b) Lucrător medical comunitar	
	Tipul sprijinului	
	c) Instruire rapidă pentru a furniza servicii SMNC esențiale	UNICEF
	d) Furnizarea de materiale EIP și RCCE	
	e) Furnizarea de consumabile SMNC (de ex. ORS, antibiotice) și material de comunicare SMNC	
	f) Remunerarea lucrătorilor medicali comunitari	
	g) Stabilirea punctelor de livrare a serviciilor medicale în comunitate	
h) Asigurarea mecanismelor de suport		
i) Conectarea LMC-urilor la informațiile și serviciile de prevenire și răspuns la VG		
j) Altul		
1.3	Dacă țara protejează serviciile și sistemele de sănătate	
	a) cu un set definit de servicii esențiale de bază care trebuie menținute în timpul pandemiei de COVID-19	OMS
	b) cu grupul de lucru tehnic de sănătate mintală multisectorial și de sprijin psihosocial	
	c) cu politicile din sectorul sănătății informate prin evaluarea impactului socio-economic axat pe populațiile cu risc în curs de implementare	
1.4	Numărul lucrătorilor medicali comunitari care primesc sprijinul ONU pentru menținerea serviciilor esențiale de la întreruperile aferente COVID-19, dezagregate în funcție de tipul de sprijin	UNICEF

Pilonul 2: Produsul 2

“Protejarea oamenilor”: Grupurile vulnerabile identificate în R. Moldova beneficiază de protecție socială, educație și servicii esențiale

Nr.	Indicatorul de produs	Agenția(iile) principală(e)
2.1	Numărul de persoane acoperite cu materiale și servicii critice WASH (inclusiv articole de igienă), dezagregate în funcție de sex, grup de vârstă și populație cu risc	UNICEF

2.2	Numărul de copii susținuți cu învățare la distanță/la domiciliu, dezagregat pe sexe	UNICEF
2.3	Numărul copiilor din școala primară care primesc mese sau alternative la mese, cum ar fi rații pentru acasă, dezagregate în funcție de sex și modalitățile de transfer	UNICEF
2.4	Dacă țara are măsuri pentru a aborda violența de gen (VG) în timpul pandemiei de COVID-19, care	
	a) să integreze prevenirea și răspunsul la violență în planurile de răspuns la COVID-19	UN WOMEN, PNUD, UNFPA, UNICEF
	b) sporească conștientizarea prin advocacy și campanii, cu mesaje ce vizează atât femeile, cât și bărbații	UN WOMEN, PNUD, UNFPA
	c) să ofere opțiuni femeilor pentru a raporta abuzurile și a solicita ajutor fără a alerta agresorii	UN WOMEN, PNUD
	d) să asigure funcționarea continuă a centrelor de plasament pentru victimele violenței și să își extindă capacitatea	UN WOMEN, PNUD, UNFPA
	e) să asigure accesul femeilor la justiție prin răspunsul poliției și al justiției pentru a aborda impunitatea agresorilor și a proteja femeile și copiii acestora	UN WOMEN, PNUD, UNICEF
2.5	Numărul beneficiarilor schemelor și serviciilor de protecție socială aferente pandemiei de COVID-19, dezagregat după tipul de program, teritoriu (rural/urban), sex, grup de vârstă și populație cu risc	
	a) Pachete de ajutor financiar b) Numerar pentru programele de productivitate/transfer	PNUD
	c) Servicii de apă și sanitație	UNICEF
	d) Scheme alimentare și nutriționale	FAO, UNICEF, FIDA
	e) Servicii de asistență juridică gratuită	PNUD
	f) Servicii de protecție a drepturilor omului	PNUD, OHCHR
	g) Servicii de suport psihosocial	OMS, UNFPA

Pilonul 3: Produsul 3

“Răspunsul și redresarea economică”: Protecția asigurată a locurilor de muncă, a întreprinderilor mici și mijlocii și a lucrătorilor vulnerabili din economia informală prin politici specifice, asistență tehnică și sprijin

Nr.	Indicatorul de produs	Agenția(iile) principală(e)
3.1	Dacă țara consolidează politicile de ocupare a forței de muncă sprijinite de ONU și un mediu de reglementare care să favorizeze redresarea economică și munca decentă, în special în sectoarele cu risc sporit de COVID pentru	
	a) Femei b) Tineret (15-29 ani) c) Lucrătorii pe cont propriu și lucrători familiali (ca reprezentanți ai lucrătorilor informali) d) Lucrătorii migranți e) Lucrătorii cu dizabilități	ILO
3.2	Numărul companiilor din sectorul privat și al lucrătorilor din sectorul formal și informal sprijiniți în timpul și după pandemia de COVID-19	
	a) Microîntreprinderile mici și mijlocii (MIMM) b) Companiile din sectorul privat, cu excepția MIMM-urilor c) Lucrătorii din sectorul formal d) Lucrătorii din sectorul informal	PNUD

3.3	Dacă țara a adoptat pachete de stimulente fiscale, monetare și legislative pentru răspunsul și redresarea economică de la COVID-19, care:	
	a) Integrează dimensiunea de climă și mediu	PNUD
	b) Integrează dimensiunea de gen	UN WOMEN
3.4	Numărul beneficiarilor direcți ai regimurilor de protecție a aprovizionării cu alimente, care sunt concepute pentru:	
	a) Protejarea mijloacele de trai prin abordarea blocajelor în aprovizionarea cu alimente b) Îmbunătățirea măsurilor de protecție pentru lucrătorii din aprovizionarea cu alimente	FAO, FIDA, UNICEF

Pilonul 4: Produsul 4

“Răspunsul macroeconomic și colaborarea multilaterală”: Servicii de consiliere analitică și asistență tehnică furnizate Guvernului RM pentru elaborarea politicilor economice bazate pe dovezi și pentru o mai bună cheltuială socială

Nr.	Indicatorul de produs	Agenția(iile) principală(e)
4.1	Dacă țara a întreprins evaluări de impact socioeconomic ca răspuns la criza COVID-19, cu accent pe populațiile cu risc	
	a) Nevoile economice macro-mezo	PNUD
	b) Evaluarea impactului pe piața muncii	ILO
	c) Evaluarea nevoilor multisectoriale și sectoriale	PNUD, FAO
	d) Evaluarea datoriei fiscale și publice e) Evaluarea necesităților impactului uman pentru populațiile cu risc	PNUD
	f) Evaluări de impact care țin cont de dimensiunea de gen	UN WOMEN, PNUD
4.2	Dacă țara implementează politici informate printr-o evaluare a impactului socioeconomic, axate pe populațiile cu risc	
	a) Politica socioeconomică, inclusiv ocuparea forței de muncă	PNUD
	b) Politici privind piața muncii, inclusiv evaluarea securității alimentare	ILO, FAO
	c) Politica fiscală	PNUD
	d) Politica de protecție socială e) Politica de abilitare a femeilor	UNICEF, ILO, PNUD UN WOMEN

Pilonul 5: Produsul 5

“Coeziune socială și reziliență comunitară”: “Coeziune socială sporită prin promovarea dialogului social incluziv, a rezilienței comunității și a guvernării, bazate pe drepturile omului”

Nr.	Indicatorii de produs	Agenția(iile) principală(e)
5.1	Numărul organizațiilor care beneficiază de consolidarea capacității instituționale, astfel încât guvernele, angajatorii și organizațiile lucrătorilor să poată lucra împreună la formarea răspunsurilor de politici socioeconomice:	
	a) Organizații patronale și comerciale (OPC) b) Sindicate	ILO

	Numărul organizațiilor comunitare capacitate să răspundă și să atenueze pandemia, să lupte împotriva violenței domestice legate de COVID-19, rasismului, xenofobiei, stigmatului și a altor forme de discriminare, să prevină și să remedieze încălcările drepturilor omului și să asigure recuperarea pe termen lung, dezagregată în funcție de tipul comunității	
5.2	a) Organizații de femei	UN WOMEN
	b) Organizații de tineret	UNFPA, UNICEF
	c) Instituțiile naționale pentru drepturile omului (INDO)	PNUD, OHCHR
	d) Organizație comunitară care reprezintă alte populații cu risc	PNUD, OHCHR
	e) Organizații comunitare care oferă sprijin pentru mijloacele de trai și furnizarea serviciilor de bază	PNUD
	Numărul spațiilor de dialog social, advocacy și implicare politică facilitate cu participarea populațiilor și grupurilor cu risc:	
5.3	a) Spații de dialog social la nivel național	ILO
	b) Spații de dialog social la nivel subnațional	
	c) Advocacy și spații de implicare politică la nivel național	PNUD
	d) Advocacy și spații de implicare politică la nivel subnațional	

Addendum: Recomandări strategice suplimentare

Au fost identificate recomandări și acțiuni strategice suplimentare de către Grupul de lucru al Organizației Națiunilor Unite pentru răspuns și redresare socioeconomică, care ar putea fi luate în considerare în continuare de Guvern sau de partenerii de dezvoltare în răspunsul lor la situația de urgență de sănătate publică și la criza socială și economică aferentă. Această secțiune nu este destinată să furnizeze lista completă a recomandărilor strategice elaborate de Organizația Națiunilor Unite, ci mai degrabă să ofere cititorului acces la recomandările complementare care au fost identificate de agenții în timpul efectuării evaluărilor de impact.

Pilonul 1. ÎNTĂIETATEA SĂNĂTĂȚII: Protejarea sistemelor și serviciilor de sănătate în timpul crizei^{90 91}

- Îmbunătățirea achizițiilor publice și a mecanismelor de aprovizionare pentru medicină, materiale și EIP, creând rezerve pentru instituțiile medicale și de stat pentru a răspunde la situații excepționale și situații de urgență de sănătate
- Digitalizarea unui flux integrat de informații în sistemul de sănătate, pentru a asigura disponibilitatea informațiilor actualizate pentru luarea deciziilor bazate pe dovezi
- Îmbunătățirea gestionării resurselor umane pentru a facilita mobilitatea pe verticală și orizontală și pentru a motiva personalul feminin și masculin.
- Îmbunătățirea comunicării între comunități și autoritățile publice centrale și locale pentru a asigura informarea publică și coeziunea socială
- Dezvoltarea managementului calității instituționale, în special pentru comitetul de control asociat pentru infecțiile asociate asistenței medicale
- Asigurarea finanțării durabile a sistemului de sănătate
- Furnizarea EIP lucrătorilor cu venituri mai mici, pentru a-i proteja de infectarea cu COVID-19
- Elaborarea și agrearea protocoalelor și standardelor de sănătate legate de mobilitate cu principalii parteneri comerciali internaționali și țări care remarcă un nivel ridicat de migrație din Moldova, pentru a facilita transportul de personal și bunuri

90 Raportul Guvernului R. Moldova privind măsurile de răspuns la infecția de COVID-19, mai 2020

91 PNUD și PWC, iulie 2020, Evaluarea inițială a impactului social și economic al COVID-19 în Republica Moldova

Pilonul 3. RĂSPUNSUL ȘI REDRESAREA ECONOMICĂ: Protejarea locurilor de muncă, a întreprinderilor mici și mijlocii și a lucrătorilor informali^{92 93}

- Sprijinirea actorilor locali și regionali pentru restabilirea lanțurilor de aprovizionare și menținerea fluxului de bunuri și servicii
- Sprijinirea strategiilor pentru stimulente fiscale ecologice, surse de energie mai curate, mobilitate durabilă, industrie durabilă și economie circulară
- În sectorul agricol, asigurarea accesului la piețe, la contribuții agricole, finanțare accesibilă, informații gratuite și consolidarea capacităților, diferențiate pentru micii fermieri și întreprinderile mijlocii și mari.
- Sprijinirea investițiilor în tehnologie și inovație pentru a reduce decalajul digital
- Simplificarea transferului de remitențe și îmbunătățirea produselor și serviciilor bancare, răspunzând nevoilor migranților și familiilor acestora.
- Dezvoltarea mecanismelor de promovare a antreprenorialului printre femeile și bărbații migranți reveniți, inclusiv programe de investiții, opțiuni de finanțare digitală, formare în domeniul educației antreprenoriale și financiare și dezvoltare rurală durabilă
- Oferirea oportunităților migranților pentru investirea sigură a remitențelor în sectorul privat sau în infrastructura publică din R. Moldova
- Sprijinirea elaborării și implementării politicilor care oferă stimulente și facilități financiare și fiscale, precum și egalitate în accesul la granturi pentru actorii economici
- Sprijinirea elaborării și implementării politicilor care oferă mecanisme financiare, granturi, subvenții și investiții pentru actorii economici
- Sprijinirea politicilor și programelor de promovare a investițiilor în R. Moldova și în dezvoltarea economică locală
- Sprijinirea modernizării și digitalizării autorităților locale și de stat pentru a îmbunătăți mediul de afaceri
- Sprijinirea politicilor și programelor care vor facilita (re)integrarea femeilor la locul de muncă și a femeilor în afaceri.

Pilonul 5. COEZIUNEA SOCIALĂ ȘI REZILIENȚA COMUNITĂȚII⁹⁴

- Îmbunătățirea răspunsului asistenței medicale publice la criza COVID-19 prin angajarea specialiștilor relevanți din diasporă în schimbul de cunoștințe și expertiză cu privire la gestionarea asistenței medicale, tratamentul pacienților cu COVID-19 și furnizarea contribuțiilor financiare și/sau donarea materialelor de sănătate
- Angajarea diasporei în elaborarea politicilor naționale, prin canalizarea celei mai bune expertize a migranților moldoveni care locuiesc în străinătate pentru elaborarea mai bună și mai incluzivă a politicilor naționale
- Îmbunătățirea dezvoltării locale și redresarea post-criză și îmbunătățirea accesului la serviciile publice locale de bază și la infrastructura publică locală prin mobilizarea abilităților, expertizei și resurselor financiare ale migranților/diasporei
- Sprijinirea pregătirii și răspunsului autorităților publice locale la crize, sprijinind elaborarea planurilor de gestionare a crizelor și de intervenție în caz de urgență
- Abilitarea comunităților locale (autorități publice locale, comunități locale, sectorul privat local, migranții reveniți și diaspora) să redreseze economii mai bune și comunități mai rezistente prin proiecte de dezvoltare economică locală și de redresare post-criză
- Facilitarea reintegrării migranților reveniți prin dezvoltarea și testarea unui pachet de reintegrare cuprinzând servicii orientate și bazate pe nevoi, în special la nivel local, prin campanii extinse de conștientizare și campanii de informare cu privire la serviciile existente și oportunitățile de angajare
- Susținerea guvernării locale echitabile, promovarea egalității de gen și participarea sporită a femeilor la procesele de luare a deciziilor privind politicile de redresare și planificare și bugetare locală;
- Încurajarea coeziunii sociale, a participării civice și a angajamentului comunitar al tinerilor din familiile revenite, în baza programelor existente cu tinerii și autoritățile publice locale la nivel local
- Angajarea partenerilor sociali și guvernelor locale în răspunsul la COVID-19 prin implicarea comitetelor tripartite locale în consultări și negocieri colective pentru a stimula formularea și implementarea Parteneriatelor Locale de Ocupare (PLO) pentru migranți și familiile acestora.
- Sprijinirea măsurilor de consolidare a încrederii în regiunile divizate din cauza conflictului prin abilitarea platformelor de cooperare la nivel local pentru a genera soluții de redresare timpurie în beneficiul comunităților de pe ambele maluri ale Nistrului

92 Grupul de lucru RR SE al ONU

93 PNUD și PWC, iulie 2020, [Evaluarea inițială a impactului social și economic al COVID-19 în Republica Moldova](#)

94 Grupul de lucru RR SE al ONU

Acronime

ANP	Administrația Națională a Penitenciarelor
ANSP	Agenția Națională de Sănătate Publică
BCR	Biroul Coordonatorului rezident al Organizației Națiunilor Unite
BNS	Biroul Național de Statistică
BRD	Biroul relații cu diaspora
CCA	Consiliul Coordonator al Audiovizualului
CEC	Comisia Electorală Centrală
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSP	Consiliul Superior al Procurorilor
EȚ	Echipa de Țară (a ONU)
INJ	Institutul Național al Justiției
INP	Inspectoratul Național de Probațiune
MA	Ministerul Apărării
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
MF	Ministerul Finanțelor
MJ	Ministerul Justiției
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
P	Procuratura
PCTH	Persoanele care trăiesc cu HIV

NAȚIUNILE UNITE MOLDOVA

STR. 31 AUGUST 1989, NR. 131 CHIȘINĂU MOLDOVA, MD-2012

WWW.UN.MD

@UNMOLDOVA

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

IOM UN
MIGRATION

UNAIDS

UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER

unicef

UNOPS

UN
environment
programme

UNECE

IAEA
International Atomic Energy Agency

UNIDO

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe

UNITED NATIONS
UNCTAD

UNESCO

UNHCR
The UN Refugee Agency

International
Trade
Centre

IFAD

Investing in rural people

UNDRR

UN Office for Disaster Risk Reduction

UNODC

United Nations Office on Drugs and Crime